

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції за різними юридичними напрямками

Науковий потенціал сучасної юриспруденції

Частина III

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

www.lex-line.com.ua

Юридична лінія

15 грудня 2009 р.

**УКРАЇНА
Тернопіль
2009**

Науковий потенціал сучасної юриспруденції: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції.-Тернопіль, 2009.

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних питань, які оприлюдненні на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

Адреса оргкомітету:
46010, м. Тернопіль, а/с 1079
тел. 0979074970
E-mail: confer@ua.fm

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

**ПРАВА ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ
УГОД**

Бабенко Ірина Юріївна

*здобувач ад'юнктури Донецького юридичного інституту ЛДУВС ім. Е.О.
Дідоренка*

З проголошенням Акту незалежності України, з побудовою демократичного суспільства перед державою виникла необхідність повного забезпечення прав і свобод людини. Держава розпочала послідовну та цілеспрямовану діяльність по розробці та прийняттю нової законодавчої бази, яка відповідала б сучасним світовим стандартам в цій галузі. Це в першу чергу необхідно для встановлення гармонійного миру та захисту прав кожної людини. Слід зазначити, що чинна сьогодні в Україні правова база значною мірою відповідає цим потребам. Це пов'язано насамперед з тим, що Україна приєдналась до значної більшості міжнародно-правових документів, які регламентують питання дотримання прав людини. [1; с. 156]

Завдяки цьому сьогодні в Україні питання прав людини можуть розглядатися на трьох рівнях: національний чи «домашній» рівень (українська юридична система та спеціальні комісії, які покликані займатися проблемами прав людини); регіональний рівень (європейська юридична система, європейські правозахисні органи); міжнародний рівень (організації ООН, приєднані структури та інші міжнародні суди та комісії).

На національному рівні скарги щодо прав людини можна здійснювати трьома шляхами: а) місцеве законодавство можна використати для розгляду конкретних справ у судах та спеціальних установах, які розглядають індивідуальні чи групові скарги; б) міжнародне законодавство можна використовувати у місцевих судах – в Україні, як і в інших країнах, міжнародне законодавство втілюється через національні закони; в) міжнародні документи можуть допомогти у тлумаченні національного законодавства.

Для виходу на регіональний чи міжнародний рівні правозахисники повинні показати, що вони вжили достатніх заходів для вирішення проблеми на національному рівні. Це так звана «вимога виснаження».

Для використання міжнародного рівня, як правило, країна повинна ратифікувати відповідні міжнародні конвенції, а інколи приєднатися до положень, які дають право міжнародним судам приймати скарги окремих

громадян. Так відбувається у випадку приєднання до Міжнародного Пакту Громадянських та Політичних Прав. Україна, як засновниця ООН, а також як колишня республіка СРСР, підписала майже всі міжнародні конвенції. Отож, українські громадяни мають доступ до багатьох міжнародних структур та судів [2; с. 5].

У сучасному світі систему міжнародно-правових договорів в області прав людини й громадянина становлять більш ніж 1000 документів. Переважна більшість із них становлять міжнародно-правові документи ООН. [3; с. 3].

Відповідно до загальноприйнятої практики кожна держава, що ратифікувала міжнародно-правовий документ, зобов'язана включити його норми у своє національне законодавство. Ратифікувавши основні документи в області захисту прав людини, норми міжнародного права стали поетапно імплементуватися в національну правову систему України. У результаті чого були переглянуті ряд нормативних документів й переглядається блок законів і підзаконних актів на предмет приведення його до вимог загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Міжнародна гельсінська федерація з прав людини (МГФ) повідомляє, що з активною участю ряду українських правозахисних організацій розроблялося законодавство з метою виконання Україною своїх зобов'язань перед Радою Європи з питань дотримання прав людини, а також у рамках спільного Плану дій ЄС-Україна. Крім того, було ратифіковано кілька десятків міжнародних документів в області прав людини, включаючи Європейську соціальну хартію й Факультативний протокол до Конвенції проти катувань, а також додаткові протоколи до Європейської конвенції про захист прав людини. [4; с. 1]

Сучасна Конституція містить майже всі права і свободи людини і громадянина, що передбачені міжнародними документами в цій галузі (Загальною Декларацією прав людини, Європейською конвенцією прав людини, Міжнародними пактами про економічні, соціальні і культурні права, про громадські і політичні права та ін.). Конституція нашої держави закріпила ряд непорушних принципів, що забезпечують правову державність – розподіл влад, пряму дію норм і принципів Конституції, презумпцію невинуватості, права людини як найвищу соціальну цінність, а також відповідаючу цим принципам систему державної влади. Крім того, Конституція України визнала головним обов'язком держави утвердження та забезпечення прав та свобод людини.

Створення, зміцнення, удосконалення гарантій забезпечення прав і свобод людини є спільною метою діяльності всієї системи органів державної влади. Але успішне забезпечення прав та свобод людини окрім гарантій передбачає їх охорону. Кожен орган державної влади в межах своєї компетенції здійснює заходи щодо виконання цього завдання. Певну

перевагу в охороні прав та свобод людини можна віддати правоохоронним органам, зокрема, міліції.

Так, міліція – державний озброєний орган виконавчої влади, який захищає життя, здоров'я, права і свободи громадян, власність, природне середовище, інтереси суспільства і держави від протиправних посягань.

Згідно п. 1 ст. 2 Закону України «Про міліцію» одним з основних завдань є забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав і свобод, законних інтересів. [5; с. 30]

Розглядаючи кримінальне-процесуальне законодавство України через призму міжнародних договорів з прав людини, зазначимо, що глава 3 КПК України повністю присвячена питанням прав та обов'язків учасників кримінального процесу, а автори науково-практичного коментарю КПК України зазначають, що «при застосуванні кримінально-процесуальних норм необхідно враховувати загальноновизнані принципи міжнародного права в області забезпечення прав людини, що містяться в актах недоговірного характеру: Загальній Декларації прав людини (1948 р.), Кодексі поведінки службових осіб по дотриманню правопорядку (1979 р.), Зводі принципів захисту всіх осіб, що піддаються затриманню чи ув'язненню в будь-якій формі (1988 р.). Основних положень про ролі адвокатів (1990 р.)». [6; с. 9]

Таким чином, ми бачимо, що міжнародні договори з забезпечення прав та свобод людини здійснюють багатоплановий вплив на нову демократичну державу, якою є Україна. Розробка нових законів та прийняття змін та доповнень до старих здійснюється з орієнтацією на міжнародні норми з прав людини.

Проте, незважаючи на зроблені кроки, все ще існують білини та факти порушень прав людини. Україна стоїть на шляху розвитку як правової держави, якій все ще необхідно розширювати правове поле в царині забезпечення прав та свобод людини, а також розробляти та втілювати в життя ефективні механізми реалізації як конституційним так і процесуальним шляхом прав та свобод людини, у тому числі учасників кримінального процесу. На цьому шляху необхідно та корисно вивчати та враховувати досвід передових правових держав світу.

Література:

1. Права людини в Україні (огляд законодавчої бази) / М. М. Юрченко, В. Я. Конопельський // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – Одеса, 2000, № 4. – с. 156;
2. Мертус Джулія. Розуміння та використання механізму прав людини: посібник з жіночих людських прав /Д. Мертус, М. Дат, Н. Флауерс. – Київ: СП «Інтертехнодрук», 1999. – 89 с.;

3. Международные стандарты в области личных прав и свобод человека и национальное законодательство Республики Узбекистан (проблемы взаимодействия и имплементации) / Автореф. дис. доктора. юрид. наук: 12.00.10 /Б. И. Исмаилов/ Университет мировой экономики и дипломатии Министерства иностранных дел Республики Узбекистан, Республиканский центр повышения квалификации юристов Министерства юстиции Республики Узбекистан. - Ташкент, 2006. - 40 с.;
4. Міжнародний гельсінський фонд, Звіт про ситуації із правами людини на Україні за 2006 р.;
5. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини в Україні на порозі ХХІ ст. / В.О. Демиденко // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – Одеса, 2001, № 1. – с. 32-33;
6. Кримінально-процесуальний кодекс України: Науково-практичний коментар / Під загальною редакцією В. Т. Маляренко, Ю. П. Аленіна. – Х.: ООО «Одісей», 2005. – 968 с.

ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЧИН І УМОВ, ЯКІ СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ ЗЛОЧИННИХ ПОРУШЕНЬ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Безуглий Леонід Анатолійович
здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Київського національного університету внутрішніх справ

Обставини, які сприяють вчиненню злочинних порушень прав інтелектуальної власності, експерти встановлюють не тільки, як спеціалісти у слідчих діях, але й при проведенні судових експертиз. Причому, це здійснюється як з ініціативи слідчого, включаючи в постанову про призначення експертизи відповідні питання, але нерідко експерти встановлюють такі обставини за власною ініціативою. Так, проводячи експертизи, експерти встановлюють надійність голографічного захисту об'єктів, досконалість їх упакування, надійність засобів захисту програмних продуктів від копіювання, знання відповідальними особами порядку оформлення документів на право інтелектуальної власності, використання обладнання для виготовлення об'єктів захищених авторським правом, безконтрольне використання поліграфічної розмножувальної техніки підприємств й т.ін. При виявленні недоліків експерти вносять пропозиції по їх усуненню. Відомі численні факти, коли такі пропозиції мали профілактичне значення. Приведемо кілька прикладів, які ілюструють важливість експертних пропозицій по усуненню обставин, які сприяють вчиненню злочинів.

Так, у зв'язку із збільшення надходження на дослідження контрафактної продукції у вигляді компакт-дисків із записами захищеними авторськими правами, працівниками Київського НДІ СЕ МЮ України під керівництвом Г.В. Прохорова-Лукіна була розроблена і в подальшому удосконалена методика криміналістичного дослідження лазерних компакт-дисків з метою встановлення загального джерела їх походження. Відомості про можливості такого дослідження були поширені в правоохоронних органах. В результаті використання цієї методики при проведенні судових експертиз вдалося ефективно формувати доказову базу і здійснювати пошук обладнання на якому виготовлялася контрафактна продукція (CD і DVD компакт-диски). Таким чином фактично було підірвано основу масового виготовлення контрафактних компакт-дисків із інформацією захищеною авторськими правами, а разом з цим це позитивно вплинуло як на протидію тіньовій економіці так і організованій злочинності у цій сфері. Це призвело до того що такий контрафакт в Україні майже не виготовляється, а наявний в основному надходить із-за кордону.

Вважаємо, що регулярно в експертно-криміналістичних підрозділах повинен проводитися аналіз обставин, які сприяють вчиненню злочинних порушень прав інтелектуальної власності. Він повинен здійснюватися за такими напрямками: 1) об'єктів дослідження (видам речових доказів) з метою визначення кола об'єктів, захист яких повинен бути поліпшеним; 2) способів вчинення злочину (з метою вивчення й розробки засобів, які виключають можливість або утрудняють вчинення нових злочинів аналогічним способом, а також засобів, які підвищують можливість успішного розкриття таких злочинів; 3) об'єктів, які найбільш часто піддаються злочинному замаху з метою розробки заходів по усуненню умов, які сприяють вчиненню злочинів на цих об'єктах; 4) видів злочинів (з метою розробки рекомендацій із запобігання конкретних злочинів).

ПИТАННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЦТВА

Богачук Василь Степанович

*здобувач кафедри кримінального процесу та криміналістики Академії
адвокатури України*

1. Під правовим забезпеченням як елементом техніко-криміналістичного забезпечення розслідування фальшивомонетництва варто розуміти правове врегулювання найважливіших питань застосування криміналістичної техніки в слідчій діяльності під час

розслідування аналізованих злочинів. Без правового врегулювання цих питань немислима ніяка інша робота з техніко-криміналістичного забезпечення розслідування, тому таке забезпечення займає чільне положення стосовно інших елементів системи такого забезпечення.

2. Застосування техніко-криміналістичних засобів під час розслідування фальшивомонетництва визнається правомірним, якщо воно прямо передбачено законом (або іншими нормативними актами), або рекомендовано законом, або ж не суперечить закону. Загальні правові основи використання технічних засобів визначаються ст. 2 КПК України, яка регламентує завдання кримінального судочинства. У ст. 22 КПК України, визначається, що прокурор, слідчий і особа, яка проводить дізнання, зобов'язані вжити всіх передбачених законом заходів для всебічного, повного і об'єктивного дослідження обставин справи. Для виконання таких завдань необхідно використовувати всі передбачені законом засоби, у тому числі і техніко-криміналістичні.

У кримінально-процесуальному законодавстві України відсутня спеціальна норма, за якою б визначались правові основи застосування криміналістичної техніки. У статтях 79, 85, 85¹, 85², 191, 194, 195 КПК України, визначаються окремі прийоми і засоби фіксації речових доказів, місця події та умови проведення інших слідчих дій. У ст. 87¹ КПК України, передбачено процедуру фіксування судового процесу технічними засобами. Ці норми надають можливість у необхідних випадках використовувати ті або інші технічні засоби.

Статті 75 і 76 КПК України регламентують порядок призначення експертизи і, зокрема, вказують, що експертиза призначається у випадках, коли для вирішення певних питань при провадженні в справі потрібні наукові, технічні або інші спеціальні знання. Для того щоб використання науково-технічних засобів при розслідуванні фальшивомонетництва сприяло підвищенню ефективності праці слідчого, необхідно широко використовувати допомогу спеціалістів (ст. 128¹ КПК України). Названі статті кримінально-процесуального законодавства України є передумовами застосування спеціальних знань і техніко-криміналістичних засобів у кримінальному судочинстві в цілому і при розслідуванні фальшивомонетництва зокрема.

У літературі висловлювалася думка про необхідність перерахування в законі всіх техніко-криміналістичних засобів, прийомів і методів, які можуть бути використані при розслідуванні та розкритті злочинів. Це стосується насамперед нових техніко-криміналістичних засобів роботи з доказами, технічних засобів та прийомів, що можуть бути використані під час проведення слідчих дій. Однак, у законі неможливо передбачити всі прийоми і засоби роботи з доказами через їх постійне удосконалення і відновлення, такі думку справедливо відстоюють науковці (Белкін Р.С.,

1997 р.). Залежно від особливостей конкретної обстановки місця події або специфіки проведення інших слідчих дій та враховуючи раціональність використання, слідчий на власний розсуд обирає відповідні техніко-криміналістичні засоби і прийоми. Таким чином, мова може йти про ситуаційну зумовленість застосування техніко-криміналістичних засобів, технічних прийомів і методів.

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ В ХОДІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Воробей Андрій Олегович

курсант Донецького юридичного інституту ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренко

Одне з завдань правової допомоги у кримінальних справах – надання компетентними органами запитуваної держави компетентним органам запитуючої доказів, які можуть бути використані для встановлення істини при розслідуванні кримінальної справи. Виходячи з того, що інститут допустимості доказів не набув належної правової регламентації ні в більшості міжнародних договорів України, ні в національному кримінально-процесуальному законодавстві, ця проблема має особливе значення для використання фактичних даних, отриманих у ході міжнародної правової допомоги, як доказів у кримінальній справі.[1, с.60]

Питання допустимості доказів, отриманих в ході міжнародно-правової допомоги, розглядали Т.С.Гавриш, М.І.Смирнов, М.І.Пашковський, А.Г.Маланюк, В.М.Волженкіна, Г. М. Міньковський, В. В. Мілінчук, О. Г. Волеводз, П. Н. Бірюкова та інші.

Положення, яке б регулювало оцінку доказів з точки зору їх допустимості відсутнє у діючому законодавстві України. У науці ж, вже давно розроблені критерії їх оцінки. Умовами допустимості доказів, що традиційно визнаються в науковій літературі, є: 1) належний суб'єкт, тобто особа або орган, які за законом мають право на проведення процесуальної дії, в ході якої одержаний та закріплений доказ; 2) належне джерело фактичних даних, тобто докази можуть бути отримані лише з тих джерел, які передбачені кримінально-процесуальним законодавством (ч. 2 ст. 65 КПК України встановлює їх закритий перелік); 3) належний спосіб отримання доказів, тобто передбачений законом; 4) належний порядок проведення процесуальної дії [2, с.27].

Зрозуміло, що докази зібрані за законодавством іноземної держави, повністю не можуть відповідати цим вимогам. Порядок проведення процесуальних дій не може бути ідентичним, різняться і джерела доказів,

особливо у країнах різних правових систем. У зв'язку з цим і з'явилась необхідність розроблення окремих критеріїв допустимості.

Вважаємо, якщо процесуальна процедура отримання доказів в запитуваній державі суттєво суперечить такій за кримінально-процесуальним законодавством України або докази отримані з порушенням прав особи за законодавством іноземної країни, то отримані фактичні дані не можуть визнаватися допустимими і, відповідно, не можуть використовуватися під час доказування при розслідуванні чи судовому розгляді кримінальної справи в Україні. Фактичні дані, отриманні під час правової допомоги, з порушенням вимог законодавства іноземної країни, не можуть визнаватися допустимими під час провадження в Україні.

За такого підходу підтримуємо точку зору А.Г. Маланюка, який вважає, що допустимими слід вважати докази:

- які отримані з джерел аналогічних тим, що передбачені в ч.2 ст.65 КПК України;
- процесуальний порядок їх збирання повинен, принаймні не суперечити порядку їх проведення за КПК України ;
- отримані іноземним органом, який діє на законних підставах;
- фіксація таких доказів повинна відповідати вимогам ч.1 ст.85 КПК України [3,с.108-114].

Не можна не вказати на деякі труднощі, які на наш погляд, можуть мати місце в правозастосовній діяльності. Так слідчий або суддя, при виникненні сумніву, щодо допустимості отриманих фактичних даних, повинен перевірити законність їх отримання згідно з законодавством іноземної держави. Враховуючи, що ці посадові особи не обізнані в законодавстві іноземної країн та особливостях проведення тієї чи іншої процесуальної дії, перевірити законність їх отримання досить складно.

На наш погляд, проблему можливо вирішити шляхом викладення прохання в запиті про надання правової допомоги, щоб судові органи країни, вповноважені особи якої виконують запит, перевіряли та відповідно документально посвідчували матеріали за підсумками проведення процесуальних дій. Додаткове посвідчення матеріалів судовими органами повинно стати правовим фільтром та забезпечити дотримання закону при виконанні запиту. Як альтернативу можна запропонувати, щоб іноземна держава разом з документами за підсумками проведення процесуальних дій надсилала витяг положення закону, за яким проводилася процесуальна дія. Таке вирішення проблеми, ми вважаємо, є більш раціональним та відповідає потребам кримінального судочинства України.

Про визнання отриманих матеріалів допустимими або недопустимими, суддя або слідчий повинен виносити постанову. Після

цього, матеріали повинні бути перекладені на державну мову та залучені до справи ще однією постановою.

Підводячи підсумок, зазначимо, що проблемні питання оцінки доказів отриманих в ході взаємної правової допомоги у кримінальних справах ще далеко не вичерпані. Особливої гостроти вони набувають у світлі розроблення проектів КПК України. Від правильної правової регламентації цих питань буде залежати ефективність та доцільність міжнародно-правового співробітництва України у сфері кримінального судочинства.

Література:

1. Гавриш Тетяна Степанівна. Проблеми допустимості доказів, отриманих в ході міжнародної правової допомоги в кримінальних справах : Дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. - Х., 2004. - 224 арк. - Бібліогр.: арк. 189-215.
2. Кипнис Н. М. Допустимость доказательств в уголовном судопроизводстве. – М.: Юристъ, 1995. – 128 с.
3. Маланюк Андрій Григорович. Провадження у кримінальних справах, пов'язане з міжнародними відносинами, за законодавством України : Дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. - Л., 2004. - 237 арк. - Бібліогр.: арк. 192-215.

ПОШУКОВИЙ ПОРТРЕТ ЗЛОЧИНЦЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВА У ПРОЦЕСІ РОЗБІЙНОГО НАПАДУ

Герасимов Роман Рязянович

*ад'юнкт кафедри криміналістики Київського національного університету
внутрішніх справ*

Важливим фактором при здійсненні заходів, спрямованих на швидке розкриття вбивств у процесі розбійного нападу, є повне і своєчасне інформування правоохоронних органів про психологічні, соціальні, поведінкові та інші ознаки злочинця – пошуковий портрет злочинця.

У минулому, дану наукову проблематику розробляли відомі вітчизняні та іноземні вчені-криміналісти: І.В. Лузгін, М.О. Селіванов, Л.Г. Відонов, Д.А. Степаненко, А.А. Протасевич, Г.А. Густов, Б. Турвей (США), Д. Кантер (США) та інші.

Метою написання даної статті є теоретичне і практичне обґрунтування принципів, прийомів та алгоритму використання пошукового портрету злочинця, як різновиду криміналістичної моделі, при розслідуванні вбивств у процесі розбійного нападу.

Згідно ч. 2 ст. 115 КК України убивство у процесі розбійного нападу відноситься до категорії вбивств з корисливих мотивів. Особливо важливе значення при розкритті та розслідуванні цього виду злочинів має інформацію про особу злочинця. Останнім часом, для отримання такої інформації слідчі та оперативні працівники ефективно використовують методику складання пошукового портрету злочинця.

У пошуковий портрет злочинця фахівці рекомендують включити такі елементи: загальну характеристику злочинця (мотивацію вчинення злочинів); індивідуальні ознаки особи (звички, навички, потяги та ін.); вік; район місця проживання; район місця роботи, служби, навчання; окремі характеристики місця ймовірного мешкання; рівень освіти і професійну кваліфікацію; рід діяльності; особливості походження родини та особистої історії життя; сімейний стан; наявність дітей; відношення до окремих видів діяльності (служба в армії, спорт, робота з людьми); наявність минулої судимості; наявність психічної та іншої патології; антропологічні й динамічні характеристики особи (тип зовнішності, будова тіла, пантоміміка) та ін.

Найбільш типовими версіями при вчиненні вбивств у процесі розбійного нападу є такі:

1. Злочин вчинили особи раніше судимі. Для цієї категорії властиві: вбивці використовують речовини, які не дозволяють застосувати службово-розшукового собаку, відкривають квартиру або підпалюють приміщення з метою приховування слідів; часто проникають у приміщення під виглядом працівників правоохоронних органів; практикують тортури (найчастіше це проявляється в тимчасовому обмеженні доступу до повітря, або використання електричних приладів).

2. Вбивство вчинили злочинці-«гастролери». Їхні дії частіше за все бувають такими: попередньо готуються до злочину, здійснюють підбір співучасників, розподіл між ними ролей, виготовлюють та пристосовують засоби маскування, знаряддя злочинів, готують транспорт, збирають відомості про матеріальне становище потерпілих, підшуковують канали збуту викраденого; нерідко отримують інформацію про цінності з оголошень; проникають в приміщення під виглядом особи, яка прийшла за оголошенням, співробітників правоохоронних органів, а також шляхом підбору ключа (відмички) від дверного замка; уникають викрадення цінних, але об'ємних речей.

3. Злочин вчинили особи, раніше знайомі з потерпілим. Для цього характерно: проникнення в приміщення з відома потерпілого, за його запрошенням або шляхом вільного доступу; нерідко пошкодження завдають у спину, потилицю потерпілого або в той момент, коли він перебуває у стані спокою; на столі, як правило, залишаються сліди спільної трапези, розпивання спиртного; наявність на потерпілому нічного

одягу (рідко відкривають двері незнайомому в такому одязі); відсутність слідів боротьби і пошуку майна, хоча воно й зберігалось у важкодоступному, прихованому місці тощо.

У криміналістиці, пошуковий портрет злочинця будується на підставі теоретичного постулату про особистісну детермінованість поведінки злочинця. При цьому науковці пропонують два підходи до складання пошукового портрету злочинця:

1) статистичний підхід – базується на статистичній залежності ознак злочинця від криміналістичної характеристики злочину, яка була встановлена за аналогічною категорією вже розкритих справ у минулому (США, Великобританія, Голландія).

2) аналітико-психологічний підхід – базується на розкритті суб'єктивно-особистісного змісту дій злочинця; при цьому підході, слідчий або оперативний працівник висуває аргументовану версію про подію злочину, аналізуючи зв'язок між ознаками злочинця і його поведінкою; у цьому випадку правоохоронні органи використовують опосередковану психологічну інтерпретацію злочину.

В основу розробки пошукового портрету злочинця покладені окремі психологічні принципи аналізу місця події:

- елементи криміналістичної характеристики розглядаються як результат поведінки, який був реалізований злочинцем в умовах вільного вибору, обумовленого системою свідомих та несвідомих потягів та спрямований на досягнення суб'єктивної злочинної мети;

- елементи криміналістичної характеристики злочинців розглядаються як єдина система, при цьому її системоутворюючим принципом є особа злочинця та її суб'єктивне відношення до інших складових криміналістичної характеристики.

При розробці пошукового портрету злочинця використовують три прийоми: реконструкції механізму злочину; криміналістичного моделювання поведінки злочинця; психологічної інтерпретації поведінки злочинця.

Об'єктивність висновків про ознаки особи злочинця у пошуковому портреті злочинця забезпечується загальними правилами аналізу матеріалів кримінальної справи: відмова від поспішних узагальнень та висновків, варіативність версій; багатократність спостережень (повторюваність) проявів особливостей особи в інших обставинах та діях; контроль за допомогою інших методів дослідження (наприклад, експерименту); виявлення протиріч у логіці дій злочинця та обставин події; системність.

У спеціальній літературі детально висвітлено питання висунення типових версій при розслідуванні вбивств у процесі розбійного нападу. Зокрема, у працях науковців М.О. Селіванова та Л.Г. Відонова, висвітлено

закономірності ймовірно-статистичних зв'язків між елементами криміналістичної характеристики вбивств з одного боку, і злочинця, з іншого. Тобто, за наявності вихідних даних про місце події, стать і вік потерпілого, ознаки, що характеризують засіб злочину і дії злочинців, супутніх вбивству, можна скласти пошуковий портрет злочинця (інформацію про його стать, вік, відношення до потерпілого, деякі соціально-психологічні властивості, відстань між місцем його проживання і місцем події, мотиви вчинення вбивства). Особливе значення пошуковий портрет набуває при його практичному використанні, якщо зібраної по вбивству інформації замало (наприклад, ознаки вбивства були виявлені після проведення розтину трупів).

Таким чином, пошуковий портрет злочинця при розслідуванні вбивств у процесі розбійного нападу допоможе ініціювати продуктивні версії про соціальні, психологічні, автобіографічні та інші ознаки злочинця, які дозволять звузити коло підозрюваних осіб, а також більш повно та ефективно розслідувати кримінальну справу.

СИТУАЦІЙНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ТАКТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ПО ВИКРИТТЮ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ

Гребенюк Анна Валентинівна

старший викладач кафедри експертно-криміналістичного забезпечення ОРД в системі СБ Національної академії СБ України

Тактична операція по викриттю особи, яка вчинила злочин - обумовлений слідчими ситуаціями криміналістичний метод пізнання доказів стороною обвинувачення з метою встановлення їх достатності для обвинувачення й доказування вини особи, яка вчинила злочин.

Така тактична операція планується й організується з розрахунку досягнення зазначених цілей. Підбір її компонентів здійснюється стороною обвинувачення винятково на основі наявних можливостей і ресурсів для того, щоб їх використання забезпечило досягнення поставлених цілей. Їх досягнення вимагає від суб'єкта, який проводить операцію оптимального урахування фактору випадковості (зміни слідчої ситуації). При його виникненні суб'єкт доказування, володіючи в досудовому провадженні контрольно-регулятивною функцією, може вдосконалювати функції тактичних операцій у процесі їх проведення, а отже, удосконалювати й необхідним чином перебудовувати їх структури для того, щоб досягти поставлених цілей (завдань).

Однак зазначені системи цілей (завдань), незважаючи на наявність фактору випадковості, виникають у повторюваних умовах. Такі умови

називаються типовими слідчими ситуаціями. Типізація слідчих ситуацій обумовлює можливість розробки типових моделей реалізації тактичної операції.

З урахуванням аналізу вивчених кримінальних справ по розглянутій категорії злочинів і результатів опитування слідчих і оперативних працівників, пропонуємо виділяти такі слідчі ситуації, що обумовлюють зміст тактичної операції по викриттю особи, яка вчинила терористичний акт (з урахуванням рівнів протидії слідству).

1. Операція реалізується в справі, порушеній за матеріалами оперативної розробки при затриманні на місці злочину всіх учасників терористичної групи. Різновиди цієї ситуації будуть обумовлені рівнем протидії розслідуванню, який може взагалі бути відсутнім, або буде присутньою зовнішня протидія, здійснювана в основному на завершальній стадії досудового провадження або в суді.

2. Операція реалізується в справі, порушеній за матеріалами оперативної розробки при затриманні на місці злочину одного або декількох співучасників. Оскільки інші співучасники зникли або невідомі, то протидія яскраво виражена, при цьому в змішаній формі, у якій акцент діяльності злочинців зміщається на вплив на джерела доказової інформації, включаючи й своє приховання.

3. Операція реалізується в справі, порушеній за матеріалами оперативної розробки, затримання здійснюється за результатами проведених слідчих дій. Рівень протидії високий.

4. Операція реалізується в справі, порушеній за фактом випадкового затримання одного або декількох співучасників у результаті оперативно-профілактичних заходів.

5. Операція реалізується в справі, порушеній за матеріалами дослідчої перевірки заяви, повідомлення громадян, організацій про терористичну діяльність при затриманні одного або декількох співучасників за результатами проведених слідчих дій. Рівень протидії в змішаній формі дуже високий.

6. Операція реалізується по справі, порушеній за матеріалами дослідчої перевірки заяви, повідомлення громадян, організації про терористичну діяльність здійснювану підозрюваним, якому обрану запобіжний захід не пов'язаний із взяттям під варту (наприклад, коли судом відмовлено в санкції на арешт). Рівень протидії в різних формах самий високий.

ПРОБЛЕМИ ВИЛУЧЕННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОНТРАБАНДИ ІСТОРИЧНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Денисенко Віталій Анатолійович

здобувач кафедри криміналістики Київського національного університету внутрішніх справ

Кримінально-процесуальне законодавство вимагає, щоб предмети, які вилучаються при огляді місця події і обшуку по справах про контрабанду історичних та культурних цінностей, в необхідних випадках упаковувалися й опечатувалися. Така ж необхідність нерідко виникає й при проведенні інших слідчих дій: огляді, відтворенні обстановки і обставин події (перевірці показання на місці) й ін. По аналізованій категорії справ доводиться вилучати крім традиційних слідів (пальців рук, транспортних засобів тощо), значну кількість предметів (картини, колекції монет і орденів, фарфорові вироби тощо).

Вимога до упакування таких об'єктів, диктується необхідністю збереження наявних на них слідів. На жаль, на практиці ця вимога найчастіше не виконується, що приводить до втрати важливих речових доказів, негативно позначається на розкритті злочинів. Такі недоліки зумовлені низкою причин. Одна з них полягає у тому, що в криміналістичній літературі питанням упакування речових доказів не приділяється належної уваги. У підручниках по криміналістиці, довідниках слідчого по огляду місця події, монографічних дослідженнях містяться лише загальні вказівки на необхідність упакування виявлених на місці події предметів. Негативно на якості упакування речових доказів позначається також відсутність у слідчих деяких необхідних для цієї мети техніко-криміналістичних засобів (наприклад, перфраторів для пробивання в картонних стрічках отворів). Має значення тут також відсутність у слідчих належного досвіду по упакуванню речових доказів, особливо об'єктів зі слідами пальців, мікрослідами чи громіздких об'єктів. Практичних занять у вузах з цих питань проводиться вкрай мало й, природно, студенти - майбутні слідчі не мають можливості набути необхідні практичні навички.

Абсолютна більшість вилучених об'єктів у ході розслідування направляється для проведення необхідних експертиз, а дослідницька частина висновку експерта починається саме з опису тих речових доказів, які надійшли до експерта. Потреба перевірки цілісності упаковочного матеріалу наголошується у відомчих нормативних актах. Виявлення різного роду порушень може дати привід вважати, що об'єкт дослідження

підлягав певним змінам. У цьому разі судова перспектива справи різко знижується.

Техніко-криміналістичні засоби, які надаються слідчим підрозділам для упакування речових доказів, зосереджені у валізі для огляду місця події й у пересувній криміналістичній лабораторії.

У валізі для огляду місця події є: 1) поштові конверти й папір для письма (призначені для впакування дрібних об'єктів); 2) пробірки скляні (для упакування мікрооб'єктів); 3) мішечки поліетиленові різних розмірів (для упакування окремих предметів одягу, книжок, монет, орденів, ікон тощо); 4) склоріз (використовується для зменшення габаритів осколків скла зі слідами пальців при їх упакуванні); 5) слюсарний інструмент (молоток, пила, викрутка й ін.) (використовується при виготовленні тари для великогабаритних важких предметів або упакування великих кількостей контрабанди); 6) шпагат, пластилін, ножиці (використовуються при опечатуванні предметів, які вилучаються).

Крім перерахованих засобів у пересувній криміналістичній лабораторії є прилад для зварювання плівки, використовуваної для впакування різних об'єктів, особливо актуально для упакування великих коробок з контрабандою, яка буде перевозитися не поряд із слідчим, а як окремий вантаж, чи зберігатися на складі під схоронною розпискою.

Ідея створення універсальних картонних коробок для впакування речових доказів висловлювалася науковцями і практиками вже давно, у свій час Науково-дослідним інститутом тари були розроблені креслення універсальних картонних коробок для впакування предметів, які найбільш часто зустрічаються у судово-слідчій практиці. Передбачалося, що по цих кресленнях будуть замовлені на одній з фабрик у необхідній кількості заготовки з картону, подібно заготовкам коробок, які використовуються у магазинах. На жаль, тоді не вдалося знайти підприємство-виготовлювача й ідея створення зручних, дешевих пристосувань для впакування речових доказів не була реалізована.

Доцільною є ідея створення у слідчих підрозділах й окремих органах дізнання, робочого місця для впакування речових доказів або створення спеціальних наборів з цією метою. До такого набору повинну входити: щільний обгортковий папір, аркуші картону для виготовлення коробок, ножиці, скальпель, швидкозшивач, скріпки, липка плівка, поліетиленові пакети різних розмірів або плівка, прилад для зварювання плівки, шило, голки, нитки суворі, шпагат, клей, поштові конверти, сургуч, пластилін набір скляних пробірок. Бажано цей набір доповнити перфоратором для пробивання отворів у картоні.

ТИПОВІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПІДРОБЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ПЕЧАТОК, ШТАМПІВ, БЛАНКІВ ТА ЇХ ЗБУТУ

Дубець Оксана Степанівна

здобувач кафедри криміналістики Київського національного університету внутрішніх справ

При розслідуванні підроблення документів, печаток, штампів, бланків та їх збуту, широко застосовується судова експертиза. З її допомогою вирішуються багато важливих питань, які впливають на якість слідства. Так, шляхом проведення експертиз вдається успішно перевіряти різні слідчі версії про мотиви злочину, спосіб і засоби вчинення злочину, причетність до них підозрюваного й обвинувачуваного. Судові експертизи дозволяють встановлювати обставини, які сприяють вчиненню злочинів.

З метою криміналістичного забезпечення розслідування підроблення документів, печаток, штампів, бланків та їх збуту підрозділами ДНДЕКЦ МВС України, НДІ СЕ МЮ України проводяться такі види судових експертиз.

1. Комп'ютерно-технічна експертиза - об'єктами її є комп'ютерна техніка, периферія, різноманітні носії інформації, програмне забезпечення, інша інформація, яка знаходиться на носіях і в запам'ятовуючих пристроях, а також органайзери, пейджери, мобільні телефони та інші пристрої, які виготовлені та працюють на основі технологій побудови персональних комп'ютерів, а також модеми та пристрої, які підтримують роботу комп'ютерних систем.

2. Технологічна експертиза - проводиться у випадках, коли в процесі доказування злочинів виникає необхідність у встановленні фактів на основі вивчення особливостей обробки, виготовлення, зміни стану, властивостей, форми сировини, матеріалу для напівфабрикату, що відбувається у процесі виробництва продукції.

3. Почеркознавча експертиза - предметом експертизи є факти та обставини, які експерти встановлюють на основі спеціальних знань у галузі судового почеркознавства, об'єктами - тексти, підписи, короткі записи, основним завданням експертизи є ідентифікація виконавця рукописного тексту, цифрових записів і підпису.

4. Техніко-криміналістична експертиза документів - вирішує питання, пов'язані з дослідженням матеріалів документів, технічних прийомів та способів їх виготовлення, а також внесення в них змін, вона поділяється на такі види: дослідження реквізитів документів, матеріалів документів, друкарських форм та їх відбитків.

5. Експертиза матеріалів і речовин - виявляє на предметах-носіях мікрочастки або мікросліди речовин, а також встановлює природу

речовин, які залишили слід, тобто відносить їх до певного роду (виду) матеріалів та речовин (експертиза може призначатися у випадку необхідності встановлення причетності конкретної особи до дій пов'язаних підрубкою аналізованих документів та предметів, зокрема, коли певною особою типографським способом виготовлялася обкладинка документів, чи самі документи і в процесі такого виготовлення на підозрюваному, його одязі чи приміщенні, яке йому належить виявлено мікрочастки таких об'єктів, зокрема певних фарб, пластмас тощо).

6. Експертиза голограм - проводиться з метою дослідження голографічних захисних елементів, які використовуються як один із ступенів захисту від підробки документів.

ПИТАННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ НА ЗАМОВЛЕННЯ

Заєць Наталя Олександрівна

*здобувач кафедри криміналістики Київського національного університету
внутрішніх справ*

Забезпечення техніко-криміналістичними засобами розслідування вбивств - досить, багатогранна, трудомістка й відповідальна робота. Вона ґрунтується на правових і наукових основах, і займаються нею правоохоронні органи всіх рівнів - від центральних до місцевих. Зміст цієї роботи доцільно розглядати стосовно відповідних рівнів. Умовно можна виділити три таких рівні: перший - центральний правоохоронний орган; другий - обласні правоохоронні органи; третій - районні й міські правоохоронні органи.

До центральних правоохоронних органів, які займається організацією техніко-криміналістичного забезпечення розслідування вбивств відноситься Міністерство внутрішніх справ України. У центральному апараті цього відомства функціонують підрозділи, які здійснюють організаційні функції по техніко-криміналістичному забезпеченню розслідування (Департамент ресурсного забезпечення та Державний науково-дослідний центр МВС України). У Міністерстві юстиції цими питаннями безпосередньо займаються керівники науково-дослідних установ судових експертиз. З названих відомств найбільш широко організаційна робота з техніко-криміналістичного забезпечення розслідування вбивств поставлена по лінії Міністерства внутрішніх справ.

Проведений нами аналіз правових джерел та документів органів внутрішніх справ показав що, зміст організаційної роботи з техніко-

криміналістичного забезпечення розслідування вбивств на першому рівні зводиться до такого:

1) розробка й затвердження підзаконних нормативних актів по техніко-криміналістичному забезпеченню розслідування (накази, інструкції, положення та тощо, по введенню в дію нових техніко-криміналістичних засобів, списанню старих, про порядок роботи з окремими засобами);

2) централізоване придбання техніко-криміналістичних засобів і поставка їх на місця (пересувні криміналістичні лабораторії, порівняльні криміналістичні мікроскопи, пошукові прилади та інше, як правило закуповуються і поставляються централізовано);

3) закупівля криміналістичної техніки за рубежом (за рубежом (США, ФРН, Японія) є потужні підприємства, які спеціалізуються на виробництві криміналістичної техніки й комплектного лабораторного устаткування, як правило вони не мають вітчизняних аналогів і становлять інтерес для наших науково-дослідних і практичних, як правило, судово-експертних установ (валютні кошти на придбання закордонної техніки уряд виділяє саме центральним правоохоронним органам);

4) аналіз стану використання техніко-криміналістичних засобів (державою виділяються значні кошти на оснащення правоохоронних органів техніко-криміналістичними засобами, відповідно, вони повинні активно використовуватися й істотно впливати на стан протидії вбивствам, тому центральні апарати правоохоронних органів повинні проявляти цікавість до даної проблеми, постійно аналізувати стан використання техніко-криміналістичних засобів у цьому напрямі);

5) організація розробки нових техніко-криміналістичних засобів (центральні апарати правоохоронних органів систематично вивчають потреби в нових техніко-криміналістичних засобах і відповідно повинні організувати їх розробку, як правило шляхом укладання договорів з профільними науково-дослідними інститутами й конструкторськими бюро різних відомств, або організувати розробку таких засобів підвідомчими науково-дослідними установами), в обов'язок цих апаратів входить також організація досвідченої експлуатації розроблених техніко-криміналістичних засобів і прийняття рішень про взяття їх на озброєння й серійне виробництво;

6) організація техніко-криміналістичної підготовки кадрів (центральні апарати правоохоронних органів повинні проявляти турботу про те, щоб у юридичних вищих навчальних закладах, які здійснюють підготовку кадрів для правоохоронних органів, на належному рівні було поставлене вивчення сучасних техніко-криміналістичних засобів та відповідних можливостей їх використання при розкритті і розслідуванні

вбивств, ці органи повинні бути зацікавлені щоб до навчальних закладів надходили сучасні техніко-криміналістичні засоби;

7) вивчення та узагальнення передового досвіду застосування техніко-криміналістичних засобів і його поширення (рівень використання техніко-криміналістичних засобів в підрозділах буває не однаковий, завжди є такі, які досягають високих показників у їх застосуванні, тому одна з функцій центральних правоохоронних органів - вивчення й поширення накопиченого в цій області передового досвіду, який виявляється при відвідуванні периферійних підрозділів, вивченні доповідних записок, звітів, наказів про заохочення за досягнуті успіхи й іншим шляхом);

8) взаємодія із закордонними правоохоронними органами з метою вивчення наявних у них на озброєнні техніко-криміналістичних засобів і практики їх використання (як правило, центральні апарати правоохоронних органів приймають представників закордонних правоохоронних органів і організують поїздки наших делегацій за рубіж, до складу таких делегацій нерідко включаються й представники служб центральних апаратів, які займаються організаційними питаннями по техніко-криміналістичному забезпеченню розслідування вбивств, результатами таких поїздок є включення в плани заходів щодо придбання за рубежом приладів і устаткування, впровадження у вітчизняну практику нових наукових методів, застосовуваних закордонними криміналістами й іншими працівниками поліції).

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ВЖИВАННЯ, ВИРОБНИЦТВА ЧИ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ

*Запорощенко Наталія Андріївна
ад'юнкт докторантури та ад'юнктури Київського національного
університету внутрішніх справ*

Здоров'я як належне населенню благо і водночас один з компонентів цінностей, на які посягають злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, – це фактичний або максимально досяжний в Україні стан організму людей, які в ній проживають чи перебувають, необхідний для забезпечення їх біологічного існування, здатності до активного тривалого життя та відтворення здорового людського покоління [5, 466]. Одним із злочинів, що посягає на зазначене благо є організація або утримання місць для незаконного

вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Розкриття та розслідування вказаних злочинів вимагає з'ясування поняття «місце для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів».

Вказане поняття розглядали у своїх працях Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, Л.В. Дорош, М.Й. Коржанський, О.М. Лемешко, А.А. Музика, О.І. Перепелиця, І.Г. Поплавський, П.М. Сбірунов, Є.В. Фесенко, М.С. Хруппа, Б.П. Целинський тощо.

Пленум Верховного Суду України (далі Пленум) під місцями для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів розуміє будь-які жилі або нежилі приміщення (будинки, квартира, казино, більярдна, лазня, гараж, сарай, склад, горище, підвал, землянка тощо) за умови, що вони визначені для використання із зазначеною метою [10, 166].

Позиція Пленуму в цілому відображена і в погляд сучасних криміналістів. Так, на думку Ю.В. Бауліна місцем вчинення цього злочину є місце та приміщення для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів [8, 874].

М.Й. Коржанський зазначає, що місцями (кублами) у ст. 317 КК визнаються будь-які приміщення (квартири, дачі, гаражі, склади, підвали тощо), де є можливість таємно і постійно вживати наркотичні засоби або психотропні речовини [3, 466; 4, 494].

Є.В. Фесенко під «місцем» (точнішим терміном, на його думку, для цього поняття було б «кубло») розуміє жилі або не призначені для проживання приміщення (будинки, квартира, гараж, горище, сарай, склад, підвал, землянка або інше відокремлене приміщення), за умови, що вони призначені організатором чи виконавцем злочину для вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів або систематично відвідуються споживачами [5, 493].

І.Г. Поплавський до місць, призначених для незаконного вживання, виробництва або виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, відносить будь-яке приміщення або інше місце, спеціально пристосоване або систематично використовуване для вживання вищевказаних предметів, а також для їх виробництва або виготовлення (будинки, квартира, готельна кімната, приміщення установи або організації, сарай, підвал, курінь тощо) [6, 292].

М.С. Хруппа домом для вживання чи виготовлення згаданих засобів та речовин називає будь-яке приміщення, в якому одні й ті ж або різні особи вживають чи виготовляють ці речовини. Це може бути приватний

будинок, сарай, гараж, комунальна чи окрема квартира, кімната у готелі, приміщення, що належить державній чи приватній організації [7, 740].

П.М. Сбірунов, Б.П. Целинський визначають притон як житлове або нежитлове приміщення, використовуване для споживання наркотичних засобів або психотропних речовин [2, 561].

Аналіз представлених поглядів стосовно аналізованого поняття дає підстави стверджувати про наявність окремих проблемних та дискусійних питань.

Так, Ю.В. Баулін вважає, що дії, пов'язані з організацією або утриманням незаконного виробництва, виготовлення чи вживання наркотичних засобів, психотропних речовин чи їх аналогів поза певним приміщенням (у лісі, на пляжі), не містять ознак цього злочину. Не є таким місцем і житло сім'ї, члени якої вживають наркотичні засоби [8, 874-875]. Аналогічної позиції дотримуються й інші науковці [9, 109]. Виникає логічне питання – чому під місцями для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів розуміють лише приміщення?

Позиція Пленуму Верховного Суду України та провідних криміналістів, на наш погляд, звужує зміст закону та ускладнює процес розкриття та розслідування злочинів, передбачених ст. 317 КК України. Буквальне тлумачення диспозиції ст. 317 КК України дає підстави розуміти під такими місцями будь-які місця, а не лише приміщення. Адже приміщення – це простір, обмежений з усіх сторін захисними конструкціями: стінами (у тому числі з вікнами і дверима) зі стелею (перекриттям) і підлогою. Простір під горищем і простір, огорожений сітчастими захисними конструкціями, не є приміщенням [1]. Аналіз визначення поняття приміщення свідчить що до приміщень не відноситься ліс, пляж, парк, вулиця – тобто місце де будь-яка особа може організувати незаконне вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Крім того, І.Г. Поплавський до місць, призначених для незаконного вживання, виробництва або виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, відносить також інші місця, а не лише приміщення [6, 292]. У свою чергу Ю.В. Баулін з однієї сторони до місць, призначених для незаконного вживання, виробництва або виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, відносить місця та приміщення, а з іншої зазначає, що такі місця не можуть бути поза певним приміщенням [8, 874].

Не можна погодитись і з твердженням, що не є таким місцем і житло сім'ї, члени якої вживають наркотичні засоби [8, 874-875]. Крім того, можуть бути різні ситуації: перша – член сім'ї у житлі організовує незаконне вживання, виробництво чи виготовлення наркотичних засобів,

психотропних речовин або їх аналогів лише для себе і своїх членів сім'ї; друга – для інших осіб; третя – для себе, своїх членів сім'ї, інших осіб тощо.

Отже, розкриття та розслідування злочинів, передбачених ст. 317 КК України, вимагає єдиного, науково-обґрунтованого тлумачення поняття «місце для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів». До таких місць, на наш погляд, можна віднести будь-який простір, а не лише приміщення. У подальших дослідженнях необхідно проаналізувати ознаки місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.

Література:

1. Вікіпедія (вільна енциклопедія) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki/Приміщення>.
2. Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации. Расширенный уголовно-правовой анализ / [Андреев Н. М., Арутюнов А. А., Баев О. Я.] ; под общ. ред. В. В. Мозякова. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Издательство “Экзамен”, 2003. – 880 с.
3. Коржанський М. Й. Кваліфікація злочинів : [навч. посіб.] / М. Й. Коржанський. – [вид. 3-тє, доповн. та переробл.]. – К. : Атіка, 2007. – 592 с.
4. Коржанський М. Й. Науковий коментар Кримінального кодексу України / М. Й. Коржанський. – К. : Атіка, Академія, Ельга-Н, 2001. – 656 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко, М. І. Мельник та ін.; За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка, – 3-тє вид., переробл. та допов. – К. : Атіка, 2009. – 744 с.
6. Кримінальне право України: Особлива частина: Підручник/ За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., засл. діяча науки і техніки України Є.Л. Стрельцова. – Х.: Одіссей, 2009. – 496 с.
7. Кримінальне право. Особлива частина. Підручник. (Александров Ю. В., Антипов В. І., Володько М. В. та інші). Відпов. редактор Шакун В. І. – К. : НАВСУ – Правові джерела, 1999. – 896 с.
8. Кримінальний кодекс України: Науково-практичний коментар / [Баулін Ю. В., Борисов В. І., Гавриш С. Б. та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – [вид. третє, переробл. та доповн.]. – Х. : ТОВ “Одіссей”, 2006. – 1184 с.
9. Організований наркобізнес (поняття, форми, підстави кримінальної відповідальності) / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, Л. В. Дорош та ін.; За заг. ред. Ю. В. Бауліна, Л. В. Дорош. – Х. : Право, 2005. – 256 с.

10. Україна. Верховний Суд. Пленум. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах / За заг. ред. В. Т. Маляренка; Упорядник П. П. Пилипчук. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 408 с.

КОМПЛЕКТИ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ АВТОТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ

Карabanов Дмитро Олександрович

здобувач кафедри криміналістики Київського національного університету внутрішніх справ

Комплекти техніко-криміналістичних засобів прийнято вважати такі, які містять у собі засоби різного призначення. Вони створюються для використання в польових умовах в основному при огляді місця події, обшуку й у деяких інших випадках. До комплектних техніко-криміналістичних засобів відносяться криміналістичні валізи й пересувні криміналістичні лабораторії.

Сьогодні на озброєнні правоохоронних органів є кілька різновидів таких валіз, які відрізняються за призначенням, комплектацією й найменуванням. В органах внутрішніх справ України, найбільш широкого поширення одержала уніфікована валіза. Її призначено для використання слідчими, працівниками дізнання, спеціалістами-криміналістами. У такій валізі є: засоби для виявлення, фіксації й вилучення слідів рук; засоби для виявлення й вилучення мікрочасток; засоби для виготовлення копій об'ємних слідів; засоби для дактилоскопіювання; вимірювальні прилади; інструменти; фотографічна техніка; засоби для впакування об'єктів, які вилучаються; засоби для викреслювання планів. У валізі є також ряд інших технічних засобів (ліхтар електричний, гумові рукавички, індикатор напруги в електромережі, серветки марлеві, вата й деякі інші).

У слідчих апаратах також є дещо інші універсальні криміналістичні комплекти. Вони мають як подібність із вищевикладеним так і відмінності, зокрема там збільшена кількість пошукової техніки й реактивів для попереднього дослідження слідів.

В останні роки завдяки розробкам підприємства «КРИМТЕХ» ОБФ Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого у слідчу практику впроваджено універсальний криміналістичний комплект слідчого, криміналістичний комплект слідчого, криміналістичний комплект для роботи зі слідами, криміналістичний комплект для роботи з мікрооб'єктами, слідчу валізу, фото сумки з вітчизняною і імпоротною апаратурою, дактилоскопічні набори (комплекти для роботи зі слідами

рук), фотовідеокомплекти слідчого з вітчизняною і імпортною апаратурою, комплект науково-технічних засобів для проведення пошукових робіт.

Найбільш універсальним криміналістичним комплектом є пересувна криміналістична лабораторія. Сьогодні в експлуатації перебуває чотири модифікації такої лабораторії. Вони розроблені на базі автомобілі УАЗ-452 і на базі РАФ-2203. Криміналістичні лабораторії розраховані на використання безпосередньо слідчими при їх виїзді на місце проведення оглядів місць подій і інших слідчих дій. Пересувні криміналістичні лабораторії органів внутрішніх справ призначені для спеціалістів криміналістичних підрозділів, і в основному використовуються для проведення слідчих дій.

Пересувні криміналістичні лабораторії як на базі автомобілів УАЗ, так і на базі автомобілі РАФ сконструйовані таким чином, що на них може виїжджати на місце події слідча група з кількох людей, в основному трьох-чотирьох. У салоні автомобіля обладнані стіл і крісла, які дозволяють проводити допити, оформляти протоколи слідчих дій, а також складати фотороботи. У спеціальних шафах і ящиках лабораторії розміщені техінко-криміналістичні засоби.

У зв'язку з тим, що автомобілі РАФ сьогодні виробляються за рубежом, пересувні криміналістичні лабораторії на базі цього автомобіля більше не закуповуються. Поширеними у правоохоронних органах стали пересувні криміналістичні лабораторії виготовлені на базі мікроавтобусів виробників США, Німеччини та Японії, які обладнані та укомплектовані подібно до колишніх вітчизняних РАФів.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДАКТИЛОСКОПЮВАННЯ ТРУПІВ З НЕУШКОДЖЕНИМИ ШКІРНИМИ ПОКРИВАМИ РУК

Кожакарь Іван Юрійович

старший експерт Науково-дослідного експертно-криміналістичного центру при УМВС України в Чернівецькій області

У світовій практиці ідентифікація особи виокремлена окремим інститутом та набула статусу обов'язкового елементу доказування в ході провадження по кримінальних справах та проведенні оперативно-розшукових заходів. Поки що найефективнішим засобом ідентифікації сьогодні є дактилоскопія. Гарантією успішності ідентифікації особи з використанням можливостей дактилоскопії є якісне дактилоскопіювання особи (чи трупу). Теоретичні засади даного виду діяльності в сучасній криміналістиці науковцями країн СНД не розроблялись. Вітчизняна

криміналістика визначає дактилоскопіювання як механічний процес по отриманню зразків. А оскільки дактилоскопіювання трупів є однією з форм загального дактилоскопіювання, як процедури, то розглянемо їх спільні складові елементи.

По-перше, це діяльність, яка має здійснюватись в межах закону з використанням спеціальних технічних засобів за чітко визначеною методикою.

По-друге, об'єктом діяльності є ділянки рук живих осіб, трупів та їх частин, які містять папілярний узор.

По-третє, діяльність проводиться спеціальним суб'єктом.

По-четверте, дактилоскопіювання проводиться з метою отримання зразків-відображень для отримання чи перевірки фактичних даних, які мають значення в межах заходу, який проводиться.

На підставі вищевикладеного, дактилоскопіювання трупів можна визначити як діяльність, яка здійснюється в межах закону з використанням спеціальних технічних засобів за чітко визначеною методикою (технічні засоби та методика обираються відповідно до стану шкірних покривів трупу) спеціально уповноваженими особами (слідчий, оперативний працівник, із залученням судово-медичного експерта і криміналіста) з метою отримання зразків-відображень ділянок рук трупів та їх частин, які містять папілярний узор, що проводиться для отримання чи перевірки фактичних даних, які мають значення в межах заходу, який проводиться (в рамках кримінальної справи чи оперативно-розшукового заходу).

Практично сформованими підставами для дактилоскопіювання трупів є такі: 1) виявлення трупа невстановленої особи на місці події; 2) виявлення частин тіла трупа чи трупів на місці події чи катастрофи; 3) виявлення трупа, відносно якого є сумніви стосовно достовірності визначення його особи; 4) необхідність перевірки особи померлого на причетність до вчинення злочинів; 5) виключення слідів трупу потерпілого з числа слідової інформації, яка вилучена з місця злочину; 6) перевірки за наявними дактилокартами невідомих трупів слідів, які вилучені з місця роботи та місця проживання безвісті зниклих осіб; 7) встановлення інших фактів про особу трупу (факту перебування особи в конкретному місці, належності особі конкретних речей, встановлення факту використання засобів та знарядь та ін.).

Досвід вказує на необхідність поділу дактилоскопіювання трупів в залежності від місця проведення заходу на такі види: а) дактилоскопіювання трупу під час проведення огляду місця події (що проводиться слідчим чи оперативним працівником із залученням криміналіста, судово-медичного експерта чи без такого); б) дактилоскопіювання трупу в лабораторних умовах (що проводиться

слідчим чи оперативним працівником із залученням криміналіста, судово-медичного експерта чи без такого).

Відомі методичні рекомендації вказують на доцільність проведення дактилоскопіювання в лабораторних умовах (в приміщенні моргу), через можливість втрати інших слідів (мікрооб'єктів, піднігтьового вмісту трупа та ін.).

У разі, якщо умови місця події дозволяють та стан шкірних покривів рук – неушкоджений, то можна спробувати провести дактилоскопіювання трупа на місці події.

Література:

1. Кисин М.В., Снетков В.А. Особенности дактилоскопирования и идентификации трупов. — М. : НИИ милиции МООП РСФСР, 1963. — 40 с.
2. Криміналістичне дослідження слідів рук / О.П. Дубовий, В.Я. Лукашенко, Я.В. Рибалко та ін. / під ред. Я.Ю. Кондратьєва. — К. : АТІКА, 2000. — 150 с.
3. Разумов Э.А., Молибога Н.П. Осмотр места происшествия. — К. : РИО МВД Украины, 1994. — 672 с.
4. Криминалистическое исследование следов кожного покрова человека : Учеб.пособ. / Под ред. И.В. Кантора. — Волгоград : ВА МВД России, 2003. — 204 с.
5. Брусенцова И.В. Установление личности по неопознанному трупу с использованием АДИС // Судебная экспертиза на рубеже тысячелетий : Матер.межвед.науч.-практ.конф. 21-22 мая 2002 года: в 3 ч. — Саратов : СЮИ МВД России, 2002. — Ч. 1. — С. 191-195.
6. Фокин В.И., Часовский Ю.П. Проблемы идентификации неопознанных трупов с использованием специальных познаний в дактилоскопии и судебной медицине // Материалы межвузовской научно-практической конференции «Современные проблемы судебной экспертизы». — Волгоград : ВА МВД России. — 2004.

ЗАВДАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ (ПРОФІЛАКТИЧНОЇ) ПОЛІТИКИ

Лютій Віталій Віталійович

ад'юнкта, кафедри кримінології та кримінально – виконавчого права

Київського національного університету внутрішніх справ

Проблема профілактики злочинів займає одне із провідних місць у соціальній політиці розвинутих країн і, зокрема, розробляється та

реалізується в межах спеціальної кримінологічної (профілактичної) політики. На сьогодні можна констатувати, що теорія кримінологічної (профілактичної) політики не знайшла в нашій країні належного розвитку, як справедливо вказує О. М. Джужа: “кримінологічна політика... вітчизняною кримінологічною наукою не була своєчасно зазначена як важливий компонент предмета вивчення, який реально існує протягом тривалого часу...” [1].

Першим, хто ввів в науковий обіг поняття “кримінологічна політика” та проаналізував змістовну її сторону, був М. М. Бабаєв.

Як зауважує О. М. Джужа, науково-практичний інтерес сучасної кримінологічної політики полягає в тому, що для неї є характерною, перш за все, експертна обробка проектів законів та інших рішень вищих органів державної влади, в тому числі й у сфері кримінального, кримінально-процесуального та кримінально-виконавчого законодавства, реальної оцінки можливостей правоохоронних органів в запобіганні злочинам, у вирішенні гострих соціально-економічних протиріч, розробці комплексних програм щодо запобігання злочинності і т. ін. [2]. Нажаль стратегії профілактики злочинів приділяється недостатньо уваги.

Завдання кримінологічної (профілактичної) політики перебувають у таких сферах:

- ✓ у сфері визначення загальних засад здійснення профілактичної діяльності. Перед кримінологічною (профілактичною) політикою стоять завдання чіткого визначення підстав і меж діяльності по попередженню злочинів відповідними суб'єктами; завдання управління діяльністю по профілактиці злочинів – нормативно-правового, організаційного, матеріального, кадрового, інформаційного забезпечення;

- ✓ у сфері виявлення, аналізу і оцінки явищ об'єктивно-суб'єктивної дійсності, які можуть бути віднесені до категорії причин і умов злочинності та потребують попереджувального впливу;

- ✓ у сфері формування в теорії і реалізації на практиці найбільш оптимальних стратегічних і тактичних напрямів запобігання і протидії різним видам злочинної діяльності, обрання ефективних заходів і засобів, що мають своєю метою усунення (блокування, нейтралізацію) криміногенних факторів, зміну антигромадської спрямованості особи тощо;

- ✓ у сфері взаємодії з іншими елементами (складовими) політики у сфері боротьби зі злочинністю.

Джерела:

1. Джужа О. М., Василевич В. В., Кирилюк А. В. Теоретичні проблеми сучасного погляду на розвиток кримінології // mndc.naiu.kiev.ua/Gurnal/6text/6_17htm

2. Джужа О. М. Науково-практичний інтерес до становлення кримінально-виконавчої та кримінологічної політики України // mndc.naiu.kiev.ua/Gurnal/11text/g11_20.htm

ОКРЕМІ ПОШУКОВІ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ СЕКСУАЛЬНИХ УБИВСТВ

Максименко Олександр Євгенович

*здобувач кафедри криміналістики Київського національного університету
внутрішніх справ*

При розслідуванні вбивств матеріальні об'єкти - носії доказової інформації досить різноманітні і їх пошук, нерідко пов'язаний зі значними труднощами. Це обумовлено тим, що окремі з таких об'єктів за своїми розмірами і властивостям такі, що неозброєним оком їх виявити просто неможливо. Наприклад, невидимі й мало видимі сліди пальців, окремі волокна одягу, пилок рослин, дрібні частки фарбника, який відшарувався, й багато інших мікрооб'єктів. Нерідко злочинці вживають спеціальних заходів по прихованню об'єктів - носіїв криміналістично значимої інформації: закопують у землю, ховають у чагарниках або водоймі, спеціально обладнаних схованках. Для пошуку подібних об'єктів розроблені й застосовуються різні техніко-криміналістичні засоби, зокрема засоби пошуку невидимих, мало видимих і мікроскопічних об'єктів. Тут мова йде, насамперед, про сліди пальців, волокна одягу, пилу, і інші мікрочастки. Так, сліди пальців, залишені на папері, склі, металевих, дерев'яних, пластмасових виробах бувають малопомітними або зовсім невидимими. Для їх виявлення розроблена низка технічних прийомів і засобів. Гарні результати дає, наприклад, огляд об'єктів з такими слідами в косопадаючих променях (об'єкт розглядається з використанням кишенькового ліхтаря або повертається до джерела світла під різним кутом). Для пошуку потожирових слідів широко застосовується спеціальна криміналістична лупа з підсвічуванням і різні розроблені для цієї мети порошки: алюмінію, графіту, сажі, окису цинку й ін. Останнім часом для виявлення потожирових слідів на кольорових матеріалах (наприклад, паперових грошах) почав використовуватися люмінісцируючий порошок. При його застосуванні використовується колонковий пензлик і ультрафіолетовий освітлювач. Для виявлення слідів рук використовується портативний дактилоскопічний планшет. Ним забезпечуються як оперативні працівники, так і слідчі. До складу виробу входить шість баночок з дактилоскопічними порошками, широкозахватна магнітна кисть, кисть із білячого волосся, складна лупа, дактилоскопічний

валик, скляна пластина для розкочування типографської фарби, ножиці, пінцет, скальпель, світла й темна дактилоскопічна плівка, олівець-склограф.

Для пошуку мікрооб'єктів доцільно використовувати лупу типу «Регула», ультрафіолетові освітлювачі з автономним живленням, які працюють, як від електромережі, так і батареї. Пошукові прилади на ультрафіолетових променях дозволяють виявляти волокна й речовини органічного походження.

Техніко-криміналістичні засоби пошуку металевих об'єктів, призначені для виявлення металевих предметів (наприклад, коштовностей). Серед таких засобів найбільш широко доцільно застосовувати магнітний шукач-підйомник, цей прилад дозволяє відшукувати й витягувати з рідких, напіврідких і сипучих середовищ об'єкти із чорних металів вагою до 35 кг.

Так, працівниками ДІУЦ «Спецтехніка» МВС України розроблено магнітні прилади пошуку предметів з чорних і кольорових металів. В Україні налажено серійний випуск ряду магнітних шукачів-підйомників ПМК-1 (НВП «Арвел», м. Київ), МП-1,-2,-3, МГ-1 (ПКФ «Інжен», м. Ніжин, Чернігівська обл.), Спрут (НВП «Атліс», м. Київ), які широко впроваджені у слідчу та експертно-криміналістичну практику.

Для пошуку зазначених об'єктів, захованих у конструкціях будинків і споруд, а також на відкритій місцевості, правоохоронні органи забезпечуються електронними металошукачами.

Для роздільного виявлення предметів із чорних і кольорових металів у діелектричних середовищах доцільно використовувати селективні металошукачі.

Так, металошукачі виробника «Garrett» дозволяють відшукувати об'єкти в ґрунті, воді, бетоні та інших середовищах, до вилучення визначити з чорного чи кольорового металу зроблено об'єкт, отримати відомості про його розміри. Розміщена у металошукачі програма дозволяє вводити в пам'ять завдання на пошук предметів за певними габаритними розмірами, масою, видом, типом металу. Окремі модифікації металошукача розроблені спеціально для пошуку предметів із золота. Позитивно зарекомендували себе на практиці високочуттєві російські металошукачі «Дирижер» і селективний детектор металів типу «Стерх».

Доцільною у пошуковій роботі є рентгенівська установка типу «Гортензія», принцип її дії ґрунтується на здібності рентгенівського випромінення проникати через різні предмети. Рентгенівське випромінення, яке формується приладом, проходить через контрольовані об'єкти і перетворюється у видиме зображення на спеціальному екрані. В результаті на екрані у вигляді темних і світлих об'єктів буде відобразатися структура предмета який досліджується. Установка

призначена для виявлення будь-яких металевих чи неметалевих предметів, важливо щоб здатність до поглинання рентгенівського випромінення середовища яке переховує предмет була меншою, ніж ступінь поглинання шуканого об'єкта.

Поширеними техніко-криміналістичними засобами пошуку неметалевих об'єктів є металеві щупи.

Для пошуку «схованок» (порожнеч), які обладнуються в ґрунтах, цегельних і бетонних будівельних конструкціях, як усередині приміщень, так і в польових умовах використовується пошуковий прилад типу «Жасмін». Він дозволяє виявляти не тільки порожнечі, де можуть зберігатися як металеві, так і неметалеві предмети, але й визначати відстані до них.

ОКРЕМІ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРАДІЖОК ІСТОРИЧНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Марчук Олександр Петрович

*здобувач кафедри криміналістики Київського національного університету
внутрішніх справ*

В останні десятиліття поширення набули крадіжки історичних та культурних цінностей, які зумовлені високим попитом на історичні та культурні цінності як в Україні так і за її межами. При розслідуванні таких крадіжок широкого застосування набули техніко-криміналістичні засоби фіксації й вилучення об'єктів.

З липких плівок доцільно використовувати дактилоскопічні плівки. Вони випускаються двох кольорів (прозорі й темні). Темна плівка використовується для фіксації й вилучення потожирових слідів, виявлених світлими дактилоскопічними порошками (алюмінію, окису цинку, сапфіра й ін.), світла - для фіксації й вилучення слідів, виявлених темними порошками (графітом, сажею, окисом міді й ін.) дактилоскопічна плівка використовується й для вилучення з різних предметів волокон одягу, пилу, пилка рослин і інших мікрооб'єктів. Може знайти вона використання й при вилученні пилових слідів взуття й транспортних засобів, виявлених на дерматині, лінолеумі, фанері, дошках, листовому залізі, гладкому асфальті.

Найбільш широко при розкритті і розслідуванні аналізованих крадіжок доцільно використовувати фотографічну та відеозаписуючу апаратуру. Використовується вона з метою: фіксації слідів злочину, вилучених при обшуку речових доказів, фіксації обстановки, у якій

проводиться слідча дія, наприклад, обстановки місця події, обстановки квартири, яка обшукується й виявлених схованок. Крім цього фотографуванню підлягають всі арештовані по аналізованій категорії справ.

Як показало вивчення кримінальних справ про крадіжки історичних та культурних цінностей, в останні роки все більше підрозділи органів внутрішніх справ використовують цифрову фототехніку, в основному професійні та напівпрофесійні фотокамери зарубіжних виробників Canon, Nikon, Pentax, Sony.

Сучасні цифрові фотоапарати дозволяють одночасно з проведенням фотозйомки, здійснювати на цифровий фотоапарат запис фонограми коментаря спеціаліста. Ці коментарі зберігаються в одному файлі з фотографією, і можуть містити інформацію, яка не завжди знаходить відображення в протоколі огляду чи обшуку, або особисту суб'єктивну думку спеціаліста по суті кадру який фотографується. У звичайних умовах така інформація втрачається, хоча в ряді випадків буває досить корисною.

Якщо потрібно запам'ятати процес проведення слідчої дії в динаміці (при проведенні відтворення обстановки і обставин події, впізнанні й ін.) застосовуються відеокамери різних марок провідних зарубіжних виробників.

Такі відеокамери володіють значними параметрами за економічністю і величиною масштабування, можуть працювати в умовах низької освітленості. Окремі зразки відеокамер мають вбудований радіопередавач і здатні самостійно, без додаткових засобів телекомунікації, передавати відеозображення на значні відстані.

У розпорядженні слідчих та оперативних працівників є різні моделі диктофонів і магнітофонів, вони використовуються при опитуванні та допитах свідків-очевидців на місці події, потерпілих, підозрюваних, обвинувачуваних, при перевірці показань на місці й у деяких інших випадках.

По справах про крадіжки історичних і культурних цінностей засоби дактилоскопірування використовуються для дактилоскопіювання підозрюваних і обвинувачуваних. З цією метою слідчі забезпечуються необхідним барвником (типографською фарбою, дактилоскопічною подушкою, дактилоскопічною мастикою), гумовим валиком для розкочування типографської фарби, металеву або пластмасову пластину, на якій розкочується фарба, бланками дактилокарт.

Дактилоскопічна фарба, як відомо, важко змивається з рук. У зв'язку із цим поширення набули планшети для безбарвного дактилоскопіювання. Вони містять набір дактилокарт, просочених спеціальним розчином, і керамічну подушку, яка також містить спеціальний розчин. При дактилоскопіюванні пальці спочатку прокочуються по керамічній

подушці, а потім по дактилокарті. Через кілька секунд пальцевий відбиток на дактилокарті стає видимим, а барвник на пальці — залишається невидимим.

Для дактилоскопіювання затриманих і арештованих виготовляються спеціальні столи, укомплектовані засобами для одержання якісних відбитків пальців. Для швидкого введення відбитка пальців рук в комп'ютер, доцільно використовувати дактосканери.

ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИМ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Прокоп'юк Олег Іванович

здобувач кафедри кримінального процесу та криміналістики Академії адвокатури України

Розглядаючи значення техніко-криміналістичних засобів при розслідуванні злочинних порушень прав інтелектуальної власності, зазначимо їх величезну роль у підвищенні результативності багатьох слідчих дій. Завдяки цим засобам є можливим виявлення мікрооб'єктів (часток фарби, поліетилену, часток рослин тощо), знярядь злочину (матриць для виготовлення мікросхем, носіїв інформації із записами баз даних тощо), схованих коштовностей (отриманих від злочинного бізнесу контрафактною продукцією), і інших речових доказів, необхідних для встановлення всіх обставин розслідуваної події й доказування вини підозрюваного (інформації записаної на переносних комп'ютерах, технічних засобів для виготовлення упакування компакт-дисків тощо). Техніко-криміналістичні засоби дозволяють більш повно, ніж протокол, фіксувати обстановку, у якій проводиться слідча дія.

Безумовно, техніко-криміналістичні засоби, сприяють підвищенню продуктивності праці слідчих. Застосування фото, звуку й відеозапису, прискорює фіксацію обстановки, у якій проводиться слідча дія, пошукова техніка скорочує час відшукування речових доказів, спеціальні прилади (лінійки, плівки з нанесеним масштабом тощо) полегшують складання планів і схем місця події чи місця обшуку.

Значимими є техніко-криміналістичні засоби для одержання пошукової інформації. З їх використанням безпосередньо на місці події проводиться попереднє дослідження слідів рук, проводиться вибір контрафактної продукції з різних зразків предметів захищених авторським правом, складаються комп'ютерні композиційні портрети для пошуку осіб, які здійснили порушення прав інтелектуальної власності і далі втекли з метою уникнути відповідальності.

Техніко-криміналістичні засоби широко використовуються у лабораторних дослідженнях. Завдяки їм, судові експерти вирішують численні питання, які мають інколи вирішальне значення для розслідуваної події. Так, предмети інтелектуальної власності нерідко захищаються голографічними наклейками, дослідження яких, можливо виключно з допомогою сучасних техніко-криміналістичних засобів, а інколи тільки у спеціально обладнаних для цього лабораторіях.

Використовуються техніко-криміналістичні засоби і в профілактиці злочинних порушень прав інтелектуальної власності. З їх допомогою виявляються умови, які сприяють вчиненню злочинних порушень прав інтелектуальної власності і розробляються конкретні пропозиції по їх усуненню.

Техніко-криміналістичні засоби застосовуються і при проведенні оперативно-розшукових заходів по справах про порушення прав інтелектуальної власності. Криміналістичні обліки, комп'ютерні програми для складання композиційних портретів розшукуваних осіб, інша криміналістична техніка, полегшує й прискорює розкриття злочинів і пошук схованої контрафактної продукції та засобів її виготовлення.

Отже, широке використання техніко-криміналістичних засобів у розкритті та розслідуванні злочинних порушень прав інтелектуальної власності сприяє: а) підвищенню результативності багатьох слідчих дій; б) підвищенню продуктивності праці слідчих; в) одержанню пошукової інформації; г) якісному дослідженню об'єктів у лабораторних умовах; д) профілактиці злочинів; є) проведенню оперативно-розшукових заходів.

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ

Сибаль Олег Богданович

*студент юридичного факультету Львівського національного
університету імені Івана Франка*

Правильне розуміння сутності та змісту родового поняття обставини, що виключає злочинність діяння, має важливе теоретичне та практичне значення. Головна роль такого поняття – об'єднати основні, найсуттєвіші та визначальні ознаки, які притаманні усім видам вказаних обставин, і, тим самим, стати своєрідним орієнтиром для кримінально-правової оцінки різного роду діянь на предмет їх віднесення до правомірних вчинків чи до злочинів.

У вітчизняній кримінально-правовій доктрині утвердився підхід, згідно із яким під обставиною, що виключає злочинність діяння,

розуміють певний акт людської поведінки. Так, за твердженням Ю. В. Бауліна це передбачений різними галузями законодавства, зовні схожий із злочином, суспільно корисний (суспільно допустимий) і правомірний вчинок, що здійснюється за наявності визначених підстав, виключає суспільну небезпечність та протиправність діяння, а, як наслідок, і кримінальну відповідальність особи за заподіяну нею шкоду [1, с. 41]. Тобто визначення обставини зводиться до «вчинку», який по суті є тотожним поняттю «діяння» (дії чи бездіяльності). Аналогічної позиції дотримувався законодавець при формулюванні змісту норм Розділу VIII Загальної частини чинного КК України «Обставини, що виключають злочинність діяння». Так, необхідною та уявною обороною визнаються дії (ч. ч. 1, 1 ст. ст. 36, 37), виправданий ризик закріплений під назвою «Діяння пов'язане з ризиком» (ст. 42) тощо.

Вважаємо, що таке трактування є не зовсім правильним, оскільки у цьому випадку обставина, що виключає злочинність діяння, помилково ототожнюється із самим діянням, злочинність якого виключається. Іншими словами (із вказаної точки зору), обставина, що виключає злочинність діяння, будучи діянням (вчинком), виключає злочинність самої себе. Із таким твердженням важко погодитись. Якщо звернутися до тлумачного словника української мови, то ми знайдемо там наступні визначення поняття «обставина»: 1. Явище, подія, факт і т. ін., що пов'язані з чим-небудь, супроводять або викликають що-небудь, впливають на щось. 2. Сукупність умов, за яких що-небудь відбувається [2, с. 652]. Проводячи аналогію, можемо стверджувати, що обставина, яка виключає злочинність діяння є сукупністю об'єктивних та суб'єктивних умов (факторів реальної дійсності), які лежать в основі вчинення формально злочинного діяння, викликають його, утворюючи при цьому фактичну підставу для його здійснення. Для прикладу розглянемо практичну ситуацію: С., виламуючи двері, намагався проникнути у будинок К. для здійснення крадіжки цінних речей. Останній у цей час проходив поблизу і, непомітно підкравшись ззаду, раптово ударив С. палкою по голові, заподіявши йому тяжке тілесне ушкодження. Завдання тілесного ушкодження у цій ситуації буде діянням, що формально, зовні схоже із злочином, передбаченим ст. 121 КК України. Однак такі фактори як те, що С. намагався протиправно і насильницьки проникнути у чуже житло і те, що К. захищав свою власність, реалізуючи суб'єктивне юридичне право на необхідну оборону у сукупності утворюватимуть обставину, що виключає із діяння К. ознаку злочинності.

Тобто обставина, що виключає злочинність діяння, не є діянням (вчинком), злочинність якого виключається, а становить окрему органічно поєднану сукупність умов, які позбавляють цього діяння ознаки кримінальної протиправності, надаючи йому правомірного характеру.

Розмежування цих понять відображає об'єктивну реальність, коли спочатку виникає певна зовнішня подія, процес, явище, яке згодом викликає необхідність у вчиненні у відповідь діяння, пов'язаного із заподіянням шкоди об'єктам кримінально-правової охорони. Вказана теза підтверджується і тим, що за результатами кваліфікації дій особи, яка, наприклад, захищаючи своє життя, заподіює посягаючому тілесні ушкодження, ми не робимо висновку, що особа вчинила необхідну оборону, а говоримо про вчинення діяння в умовах чи у стані необхідної оборони [3].

Чинний КК України передбачає вісім обставин, що виключають злочинність діяння: необхідну оборону, уявну оборону, затримання особи, що вчинила злочин, крайню необхідність, фізичний або психічний примус, виконання наказу або розпорядження, діяння пов'язане з ризиком, виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. ст. 36-43). Однак на практиці доволі часто постає питання про визнання кримінально-правового значення за обставинами, що не знайшли свого відображення у КК України (наприклад, згода потерпілого, виконання професійних чи службових обов'язків, заняття спортом, застосування фізичної сили, спеціальних засобів, зброї, примус до покори, професійний ризик, здійснення батьками чи особами, що їх замінюють, заходів виховного нагляду щодо дітей, колізії юридичних обов'язків, виконання закону, циркові та театральні виступи, зйомки кінофільмів, релігійні обряди та ін.). Згідно із ч. 3 ст. 3 КК України злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки цим Кодексом. Звертаємо увагу на те, що у цій нормі відсутня вказівка на умови правомірності формально злочинних діянь, вчинення яких в силу різного роду обставин є виправданим з правової точки зору. Саме тому зазначені обставини дістали своє закріплення не тільки у КК України, а й в інших нормативно-правових актах (наприклад, у законах України «Про міліцію», «Про службу безпеки України», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про фізичну культуру і спорт», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», в адміністративно-правових та інших підзаконних актах).

Однак варто пам'ятати, що нормативна визначеність є обов'язковою ознакою усіх без винятку обставин, що виключають злочинність діяння. Дане положення є відображенням спеціально-дозвільного принципу кримінально-правового регулювання: «дозволено лише те, що прямо передбачено законом». Тому сумнівною видається правомірність застосування обставин, наявність яких прямо не передбачена нормами позитивного права або не впливає із їх змісту, а ґрунтується лише на звичаях чи нормах моралі (наприклад, носіння холодної зброї як елементу

національного костюму, заподіяння шкоди під час народних ігор та забав тощо).

Наступна ознака аналізованих обставин характеризує кримінально-правові наслідки їх застосування. Ці наслідки полягають у тому, що діяння не визнається злочином в силу відсутності однієї із його обов'язкових ознак – кримінальної протиправності і, як наслідок, не тягне кримінальної відповідальності. Протиправність – це юридичне вираження суспільної небезпечності діяння. Вона виявляється у тому, що певне діяння визнається злочином лише тоді, коли воно передбачене чинним законом про кримінальну відповідальність. Сукупність нормативно визначених умов, за наявності яких вчиняється формально злочинне діяння, є його своєрідним виправданням, обставиною, що дозволяє його вчинення. А, відтак, якщо діяння дозволяється однією нормою права, воно не може бути заборонено іншою.

На підставі викладеного доходимо висновку, що родове поняття обставини, що виключає злочинність діяння, володіє такими обов'язковими ознаками: 1.) становить сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов (факторів реальної дійсності); 2.) є нормативно визначеною; 3.) виключає кримінальну протиправність діяння.

Від ознак обставини, що виключає злочинність діяння, слід відрізнити ознаки діяння, злочинність якого виключається. По-перше, таке діяння повинно бути свідомим, вольовим і зовні (об'єктивно), формально схожим із злочином (за ознаками суб'єкта, об'єкта та об'єктивної сторони). Оскільки, якщо діяння за своїми зовнішніми ознаками не буде збігатися з тим чи іншим злочином, то відсутньою є необхідність в постановці питання про наявність обставини, яка б виключала його злочинність.

По-друге, обов'язковою ознакою аналізованого діяння є також його правомірність. Про це прямо вказується в ч. 1 ст. 41 КК України, де заподіяння шкоди правоохоронюваним інтересам для виконання законного наказу або розпорядження визнається дією (бездіяльністю) правомірною. Як уже зазначалося, правомірним є діяння, яке відповідає нормам, що передбачені КК України чи іншими нормативно-правовими актами і вчинене за наявності обов'язкових умов його виправдання.

Дискусійним залишається питання про матеріальну ознаку діяння, злочинність якого виключається. На думку Ю. В. Бауліна правомірні вчинки є суспільно корисними (суспільно допустимими), оскільки суспільно небезпечними є лише злочини. Вказане твердження видається сумнівним. Згідно із ч. 2 ст. 1 КК України Кримінальний кодекс визначає, які суспільно небезпечні діяння є злочинами та які покарання застосовуються до осіб, що їх вчинили. На підставі логічного аналізу цієї норми можемо зробити висновок, що злочинами є не усі суспільно

небезпечні діяння, а лише ті із них, що передбачені Особливою частиною КК України. Суспільна небезпечність – це об’єктивна властивість діяння, яка полягає у тому, що воно або заподіює шкоду відносинам, що охороняються кримінальним законом, або містить у собі реальну можливість заподіяння такої шкоди. Вважаємо, що діяння, злочинність яких виключається, не позбавлені властивості суспільної небезпечності, оскільки визнання їх правомірними не свідчить про виключення можливості заподіювати істотну шкоду або створювати загрозу її спричинення об’єктам кримінально-правової охорони.

На підставі викладеного можемо зробити висновок, що обставина, яка виключає злочинність діяння – це сукупність передбачених КК України чи іншими нормативно-правовими актами об’єктивних та суб’єктивних умов (факторів реальної дійсності), що позбавляють суспільно небезпечного, формально злочинного діяння ознаки кримінальної протиправності, надаючи йому правомірного характеру.

Література:

1. Баулин Ю. В. Обстоятельства, исключающие преступность деяния. – Х.: Основа, 1991. – 360 с;
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К., 2001. – 1440 с;
3. Красницький І. Поняття і значення обставин, що виключають злочинність діяння у кримінальному праві України і Франції: порівняльний аналіз [Електронний ресурс] // «Юриспруденція on-line» від 02.01.2004. – Режим доступу до газети: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=13&d=438>.

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «ВИКЛЮЧЕННЯ» ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ СЕРІЙНИХ УБИВСТВ

Старушкевич Анатолій Володимирович
докторант кафедри криміналістики Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

По справах про серійні вбивства, вчинювані в умовах неочевидності, слідство, як правило, спочатку має у своєму розпорядженні незначні відомості про прикмети злочинця. У працівників карного розшуку теж, як правило, немає інформації про осіб, яких можна було б запідозрити в причетності до вчинених убивств, тому пошук злочинця доводиться вести серед вкрай широкого кола осіб. У таких випадках для затримання вбивці

може бути використаний так званий метод «виключення» (інколи у літературі називається - «просівання» чи «просіювання»).

Фактичною підставою для виключення конкретної особи з кола перевіряємих є факт виявлення в неї властивостей і ознак, несумісних з достовірно встановленими властивостями й ознаками шуканої особи.

Засобами виключення можуть використовуватися як розходження в класифікаційних ознаках, так й інші розходження фізичних осіб за істотними властивостями. Для виключення можуть бути використані тільки стійкі розходження, тому зміни в однієї і тієї ж самої особи в межах тотожності не можуть виступати суттєвими розходженнями й виключаючими ознаками.

Логічною основою методу виключення є умовно-категоричний силогізм. Так, якщо в результаті обмеження встановлено, що вбивство могли вчинити, тільки або А, або В, або С, а потім причетність А і В виключається, то неминучий висновок, що злочин вчинив С.

Процес виключення виражається за допомогою теорії ймовірності за такою формулою: $P(A) + P(B) + P(C) = 1$, де $P(A)$, $P(B)$, $P(C)$ є ймовірність настання події.

Якщо ж, $P(A) = 0$, $P(B) = 0$, то за теорією ймовірності настання протилежної події $P(C) = 1$, тобто «С» є шуканою особою.

Значення методу виключення в процесі встановлення злочинця полягає у тому, що за його допомогою можна достовірно встановити шукану особу на основі неповної сукупності ідентифікаційних властивостей.

Достовірний висновок про тотожність із використанням методу виключення, може бути зроблений за умови обов'язкового дотримання таких умов: 1) коло осіб, які перевіряються, повинне бути визначено вичерпно; 2) для виключення особи з кола перевіряємих повинні використовуватися тільки виключаючі ознаки.

Конкретніше сутність методу «виключення» полягає в такому. З урахуванням даних, які містяться в матеріалах справи, а також територіальних і комунікаційних особливостей конкретного регіону, де вчинені вбивства, вирішується питання про межі розгортання й проведення оперативно-розшукових заходів і слідчих дій. Таким місцем може бути мікрорайон міста, кілька районів або міст, а іноді й область. За допомогою паспортно-реєстраційних апаратів органів внутрішніх справ складаються списки жителів-чоловіків, які проживають на даній території, у необхідних випадках за узгодженням з місцевими органами влади можна скористатися для цієї мети вже готовими списками виборців. Вони дають уявлення про реальний обсяг майбутньої роботи, у них містяться адреси жителів, їх вік, по них можна виявити самотніх чоловіків і т.ін.

Надалі списки служать для контрольної звірки, щоб знати чи всі особи були піддані перевірці.

Як правило, орієнтиром для розшуку злочинця визначається й задається певна сукупність пошукових ознак, які знайшли своє відображення в способах вчинення серії злочинів. Таку інформацію можна отримати в результаті ретельного аналізу результатів оглядів місця події, даних судово-медичної, біологічної й інших експертиз, допиту свідків-очевидців, потерпілих, які залишилися в живих, а також відомостей, отриманих оперативним шляхом.

Важливим при цьому є позитивний досвід роботи з розкриття серійних убивств, а також дані наукових досліджень, особливо розроблених криміналістикою і кримінологією положень про типологічні характеристики осіб, які здійснюють такі злочини.

З метою відбору й виключення запідозрених осіб складається спеціальна схема (таблиця), куди включаються ті або інші параметри з урахуванням наявної інформації про передбачуваного злочинця. Найчастіше за їх основу беруться такі пошукові ознаки: вік осіб, які перевіряються, спосіб життя й зв'язки, окремі поведінкові ознаки (схильність до вчинення зухвалих злочинів або відхилення у статевій сфері, особливості сексуальної поведінки тощо); група крові, наявність судимості, подібність за прикметами одягу, зовнішності (з використанням виготовленого фоторобота); наявність холодної зброї й інших знарядь злочину; наявність автотранспорту або можливості його використання, уміння управляти автомашиною; професія й робочий режим (роз'їзний характер роботи, нічні зміни й т.ін.); факт продажу або дарування кому-небудь предметів, які є жіночими прикрасами; місцезнаходження перевіряемого в період вчинення злочину (можливість знаходження в районах вчинення вбивств у відповідні дні й години).

Очевидно, що сукупність зазначених ознак, які дозволяють провести групову ідентифікацію людей, що відповідають заданим параметрам, по кожному епізоду розслідуваної справи, буде неоднаковою. Після опитування й відбору тих осіб, які найбільш повно відповідають конкретній сукупності пошукових ознак, встановлюється їх причетність до злочину. З цією метою слідчим і оперативним шляхом перевіряють, хто із цих осіб у момент злочину перебував вдома, на роботі або в іншому місці. Ті з них, які мають алібі, виключаються з подальшої перевірки.

Розглядаючи шляхи поліпшення роботи з розкриття серійних убивств, не можна не згадати про необхідність підвищення якості самих перевірок запідозрених як оперативним, так і слідчим шляхом. Як показало вивчення практики, методика перевірки алібі значної кількості запідозрених осіб зводилася часом до відібрання пояснень і проведення бесід з ними. Місцезнаходження особи, яка цікавить слідство, у момент

вчинення злочину; факти, які характеризують її й інші питання з'ясовувалися при бесідах з родичами, знайомими запідозрених осіб, а іноді й із самими запідозрюваними вкрай прямолінійно.

Навіть раніше суджені особи, які повинні перебувати під оперативним спостереженням, нерідко перевірялися тільки шляхом їх прямого опитування, бесід з родичами й сусідами. Запідозрені, звичайно, заперечували свою причетність до вчинення злочину, що й фіксувалося в поясненні. В результаті, у цілому ряді випадків злочинці, які потрапили в поле зору міліції, тривалий час залишалися не викритими, тому що вважалося, що вони вже перевірені на причетність до злочину.

З урахуванням викладеного, уявляється важливим, щоб всі особи, запідозрені у вчиненні серійних убивств, проходили більш ретельну перевірку з використанням усіх наявних на озброєнні в органів внутрішніх справ оперативних засобів і методів. При цьому рішення про припинення перевірки тієї або іншої особи повинне прийматися лише тоді, коли повністю встановлена непричетність запідозреного до розслідуваного злочину.

При використанні методу виключення варто мати на увазі, що якщо злочинцеві вдасться пройти цю перевірку, його викриття буде утруднене й може стати лише справою випадку.

Організація роботи з розкриття серійних убивств методом виключення передбачає розробку соціально-психологічного портрета передбачуваного злочинця й складання спеціальної анкети (опитувальника), за якою будуть виявлятися особи, що відповідають заданому типу. Ці документи у вигляді орієнтувань направляються в кожен слідчо-оперативну групу, а також усім співробітникам, які приймають участь у розкритті серійного злочину.

У разі, якщо довго не вдається досягти позитивного результату, то доцільно розширити зону пошуку. Наприклад, після закінчення перевірки осіб, які проживають в одному районі, перейти до перевірки запідозрених у суміжних районах, по всьому місту й т.ін.

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМОГИ СПЕЦІАЛІСТА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНУ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Сулейманова Зейнеп Ресульївна

здобувач кафедри криміналістики Київського національного університету внутрішніх справ

При проведенні слідчих дій по порушеній кримінальній справі за ознаками злочину у сфері обігу наркотичних засобів кримінально-процесуальне законодавство надає слідчому право залучати на допомогу спеціаліста (особу, знаючу в галузі науки, техніки, мистецтва або ремесла), не зацікавленого у результатах справи.

Найчастіше по справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів слідчий звертається по допомогу до спеціаліста при проведенні огляду місця події, огляду речових доказів, відтворенні обстановки та обставин події, допиту, обшуку, призначенні судових експертиз. В якості спеціалістів залучаються фахівці різних галузей знань. Більшість із них працює в системі експертно-криміналістичних підрозділів органів внутрішніх справ.

Залучення спеціалістів до проведення слідчих дій, при розслідуванні злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, значно підвищує їх результативність. Найчастіше допомога фахівця-криміналіста (в якості спеціаліста) слідчому при проведенні слідчих дій по аналізованій категорії справ здійснюється в таких формах:

1) консультування слідчого з питань про можливість використання при готуємій слідчій дії техніко-криміналістичних засобів (слідчий не завжди має відомості про наявну в підрозділі криміналістичну техніку, і відповідно, без необхідної консультації слідча дія може бути проведене без використання необхідних технічних засобів і не дасть очікуваних результатів);

2) сприяння слідчому в підготовці техніко-криміналістичних засобів для практичного використання (не всі слідчі мають достатні навички в користуванні техніко-криміналістичними засобами, тому спеціаліст допомагає слідчому в підготовці фотоапарата, пошукових приладів, іншої техніки, для безпосереднього використання й дає рекомендації з її практичного використання);

3) безпосереднє застосування спеціалістом техніко-криміналістичних засобів (далеко не кожний слідчий має належні знання й практичні навички в застосуванні техніко-криміналістичних засобів при проведенні слідчих дій, особливо це стосується електронної апаратури (пошукових приладів, відеокамер, оптичних пристроїв);

4) надання допомоги слідчому в процесуальному закріпленні факту застосування техніко-криміналістичних засобів при проведенні слідчої дії.

Поширеними є факти звертання до спеціалістів за консультацією при оцінці висновків експертів з погляду повноти проведеного дослідження, правильності застосування при дослідженні наукових методик і дослідницької апаратури, аргументації зроблених висновків. У необхідних випадках слідчий консультується у спеціаліста щодо доцільності додаткової, повторної, комісійної або комплексної експертизи, просить допомогти в аргументуванні їх призначення й формулюванні питань експертам.

ДО ДЕЯКИХ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИХ ПРОБЛЕМ ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ

Тимошенко Ніна Олександрівна

кандидат юридичних наук, викладач кафедри кримінального права та кримінології ДЮІ Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

Відомо, що єдиного, послідовного вчення про суб'єкта злочину в теорії кримінального права так і не виробилось. Зокрема, у більшості підручників, інших наукових джерел суб'єкт злочину традиційно визначався як окрема підсистема (елемент) складу злочину. Водночас А.Н. Трайнін вважав, що суб'єкт не може розглядатись в системі елементів складу злочину, оскільки особа не являється елементом вчиненого нею злочинного діяння. Де немає особи – винуватця злочину, там, на думку А.Н. Трайніна, не може бути і самого питання про наявність або відсутність складу, більш того – де немає осудної особи, яка досягла встановленого законом віку, там немає і питання про кримінальну відповідальність, і питання про сам склад злочину [1, с. 191].

До спірних питань, пов'язаних з проблемою суб'єкта злочину, відносились і такі, як питання про вікову неосудність, про обмежену осудність, про можливість визнання суб'єктом злочину юридичних осіб тощо. КК 1960 р. не тільки не давав відповіді на ці запитання – у ньому навіть не використовувалось поняття «суб'єкт злочину». Замість нього у нормах кримінального закону вживались терміни «винний», «засуджений», «особа, засуджена» та інші. Ознаки суб'єкта злочину або взагалі не були конкретно вказані (така ознака, як фізична особа), або визначались за принципом «від протилежного» (така ознака, як осудність). Однозначно у КК 1960 року закріплювався лише вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність особи.

Здавалось би, що з прийняттям КК України 2001 року ситуація кардинально зміниться, адже питанню суб'єкта злочину в цьому акті присвячений цілий розділ – розділ IV Загальної частини КК, який має назву «Особа, яка підлягає кримінальній відповідальності (суб'єкт злочину)». У його нормах дається визначення суб'єкта злочину, встановлюються його обов'язкові ознаки, розкривається зміст понять «осудність», «неосудність» та «обмежена осудність», наводяться загальні підходи до оцінки суспільно-небезпечної активності неосудних, а також осіб, які вчинили злочин, будучи обмежено осудними або перебуваючи у стані сп'яніння, визначається вік, з якого може наставати кримінальна відповідальність у загальних рисах називаються ознаки спеціального суб'єкта.

В КК України 2001 р. вперше як одна з ознак суб'єкта злочину називається фізична особа, тобто людина. Раніше така характеристика суб'єкта прямо у законі не вказувалась, а встановлювалась при тлумаченні змісту окремих кримінально-правових норм. Вказівка у ст. 18 КК на фізичну особу як на суб'єкта злочину заперечує можливість кримінальної відповідальності юридичних осіб.

У відповідності до ч. 1 ст. 19 КК осудною визнається особа, яка під час вчинення злочину могла усвідомлювати свої дії (бездіяльність) і керувати ними. Ми не будемо вдаватися до аналізу поняття осудності як ознаки суб'єкта злочину, оскільки на серйозному рівні це може бути здійснено лише у спеціальних наукових дослідженнях, які останнім часом почали з'являтися в Україні. Тим більше, на наш погляд, особливості характеру досліджуваного злочину та способів його здійснення, зводять до мінімуму можливість вчинення такого суспільно небезпечного діяння, як підроблення документів, неосудною особою. Необхідною умовою вчинення цього злочину є певний рівень розумового розвитку особи, що як правило, виключає наявність у неї хворобливого стану психіки.

Література:

1. Трайнин А.Н. Общее учение о составе преступления / Трайнин А.Н. – М.: Госюриздат, 1957. – 363 с.

БЛАНКЕТНІ ВІДСИЛКИ У СКЛАДАХ ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 116, 123 КК УКРАЇНИ

Яремко Галина Зіновіївна

*здобувач кафедри кримінально-правових дисциплін Львівського
державного університету внутрішніх справ*

Серед злочинів проти життя і здоров'я особи КК України передбачає привілейовані види вбивства та заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, які пов'язані із станом сильного душевного хвилювання винного (ст. ст. 116, 123 КК). Так, ст. 116 КК передбачає відповідальність за умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства, систематичного знущання або тяжкої образи з боку потерпілого, а ст. 123 КК відповідно - за умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання, що раптово виникло внаслідок протизаконного насильства або тяжкої образи з боку потерпілого (виділ. авт.).

З наведених формулювань очевидно, що однією з обов'язкових ознак об'єктивної сторони є певна обстановка вчинення злочину, яку становить віктимна поведінка з боку потерпілого, що може полягати, зокрема, у протизаконному насильстві. При цьому вказівка на протизаконність насильства, на перший погляд, надає диспозиціям даних статей бланкетного характеру.

Відповідно ж до абзацу першого п. 23 постанови Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 року № 2 “Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи” насильство може бути як фізичним (заподіяння тілесних ушкоджень або побоїв, незаконне позбавлення волі тощо), так і психічним (наприклад, погроза завдати фізичної, моральної чи майнової шкоди) [7, 191]. Таке положення розкриває зміст самого насильства, однак нічого прямо не вказує на таку його ознаку як “протизаконність”.

Ситуація усугублюється полярністю позицій науковців щодо протизаконності насильства. Одні вважають, що в юридичному значенні поняття “насильство” необхідно розглядати тільки як протизаконне (А.В. Байлов [1, 10], Л.А. Остапенко[6, 8-9]). У зв'язку з цим, наголошується на надмірній вказівці у ст. 116 КК на “протизаконність” насильства, тому що сам термін “насильство” вже містить у собі цю ознаку. Інші ж автори висловлюють позицію, що насильство може бути як законним так і протизаконним (В.К. Грищук [8, 68], М.І. Мельник [5, 273;]). При цьому під законним насильством розуміють насильство, яке вчинене в стані необхідної оборони, крайньої необхідності, при затриманні злочинця, при

виконанні службового обов'язку, зокрема працівниками міліції, СБУ, працівниками органів і установ виконання покарання тощо.

Однак, ретельний аналіз законодавства свідчить, що в нормативно-правових актах з метою вказівки на право особи у певних визначених випадках застосувати по відношенню до іншої особи фізичний чи психічний вплив термін “наси́льство” не вживається. Так, при необхідній обороні в ч. 1 ст. 36 КК України йдеться про дії, які полягають у заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання. Аналогічно на правомірність заподіяння шкоди вказано щодо стану уявної оборони, стану затримання особи, що вчинила злочин, крайньої необхідності (ст. ст. 37, 38, 39 КК України) тощо. Відповідно ж до ч. 1 ст. 12 ЗУ “Про міліцію” міліція має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю у випадках і в порядку, передбачених цим Законом [2]. А згідно ст. 26 ЗУ “Про Службу безпеки України” військовослужбовці Служби безпеки України мають право зберігати, носити, використовувати і застосовувати зброю та спеціальні засоби на підставах і в порядку, передбачених Законом України “Про міліцію”, військовими статутами Збройних Сил України та іншими актами законодавства [3]. Також ч. 1 ст. 106 КВК України передбачає підстави застосування працівниками колонії фізичної сили, спеціальних засобів, гамівної сорочки та зброї [4].

Тобто очевидно, що в усіх випадках, до яких апелюють прихильники позиції можливості законного насильства, термін “наси́льство” не вживається. Йдеться про певні заходи і засоби впливу.

Власне ж насильство – це умисний фізичний чи психічний вплив однієї особи на іншу, проти її волі, що спричиняє цій особі фізичну, моральну, майнову шкоду або містить у собі загрозу заподіяння зазначеної шкоди зі злочинною метою. Саме вказівка на умисність передбачає той факт, що особа усвідомлює суспільно небезпечний характер свого діяння.

У зв'язку з цим, стає очевидно, що насильство не може бути законним, а тому вказівки у статтях 116, 123 КК України на протизаконність насильства з боку потерпілого є надмірними, фактично тавтологією. А тому диспозиції вказаних статей, хоча і містять слово, яке, як правило, вказує на її бланкетний зміст, однак носять описовий характер. У зв'язку з вищенаведеним, видається доцільним, виключити вказівки на “незаконність” насильства з диспозицій статей 116, 123 КК України.

Література:

1. Байлов А.В. Кримінальна відповідальність за посягання на життя та здоров'я особи, вчинені в стані сильного душевного хвилювання:

- автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 “Кримінальне право і кримінологія; кримінально виконавче право” / А.В. Байлов. – Х., 2004. – 20 с.
2. ЗУ “Про міліцію” від 20 грудня 1990 року № 565- XI // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 4. - С. 20.
3. ЗУ “Про Службу безпеки України” від 25 березня 1992 року № 2229- XI // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 27. - С. 382.
4. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11 липня 2003 року № 1129-І // Відомості Верховної Ради України. – 2004. - №№ 3-4. – С. 21.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: 4-те видання перероблене і доповнене / [за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка]. – К.: Юридична думка, 2007. – 1184 с.
6. Остапенко Л.А. Кримінально-правова характеристика умисних вбивств при пом'якшуючих обставинах (ст. ст. 116, 117, 118 КК України): автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 “Кримінальне право і кримінологія; кримінально виконавче право” / Л.А. Остапенко. – К., 2004. – 20 с.
7. Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних справах / [За загальною редакцією голови Верховного Суду України В.Т. Маляренка; Упорядник П.П. Пилипчук]. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 408 с.
8. Юридична енциклопедія в 6 т. / [редкол.: Шемшученко Ю.С. (відп. ред.) та ін.] – К.: Видавництво “Українська енциклопедія” імені М.П. Бажана, 2002. – Т. 4: Н-П. – 720 с.

ПРОТИДІЯ РЕЙДЕРСТВУ В УКРАЇНІ В МЕЖАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ГІЛКИ ВЛАДИ

Берлач Юрій Анатолійович

студент юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Статтею 42 Основного Закону України проголошено право кожного на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Також закріплюється обов'язок держави щодо забезпечення захисту конкуренції у процесі здійснення підприємницької діяльності, [1].

Після проголошення незалежності в нашій країні розпочався та триває до сьогодні бурхливий процес становлення і розвитку економічних відносин. Та як не прикро, але з новими можливостями приходять й нові проблеми, що своєю нагальністю та небезпечністю вимагають негайного вирішення.

Однією з них є, зовсім нове для нашої держави, інколи ще зовсім невідоме суспільно-небезпечне явище - рейдерство. Існує два розуміння цього поняття – західноєвропейське та вітчизняне. В Європі під рейдерством розуміють боротьбу за контроль над підприємством, з використанням акціонерного інструментарію та інших методів корпоративного впливу. Українські рейдери для захоплення контролю над підприємствами використовують відверто-кримінальні методи, [2].

В останні два-три роки можна помітити значне збільшення випадків рейдерства, у статистиці фігурують цифри 2500-3000 нападів, а за незалежними оцінками в країні функціонують близько 50 рейдерських організацій,[3].

На основі зазначеного, а також розуміння того факту, що рейдерство являє собою системне явище, яке з кожним роком набуваючи все більшого розмаху, потребує комплексного свого розв'язання, можемо визначити актуальність даного дослідження.

Виходячи з сучасного рівня розмаху рейдерства в Україні, метою даної роботи є висвітлення сутності та організаційних засад функціонування органів державної влади й управління у сфері протидії рейдерству в Україні загалом, а також визначення ролі МВС України в даному процесі, зокрема.

Перш за все, варто наголосити на повноваженнях Кабінету Міністрів України, як вищого органу виконавчої влади в Україні. Адже саме Уряд вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина,

провадить внутрішню і зовнішню політику держави, забезпечує проведення фінансової політики, а також реалізує інші повноваження, надані йому законами та Конституцією України, [4]. Крім того, уваги заслуговують такі органи державної влади як Мін'юст, Фонд держмайна, а також Міжвідомча комісія з питань протидії протиправному поглинанню та захопленню підприємств.

Разом з тим, кажучи щодо провідного органу державної влади в сфері протидії рейдерству, необхідно звернути увагу на Міністерство внутрішніх справ України, що є головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади з питань формування і реалізації державної політики у сфері захисту прав та свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань. Вважаємо, саме це відомство є провідним у боротьбі з рейдерством, беручи до уваги, що воно провадить свою діяльність у забезпеченні особистої безпеки громадян, захисту їх прав і свобод, законних інтересів, запобіганні правопорушенням та їх припиненням, охороні і забезпеченні громадського порядку, захисті власності від посягань, [5].

Для обґрунтування пріоритетності МВС у процесі протидії рейдерству в Україні, можемо виділити наступні негативні риси недружніх злиттів і поглинань, на боротьбу з якими і повинен бути спрямований державний вплив:

- порушення основоположних прав і свобод людини і громадянина (право на власність, право на таємницю листування та кореспонденції, права на особисте життя, права на вільне зайняття підприємницькою діяльністю тощо);

- завдання суттєвих збитків системі господарювання країни. Особливо на первинних етапах захоплення, коли завдана рейдерами шкода – максимальна;

- корумпування системи правоохоронних органів та систем правосуддя;

- створення гострих соціальних протиріч та конфліктів;

Згідно п.3 Положення «Про Міністерство внутрішніх справ України», можемо виділити основні завдання МВС України, які співвідносяться з відповідними ризиками та небезпеками, що несе в собі рейдерство:

- організація і координація діяльності органів внутрішніх справ по захисту прав і свобод громадян, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань, охороні громадського порядку і забезпеченню громадської безпеки;

- участь у розробці та реалізації державної політики щодо боротьби із злочинністю;

• забезпечення запобігання злочинам, їх припинення, розкриття і розслідування, розшуку осіб, які вчинили злочини, вжиття заходів до усунення причин і умов, що сприяють вчиненню правопорушень, [6].

Таким чином, проаналізувавши сутність функціонування рейдерства в Україні, форми його шкідливого впливу на соціально-економічні процеси, а також повноваження органів державної влади щодо протидії такому впливу, можемо прийти до висновку, що саме Міністерство внутрішніх справ України повинно відігравати провідну роль у процесі запобігання та протидії негативним наслідкам недружніх злиттів і поглинань.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // ВВР. - 1996. - №30. - Ст. 141.
2. Берлач Ю. А. Право власності як об'єкт рейдерського нападу //Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. – 2008. - № 1 (40). – С. 243-247.
3. Патиківський Ю. Чорний переділ. // Україна молода. - №43 (3074). - С. 5.
4. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 16 травня 2008 р. // Офіційний вісник України. - 2008. – № 36.
5. Про міліцію: Закон України від 20.12.1991 р. // ВВР. 1991. - № 4, Ст. 20.
6. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 № 1383 // Офіційний вісник України від 18.10.2006 - 2006 р., № 40, стор. 106, стаття 2687

ОБ'ЄКТ ПРОСТУПКУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ЗА ПОРУШЕННЯ ВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ТА НАДАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ВИСНОВКІВ

Білик Ольга Олегівна

*здобувач Національного університету державної податкової служби
України*

Об'єктом будь-якого проступку є суспільні відносини, які виникають в різних галузях діяльності людини. Тобто, об'єкт – це те, на що спрямоване посягання, те, без чого неможливий адміністративний проступок. Завдання шкоди об'єкту робить діяння антигромадським,

порушує питання про його заборону тими чи іншими юридичними засобами і встановлення відповідальності за його вчинення[1, с.229].

Визнання суспільних відносин об'єктом правопорушення допомагає розкрити соціальну сутність адміністративного проступку, матеріальний характер адміністративної відповідальності. Встановлення об'єкта посягання у відповідності з його описанням в законі необхідно для розмежування правопорушень (злочинів і адміністративних проступків), для кваліфікації проступків, для розмежування подібних проступків. При вирішенні цього питання необхідно виходити із структури і змісту суспільних відносин, як об'єктів адміністративно-правової охорони та їхнього опису в нормах Особливої частини КУпАП. Таким чином, об'єктом адміністративного проступку можуть бути лише такі суспільні відносини, які охороняються адміністративною санкцією.

Об'єктом порушення порядку ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків є, виходячи із диспозиції ст.163-1 КУпАП, суспільні відносини у сфері оподаткування. Приймаючи двохаспектність механізмів завдання шкоди в адміністративно-деліктній практиці (зовнішній і внутрішній шкідливий вплив), відзначається віднесення досліджуваного проступку до другого механізму – внутрішньо шкідливого впливу[1, с.229]. Це підтверджується тим, що суб'єкт вчинення проступку є системоутворюючим компонентом об'єкта оподаткування як системи, бере безпосередньо участь у функціонуванні цієї системи. У цьому випадку шкода завдається самим негативним впливом на стабільність відносин оподаткування, а також виключенням із системної сукупності таких відносин одного із системоутворюючих, відомих і бажаних чинників – відсутність інформації про реальний фінансовий стан господарюючого суб'єкта, ухилення від сплати податків, порушення податкового обов'язку.

Як об'єкт посягання категорія суспільних відносин у сфері оподаткування автоматично стає об'єктом захисту адміністративно-деліктного законодавства, насамперед, Кодексу України про адміністративні правопорушення. Це підтверджується і завданнями КУпАП, декларованими у першій його статті. Ознаки об'єкта порушення порядку ведення податкового обліку, надання аудиторських висновків закріплені у диспозиції статті 163-1 КУпАП, яка була введена до Кодексу Законом України № 2322-IV від 12.01.2005 р.

Велике теоретичне і практичне значення для пізнання адміністративного делікту має класифікація об'єктів проступків. У теорії адміністративного права існує декілька критеріїв такої класифікації: за видами юридичних фактів, характером їх виникнення і припинення, за організаційним або кількісним складом учасників, ступенем правової урегульованості тощо. В адміністративному праві найбільш

обґрунтованою вважається точка зору щодо розподілу об'єктів на три групи: загальний об'єкт, родовий об'єкт і безпосередній об'єкт (видовий об'єкт де термінується за такими ж ознаками, що і родовий).

Сьогодні податковий і фінансовий обов'язок щодо діяльності господарюючого суб'єкта встановлено державою. І відповідні суспільні відносини виникають у специфічній діяльності держави, а тому мають свої особливості. Вони пов'язані з мобілізацією, розподілом і використанням централізованих і децентралізованих фондів коштів. Владним суб'єктом вказаних правовідносин завжди виступає держава (в особі уповноважених органів). І що ще характерно, виникнення, зміна і припинення цих правовідносин не відбувається за волевиявленням сторін, а пов'язані з фінансово-правовим об'єктом.

Питання про предмет адміністративного проступку в теорії адміністративного права (так само як і кримінального права) є дискусійним. Одні автори не вбачають ніякої різниці між об'єктом і предметом проступку, ототожнюють ці поняття. Інші вважають, що предмет – це відокремлене від об'єкту проступку правове явище, яке не має з ним органічного зв'язку. Третя позиція полягає в тому, що предмет адміністративного проступку визначається самостійно існуючим, поряд з об'єктом, феноменом, факультативною ознакою складу правопорушення.

Найбільш прийнятною вважається точка зору, що термін «предмет адміністративного проступку» доцільно застосовувати для позначення предметів (речей) матеріального світу, які захищаються адміністративним законодавством від посягань. У такому випадку вони стають органічною частиною об'єкта проступку.

Аналіз ст. 163-1 КУпАП призводить до висновку, що при порушенні порядку ведення податкового обліку, вид господарської діяльності суб'єкта підприємництва не має значення, головне, щоб такий облік або був відсутній, або вівся не за правилами, встановленими ДПА України. Для притягнення до адміністративної відповідальності за ненадання чи несвоєчасне надання аудиторських висновків, вже мають значення випадки проведення аудиту, передбачені ст.8 Закону України «Про аудиторську діяльність», оскільки діяння є проступком тільки, якщо аудит є обов'язковим. Таким чином, для визначення об'єкта досліджуваного адміністративного проступку необхідне встановлення предмета правопорушення тільки при недотриманні порядку надання аудиторських висновків.

Література:

1. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. –К.: Юрінком Інтер, 2003. -544с.

ГЕНЕЗИС ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВНИЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПИТАНЬ ПОРЯДКУ ЇХ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ У РАДЯНСЬКІЙ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Віхляєв Михайло Юрійович

*аспірант кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету*

На протязі останніх десяти років в Україні спостерігається стрімке збільшення активності різноманітних професійних спільнот та організацій, уповноважених представляти їхні інтереси. Досить впливовою, численною та найбільш організованою професійною спільнотою в Україні є правнича спільнота, яка складається з представників різноманітних професій правничого фаху, які все частіше об'єднуються в різноманітні професійні громадські організації юристів. Під професійними правничими громадськими організаціями необхідно розуміти некомерційні, недержавні, добровільні об'єднання правників (юристів), засновані на членстві та на основі сумісної діяльності, самоорганізації, самооплати, самоврядування з метою задоволення професійних інтересів її членів та які створені та функціонують відповідно до Конституції України, Закону України «Про об'єднання громадян» та власних внутрішніх нормативних актів [1, с. 114].

У науковій статті здійснюється розгляд генезису дослідження діяльності професійних правничих громадських організацій у адміністративно-правовій науці радянського періоду. Цей період ознаменувався дослідженнями радянських громадських організацій як суб'єктів радянського адміністративного права при відсутності окремих наукових досліджень правового статусу професійних громадських організацій юристів. У 40-ві-50-ті роки ХХ століття вчені-адміністративісти при складанні підручників з адміністративного права навіть не виокремлювали громадські організації як окремий вид суб'єктів адміністративного права. Подальший розвиток радянської науки адміністративного права з 60-тих років по 90-ті роки ХХ століття охарактеризувався значною увагою наукової спільноти до діяльності громадських організацій як суб'єктів радянського адміністративного права. Відомі радянські вчені-адміністративісти цього періоду: Н.Ю.Беляєва, Г.П.Бондаренко, П.Т.Васелинков, М.І.Єропкін, Ю.М.Козлов, О.П.Коринєв, Г.О.Кудрявцева, В.І.Лайтман, О.Є.Луньов, В.М.Манохін, І.В.Март'янов, Р.С.Павловський, В.І.Попова, С.О.Солдатов, М.С.Студенікіна, С.С.Студенікін, В.Д.Трофімов, Д.В.Шутько, А.І.Щиглик, Ц.А.Ямпольська у своїх наукових роботах та підручниках з

адміністративного права досить детально розглядали ознаки громадських організацій, їхню класифікацію, функції, внутрішні та зовнішні відносини громадських організацій, адміністративно-правовий статус, державне регулювання діяльності, повноваження у сфері державного управління, гарантії діяльності тощо.

Радянському адміністративному праву був притаманний широкий підхід до розуміння поняття «громадські організації», який можна ототожнити з поняттям «об'єднання громадян», яке використовується у сучасній адміністративно-правовій науці та вітчизняному законодавстві, оскільки під громадськими організаціями розумілись широке коло суб'єктів адміністративного права: Комуністична партія РСРС, кооперативні організації, самодіяльні організації, громадські органи, які не вважаються сучасними вченими різноманітних правових наук громадськими організаціями. Загальні ознаки сучасних професійних правничих громадських організацій України подібні ознакам лише одного виду радянських громадських організацій, а саме масовим громадським організаціям.

Характерною особливістю цього періоду слід відзначити надзвичайно широке державне регулювання діяльності громадських організацій. Аналіз наукових праць радянських вчених-адміністративістів, присвячених державному регулюванню діяльності громадських організацій свідчить, що значна увага приділялася як традиційним питанням: державної реєстрації громадських організацій, державної регламентації правового статусу громадських організацій, державного контролю та припинення їхньої діяльності, проте й питанням, пов'язаних з повноваженнями державних органів щодо безпосереднього керівництва діяльністю громадських організацій (наприклад, державному керуванню діяльністю корпоративних організацій, яке забезпечувало їх включення до загальної системи планової соціалістичної економіки [2, с. 73]). Широке державне регулювання діяльності радянських громадських організацій існувало при наявності широкого спектру повноважень громадських організацій у сфері державного управління.

Незважаючи на відсутність наукових досліджень, присвячених державному регулюванню створення та діяльності професійних правничих громадських організацій у зв'язку з непоширеністю їхньої діяльності у радянський час та специфіку радянської забарвленості науки адміністративного права, наукові праці радянських вчених-адміністративістів заслуговують великої уваги, оскільки саме вони забезпечили створення ґрунтового саме теоретичного фундаменту для подальших наукових досліджень адміністративно-правового регулювання порядку створення та діяльності громадських організацій та їхніх різноманітних видів.

Література:

1. Віхляєв М. Ю. Професійні правничі громадські організації як суб'єкт адміністративно-правових відносин: поняття, ознаки, класифікаційний розподіл / Михайло Юрійович Віхляєв // Митна справа. – 2009. – № 5, ч. II. – С. 109-115.
2. Еропкин М. И. Советское административное право. Учебник для средних юридических заведений / М. И. Еропкин, А. П. Ключниченко. – М.: Юрид. лит. – 1979 г. – 312 с.

ЩОДО ПОНЯТТЯ ІСТОРИЧНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Докучаєва Вікторія Юріївна

здобувач Кримського юридичного інституту Одеського державного університету внутрішніх справ

У культурі будь якого народу і людства загалом відображається: матеріальне і духовне життя минулих поколінь; багатовікова історія розвитку людської цивілізації; досягнення науки, техніки і мистецтва. Поняттям культура в її історичному аспекті охоплюється майже будь-яка сфера суспільного життя народу. У її пам'ятках відбувається матеріальне закріплення всіх подій, що мали місце в культурному житті людства. Охорона пам'яток – важливе завдання державних органів і громадських організацій. Бережне ставлення до таких пам'яток обов'язок кожної людини.

На жаль, не зважаючи на те, що сьогодні суспільство занепокоєне станом збереження історичних цінностей витрачається багато зусиль та коштів, щоб зберегти історичні та культурні об'єкти для майбутніх поколінь, спадщина потерпає від вандалізму туристів, жахливого стану довкілля, сучасного містобудування тощо. В Україні стан збереження історичних та культурних цінностей погіршується неналежним державним фінансуванням відтворення та реставрації нерухомих об'єктів та байдужим ставленням господарів, які застосовують пам'ятки від власні потреби, або руйнують споруди, розчищаючи місце під нове будівництво.

Слід підкреслити, що законодавство в сфері охорони історичних та культурних цінностей досить часто використовує велику кількість термінів, що характеризують той чи інший вид культурних цінностей, як то культурне «надбання», «спадщина», «цінності», «пам'ятки історії та культури» тощо. При цьому не вказується на їх відмінність між собою. Це призводить на практиці до складності в правовій регламентації, плутанини в термінах, неточності кваліфікації правопорушень у цій сфері.

Одні вчені [1, с. 8] зазначають, що поняття культурні цінності та культурна спадщина при всій їх близькості за змістом, все ж не є тотожними. Термін «культурні цінності» є більш загальним поняттям, оскільки він охоплює весь комплекс пам'яток — як рухомих, так і нерухомих, тоді як поняття «культурна спадщина» переважно стосується нерухомих об'єктів.

Інші [2, с. 14], розглядаючи поняття «культурна спадщина», підкреслюють існуючий у ньому історичний зв'язок нового та давнього, часову спадковість, та визначають поняття культурної спадщини як пам'ятки історії та культури, історико-культурні території і об'єкти, вагомі для збереження і розвитку самобутності народів, їх внеску у світову цивілізацію. При чому під пам'ятками історії та культури розуміються твори матеріальної і духовної творчості, втілені у рухомі і нерухомі матеріальні об'єкти, які є унікальним, незамінним результатом і свідоцтвом історичного розвитку народів, особистостей і держави, а також які володіють суспільно-вагомою універсальною культурною цінністю.

Поряд із поняттям «культурна спадщина» та «культурні цінності» Кодекс України про адміністративні правопорушення застосовує термін «пам'ятки історії та культури». Це поняття відповідає Закону УРСР «Про охорону і використання пам'яток історії та культури» 1978 р. та стосується як рухомостей, так і нерухомостей. Але цей закон нині втратив чинність. З прийняттям нового Закону України «Про охорону культурної спадщини» поняття «пам'яток історії та культури» було замінено «об'єктами культурної спадщини», під якими розуміються лише нерухомі об'єкти. Отже, враховуючи це, доцільно було змінити поняття «пам'ятки історії та культури» на «історичні та культурні цінності» у згаданому Кодексі.

Основи законодавства про культуру містять тільки загальне визначення культурних цінностей, до яких належать об'єкти матеріальної і духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення. По тексту не виділяються окремо історичні цінності, часто використовується термін історико-культурні цінності. З цього можна зробити висновок, що культурні цінності охоплюють собою поняття історичні цінності, до того ж Основи законодавства України про культуру обидва терміни використовують як синоніми.

Вважаємо за доцільне залишити в українському законодавстві термін —«пам'ятки культури», який традиційно вживається. Термін «пам'ятки культури» має охопити ті історичні та культурні цінності, які взяті на облік, зареєстровані і занесені до Державних реєстрів відповідних пам'яток. Однак, поряд з терміном «пам'ятки культури» важливо було б у законодавстві запровадити також термін «історичні та культурні цінності». Це закріплювало б фактично існуючу двоступінчатість

розглядуваного поняття - пам'ятки, офіційно взяті під державну охорону і ті, що не зафіксовані в правових документах.

Література:

1. Культурна спадщина людства: збереження та використання. Навчальний посібник / В.І. Акуленко, І.П. Магазинщикова, М.І. Моздир, О.О. Тарасенко. За ред. І.П. Магазинщикової. - Львів, 2002. – 160 с.
2. Терминологический словарь-справочник по безопасности культурных ценностей./ Составители: Л.И.Душкина, С.С.Гуцало, Л.С.Песковская, Н.А.Принцев, К.В.Штыкова; изд.2, М.: Центр безопасности культурных ценностей ГосНИИР Министерства культуры Российской Федерации, 2001. – 112 с.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР – 1984 р. – № 51. – С. 1122.
4. Основи законодавства України про культуру // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 21. – Ст. 294.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Дьомін Ігор Анатолійович

*Херсонський юридичний інститут Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Одним із основних викликів сучасного вітчизняного суспільства, що дістався нам від попередньої епохи є корупція. Під якою розуміють використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка чи надання неправомірної вигоди такій особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей [1].

До проблем адміністративно-правового статусу підрозділів міліції, які ведуть боротьбу із корупцією частково торкались В.Т. Білоус, М.Ю. Бездольний, А.В. Гайдук, М.В. Грищенко, Д.Г. Заброта, А.М. Куліш, М.І. Мельник, Ю.П. Мірошник, С.С. Рогульський, О.В. Терещук, Р.М. Тучак та ін. Проте безпосередньо предметом їх праць зазначена проблематика не була, свої зусилля вони зосереджували на більш загальних чи спеціальних викликах. Таким чином, проблема

адміністративно-правового статусу підрозділів міліції, які здійснюють заходи щодо запобігання та протидії корупції є такою, що потребує подальших досліджень.

У відповідності до ст. ч. 4 ст. 3 Закону України від 11 червня 2009 р. № 1506-VI «Про засади запобігання та протидії корупції» до спеціально уповноважених суб'єктів протидії корупції, зокрема, віднесені спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВС України та податкова міліція [1]. Крім того, на слушну думку М.Ю. Бездольного до владних суб'єктів, одним із завдань яких є боротьба із корупцією є підрозділи міліції внутрішньої безпеки [2, с. 9].

Треба погодитись із точкою зору І.М. Риженко, що адміністративно-правовий статус суб'єктів публічної адміністрації полягає у сукупності їх обов'язків та прав в поєднанні з правосуб'єктністю, що встановлюються адміністративно-правовими нормами [3].

У відповідності до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 р. № 3341-XII підрозділи і посадові особи по боротьбі із організованою злочинністю зобов'язані здійснювати запобігання встановленню корумпованих зв'язків з державними службовцями та посадовими особами, втягненню їх у злочинну діяльність (ст. 6).

Так як межі компетенції спеціальних підрозділів по боротьбі з організованою злочинністю визначаються на основі ч. 7 ст. 11 Закону України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII «Про міліцію», то вони мають права складати протоколи про адміністративні правопорушення, провадити особистий огляд, огляд речей, вилучення речей і документів, застосовувати інші передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення [4].

Тим самим, працівники міліції у відповідності до ст. 212-21–212-33 Глави 15-Б «Корупційні адміністративні правопорушення» КУпАП [5], мають право складати на осіб визначених у ст. 2 Закону України від 11 червня 2009 р. № 1506-VI «Про засади запобігання та протидії корупції», що здійснили одержання неправомірної вигоди, підкупу, незаконного сприяння фізичним або юридичним особам, порушення обмежень щодо заняття підприємницькою діяльністю та вимог щодо сумісництва та ін., протоколи про адміністративні правопорушення [5].

Таким чином, адміністративно-правовий статус підрозділів міліції, які здійснюють заходи щодо запобігання та протидії корупції характеризується наступними рисами:

1) до складу підрозділів, які спеціалізовано здійснюють запобігання та протидію корупції відносяться підрозділи і посадові особи міліції, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю та податкова міліція;

2) їх адміністративно-правовий статус полягає у сукупності їх обов'язків і прав направлених на боротьбу із корупцією засобами адміністративного права;

3) основним адміністративно-правовим засобом запобігання корупції працівниками міліції є складання на осіб визначених у ст. 2 Закону України від 11 червня 2009 р. № 1506-VI «Про засади запобігання та протидії корупції» протоколів про адміністративні правопорушення за ст. ст. 212-21-212-33 КУпАП.

Отже, адміністративно-правовий статус підрозділів міліції, які здійснюють заходи щодо запобігання та протидії корупції полягає у сукупності їх обов'язків та прав, основним із яких є складання на осіб визначених у ст. 2 Закону України від 11 червня 2009 р. № 1506-VI «Про засади запобігання та протидії корупції» протоколів про адміністративні правопорушення за ст. 212-21–212-33 КУпАП.

Література:

1. Закон України від 11 червня 2009 р. № 1506-VI «Про засади запобігання та протидії корупції» // Урядовий кур'єр від 22 липня 2009 р. – № 130. – Орієнтир. – № 32. – С. 5-6.
2. Бездольний М.Ю. Адміністративно-правові засади діяльності органів внутрішніх справ щодо протидії корупції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.Ю. Бездольний. – К., 2007. – 18 с.
3. Риженко І.М. Статус суб'єктів адміністративно-правового захисту права власності суб'єктів господарювання в Україні / І.М. Риженко // Форум права. – № 3. – С. 531-537.
4. Закон України від 20 грудня 1990 р. № 565-XII «Про міліцію»: за станом на 1 грудня 2009 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення» // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 46. – Ст. 699.

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Калашник Олена Миколаївна

студентка Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого

Створити назавжди стабільне податкове законодавство в будь-якій країні світу неможливо, оскільки сама економічна ситуація не є стабільною, однак, в ряді європейських країн створено єдині кодифіковані акти, які регулюють виключно податкові відносини (Росія, приміром).

Щоб привести вітчизняне податкове законодавство в «порядок», необхідно було б перш за все, скасувати нечинні нормативно-правові акти, які регулюють податкові відносини, видати збірку офіційного тлумачення чинних податкових нормативно правових актів, які регулюють податкові відносини, що виключило б їх порушення, сприяло б однаковому їх застосуванню; здійснити кодифікацію таких нормативно правових актів.

Кодифікація податкового законодавства допомогла б в роботі як самих податкових органів (внесла чітку визначеність у застосуванні податкових норм, виключила б колізії в податковому законодавстві, надала б можливість запобігти штучній податковій збитковості суб'єктів господарювання, зменшила б масштаби ухилення від сплати податків,), так і платників податків (скоротила б час на пошуки належних та необхідних податкових норм, зменшила б порушення в сфері оподаткування, сприяла б створенню єдиних справедливих підходів та прозорих правил нарахування та сплати податків, зборів).

Україні необхідний єдиний кодифікований акт, а не розгалужена їх система, створена та ухвалена різними органами державної влади та місцевого самоврядування. Хоч, як відомо, зміни до податкових норм і відбуваються досить часто, все ж, було б доцільно узагальнити основні податкові поняття (перш за все, дати визначення таким різним категоріям, як податок та збір), виключити податкові норми з «неподаткового» законодавства (так як, положення нормативно-правових актів, що визначають порядок оподаткування з конкретного виду податку, не завжди узгоджуються з положеннями інших нормативно-правових актів, що призводить до наявності колізійних норм, і як наслідок – до виникнення спорів між суб'єктам податкових правовідносин) та розмістити їх в Податковому кодексі. Крім того ж, дієвий контроль у сфері оподаткування можливо забезпечити лише тоді, коли елементи податкового механізму будуть регулюватися виключно податковими нормами, коли будуть створені офіційні збірники єдиного тлумачення норм Податкового кодексу, норм спеціальних податкових законів. Все це

сприяло б сталості податкового законодавства в нашій державі. Також прийняття Податкового кодексу України забезпечить адаптацію фіскального законодавства України до принципів та директив Європейського Союзу, а у сфері тарифно-митного законодавства – до стандартів Світової організації торгівлі.

Доречно було б, щоб Податковий кодекс складався з трьох частин: загальної (основні поняття: об'єкт оподаткування, платник податку, ставки оподаткування, податкові пільги, обов'язки платників податку та інше); особливої, яка повинна базуватися на загальній і закріплювати кожен податок чи збір, деталізуючи вже відповідного платника податку, об'єкт, ставку оподаткування, пільги) і спеціальної, де потрібно закріпити склад конкретного правопорушення.

Тому, ми вважаємо, що прийняття Податкового кодексу України є необхідним кроком у розвитку податкового права як науки і, навіть, як окремої галузі права, усунення прогалин, розвитку економіки на основі міжнародного досвіду.

ПРАВОМІРНІСТЬ ВІДНЕСЕННЯ ДО ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ ВХІДНОГО ПДВ ЩОДО ПОБУТОВОЇ ТЕХНІКИ

Каліщук Уляна Олегівна

студентка факультету обліку і аудиту Тернопільського національного економічного університету

На практиці часто між перевіряючими органами Державної податкової адміністрації та суб'єктами підприємницької діяльності виникають спірні питання щодо правильності віднесення до податкового кредиту вхідного ПДВ щодо побутової техніки (відеоплеєр, телевізор, холодильник), що часто призводить до вирішення цих питань в судовому порядку.

З позиції підприємств віднесення до ПК вхідного ПДВ щодо побутової техніки є правомірним. Підставою цього є те, що куплені активи призначено для господарської діяльності підприємства, а тому, згідно з пп. 7.4.1 Закону про ПДВ, вхідний ПДВ, сплачений (нарахований) при їх купівлі, йде до ПК. Підтвердженням цього може бути те, що відеотехніка буде використовуватись в навчанні працівників. Що стосується холодильника, то зв'язок його з господарською діяльністю може бути обумовлений колективним договором між профкомом та адміністрацією підприємства, де записано, що адміністрація зобов'язана забезпечити належні умови праці для всіх працюючих.

На думку податківців ПК щодо купленої відеотехніки та холодильника збільшено у порушення пп. 7.4.4 і пп. 7.4.5 Закону про ПДВ. Тобто, на думку контролюючого органу, використання цих активів не пов'язане з госпдіяльністю підприємства.

Ми вважаємо, що у такому випадку підприємство має право на ПК щодо купленої побутової техніки. Її використовують у госпдіяльності, оскільки відеоплеєр та телевізор придбані для навчання та забезпечення процесу виробництва, а холодильники - для збереження продуктів харчування працівників.

На практиці податківці при перевірках зменшують не лише ПК, але й податкову амортизацію (валові витрати) щодо куплених холодильників, мікрохвильових печей, кондиціонерів, чайників, вважаючи витрати на їх придбання негосподарськими, тобто не спрямованими на одержання доходу (пп. 1.3.1 Закону про прибуток).

А ось з відеоплеєром і телевізором контролери, на нашу думку, перегнули палицю. Підприємствам потрібно дбати про докази зв'язку цих предметів зі своєю госпдіяльністю. Для регулярного навчання та перевірки знань працівників їм демонструють спеціальні навчальні відеофільми. Зрозуміло, що все це документально потрібно підтвердити, щоб сумнівів щодо ПК за відеотехнікою й у контролерів не виникало.

До речі, не всі податківці так жорстко налаштовані проти телевізорів. Наприклад, з рішення Вищого адміністративного суду від 07.02.07 р. у справі № 2-23/2627-2005 впливає, що предметом спору була не "господарність" телевізора, а віднесення його вартості до ВВ і проведення перерахунку за п. 5.9 Закону про ПДВ. Судіть самі: "... суд першої та апеляційної інстанції правомірно зробили висновок про те, що придбання майна, віднесеного до категорії малоцінних необоротних активів, а саме телевізора... відноситься до складу валових витрат виробництва без... наступного корегування шляхом обліку приросту згідно з п. 5.9 Закону про прибуток".

Однак у своїх документах-роз'ясненнях податківці одноставні: витратам на побутову техніку не місце в податковому обліку, а значить, і ПК "пролітає" (див. лист ДПА в м. Києві від 20.06.03 р. № 655/10/31-105, лист ДПА в Харківській області від 15.06.06 р. № 2303/10/15-220, опубліковано в газеті "Все про бухгалтерський облік" № 85 за 2006 р., стор. 19, а також відповідь на запитання провідних спеціалістів ДПАУ в журналі "Вісник податкової служби України" за 2007 р. на стор. 18).

Отже, перевіряючі на місцях не соромлячись зменшують амортизацію (ВВ) і ПК щодо побутової техніки не виключаючи й холодильники.

Раніше (вісім років тому) ДПАУ у своєму листі від 14.01.02 р. № 256/6/15-1216 давала абсолютно логічні та правильні роз'яснення: "Щодо

питання створення належних умов праці працівникам-охоронцям в частині забезпечення холодильником, мікрохвильовою піччю, чайником для зберігання і підігріву їжі під час несення служби, то у разі якщо зазначені основні засоби використовуються в управлінських або виробничих приміщеннях, вони вважаються виробничими основними фондами і на них нараховується амортизація згідно з правилами ст. 8 зазначеного Закону України".

На жаль, сьогодні податківці нерідко ставлять рогатки і ПК, і амортизації (ВВ) щодо побутової техніки. Ось тому платникам податків і доводиться вдаватися до допомоги служителів Феміди, які твердо відстоюють позицію "господарності" побутової техніки. Стосовно іншої побутової техніки йдеться в рішенні Вищого адміністративного суду від 15.01.08 р. читаємо: витрати, здійснені у зв'язку з купівлею фаянсового набору, комплекту чайників, кавомолки, вентиляторів, фільтра для пилососа, кондиціонера, пов'язані з господарністю підприємства й тому їх відображають у його податковому обліку. При чому судові органи чітко обґрунтували своє рішення, а саме: "...умовами Колективного договору встановлені зобов'язання адміністрації щодо забезпечення умов праці, які гарантують безпеку всім працівникам, також забезпечення є обов'язком адміністрації товариства, яка організує умови праці на робочому місці, безпечність технологічних процесів, обладнання та інших засобів виробництва, наявність засобів захисту, відповідність санітарно-побутовим нормативним актам про охорону праці (придбання та використання пилососа та іншого обладнання), окрім того придбання для роботи взимку обігрівачів і для роботи влітку вентиляторів або кондиціонерів.

Тобто витрати, пов'язані з виконанням Колективного договору, позивачем законно віднесено до валових витрат".

Але тут потрібно звернути увагу на наявність колективного договору. Адже, як випливає з коментованої судової ухвали та рішення від 15.01.08 р., саме він дозволив підприємствам відстояти свою позицію.

Література:

1. Закон України «Про податок на додану вартість» від 3 квітня 1997 р. №168/97 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - №21. – Ст. 156.
2. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 28 грудня 1994 р. № 334/94 // Відомості Верховної Ради України. –1995. - №4. – Ст.28.

ДО СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Коллер Юрій Сергійович

ад'юнкта кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

Створення умов для належного забезпечення функціонування системи державних органів та удосконалення чинного адміністративного законодавства становлять основну мету проведення адміністративно-правової реформи. Особливе місце у здійсненні адміністративно-правової реформи займає формування принципово нових механізмів реалізації адміністративної відповідальності у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху. Необхідність дослідження адміністративної відповідальності за порушення правил дорожнього руху також обґрунтовується орієнтацією України на європейські шляхи розвитку.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 24 вересня 2008 р. №586-VI, який набув чинності з 17 листопада 2008 р. внесено ряд змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), інших законодавчих актів, що стосуються правового регулювання дорожнього руху та адміністративної відповідальності за правопорушення, пов'язані з використанням транспортних засобів. Наразі вже маємо відповідну практику, перші результати втілення внесених законодавчих змін [1, с. 63]. На основі їх дослідження можна виокремити деякі сучасні тенденції розвитку інституту адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху:

- 1) необхідність передбачення юридичної особи в якості суб'єкта адміністративної відповідальності;
- 2) вирішення питання щодо моменту закінченості адміністративних правопорушень;
- 3) розв'язання питань, пов'язаних зі строками набрання чинності й виконання постанови про накладення штрафу;
- 4) розробка концептуальних підходів.

Література:

1. Кравчук О. / Інститут адміністративної відповідальності: деякі проблеми сучасного розвитку (на прикладі відповідальності власників транспортних засобів за правопорушення у сфері забезпечення безпеки

дорожнього руху) / Олексій Кравчук. – Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. – №3. – С. 63-70.

ОЗНАКИ ТА ПОНЯТТЯ АПЕЛЯЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНО-СУДОЧИНСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Кукурудз Роман Орестович

*старший викладач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету*

Забезпечення апеляційного оскарження рішень суду є однією із найважливіших засад судочинства в Україні, вихідним принципом адміністративної юстиції, гарантією дотримання конституційних прав та свобод громадянина в Україні. Реалізація цих принципів знаходить своє відображення у статтях 7, 13 Кодексу адміністративного судочинства України (далі КАС України), які закріплюють відповідний принцип судочинства та у главі I «Апеляційне провадження» розділу IV КАС України «Перегляд судових рішень» [1], яка детально закріплює право на апеляційне оскарження, строки та порядок апеляції в рамках зазначеного процесу. Враховуючи вплив зазначених принципів та засад судочинства на процес утвердження режиму законності та втілення у життя ідеалів правової держави в Україні, постає нагальною необхідністю науково-пошукова, науково-дослідна робота саме у сфері підвищення рівня ефективності та оптимізації процедури реалізації конституційних прав людини і громадянина на оскарження судових рішень, особливо у взаємовідносинах із органами публічної адміністрації, і саме апеляція в рамках адміністративно-судочинського процесу потребує свого детального та фундаментального дослідження, як дієвий спосіб захисту порушених прав.

Серед кола вчених, які детально аналізували правові засади адміністративного судочинства, можна назвати Н.В. Александрову, О.М.Бандурко, О.А. Банчука, В.М. Бевзенка, Ю.П. Битяка, Л.Р. Білу, Т.О.Гуржія, Є.В. Додіна, С.В. Ківалова, І.Б. Коліушка, Т.О. Коломоєць, В.К.Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, Р.О. Куйбиду, Р.С. Мельника, О.М. Пасенюка, В.Г. Перепелюка, А.В. Руденка, В.С. Стефанюка, М.М.Тищенко, О.І. Харитонову, В.І. Шишкіна та інших. Однак слід зазначити, що, незважаючи на актуальність означеної проблематики, дослідженню питань апеляції в адміністративно-судочинському процесі вчені-адміністративісти достатньої уваги не приділяли, вивчаючи їх лише в розрізі загального аналізу засад та порядку адміністративного судочинства.

Загальний огляд апеляції в адміністративно-судочинському процесі дозволяє виявити її окремі риси та ознаки, зокрема такі:

- апеляційна перевірка рішень суду першої інстанції є гарантією здійснення права на судовий захист;

- апеляційна скарга, як правило, подається на рішення суду, яке не набрало законної сили (на практиці трапляються й випадки оскарження рішення, що набрало законної сили, наприклад, коли особа, яка не брала участі у розгляді справи, хоча суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси чи обов'язки, оскаржує рішення суду першої інстанції після спливу строку на апеляційне оскарження, оскільки вона не було належним чином повідомлена і взагалі не знала і не могла знати про розгляд справи, за таких обставин така особа звертається до апеляційного суду із клопотанням про відновлення пропущеного строку на оскарження і апеляційною скаргою);

- справа за апеляцією передається на розгляд суду вищого рівня, який перевіряє законність і обґрунтованість постанов і ухвал суду першої інстанції, виправляє допущені помилки і формує судову практику;

- оскарження обумовлене неправильним встановленням судом першої інстанції фактичних обставин, неправильним застосуванням законодавства або неповним наданням сторонами матеріалів;

- предмет процесу залишається незмінним: апеляційний суд розглядає лише вимоги, заявлені у суді першої інстанції. Разом із тим суд апеляційної інстанції може вийти за межі доводів апеляційної скарги в разі встановлення під час апеляційного провадження порушень, допущених судом першої інстанції, які призвели до неправильного вирішення справи [1; 2, с. 421];

- об'єктом перегляду в порядку апеляції можуть бути питання фактів (як то правильність, об'єктивність та повнота оцінки судом першої інстанції доказів і встановлення фактів) і питання права (як то правильність застосування судом першої інстанції матеріальних і процесуальних норм);

- апеляція в справі допускається лише один раз.

Викладене дозволяє дійти висновку, що апеляція в адміністративно-судочинському процесі це – врегульований Кодексом адміністративного судочинства України порядок оскарження фізичною чи юридичною особою (апелянтом) рішення суду першої інстанції до суду вищого рівня, порядок перегляду такого рішення, яке на думку апелянта прийняте на підставі неправильного та неповного встановлення фактичних обставин справи, або з підстав невідповідності рішення вимогам матеріального і процесуального права, з метою забезпечення захисту прав та законних

інтересів фізичних і юридичних осіб, забезпечення права на судовий захист та дотримання принципу законності під час правосуддя.

Література:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 року (з наступними змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35-36, 37. – Ст. 446.
2. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За заг. ред. Оксани Володимирівни Кузьменко. – К.: Атіка, 2007. – 416 с.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ІЗ ПРАВОВОЮ КУЛЬТУРОЮ, ПРАВОВОЮ ІДЕОЛОГІЄЮ, ЮРИДИЧНОЮ ОСВІТОЮ, ПРАВОТВОРЧОЮ ТА ПРАВОЗАСТОСОВЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: АНАЛІЗ СПІЛЬНИХ ТА ВІДМІННИХ РИС

Меліхова Ольга Юріївна

*старший викладач кафедри адміністративного та господарського права
Запорізького національного університету*

Юридична наука тісно пов'язана із юридичною освітою, правовою культурою, правовою ідеологією, правотворенням та правозастосуванням, однак у жодному разі не дорівнює їм, відповідно помилковим є і їх ототожнення.

У вітчизняній науковій, навчальній літературі сформульовані визначення і правової культури, і правової ідеології, і правової свідомості, і правової освіти. Так, наприклад, Великий юридичний словник за редакцією А.Сухарьова та В.Крутських визначає правову культуру як систему цінностей, правових ідей, переконань, навиків та стереотипів поведінки, правових традицій, прийнятих членами певної спільноти (державної, релігійної, етнічної) та використовуються для врегулювання їх діяльності [1, С.465]. Більш розгорнуте визначення надається у Юридичній енциклопедії за загальною редакцією Ю.Шемшученка, в якій зазначається, що правова культура – це система духовних і матеріальних цінностей у сфері функціонування права; є складовою частиною загальної культури, охоплює всю сукупність найважливіших ціннісних компонентів правової реальності в її розвитку (право, правосвідомість, правовідносини, правопорядок, нормотворча, правозастосовча та інша правова діяльність), виступає однією з категорій загальнолюдських цінностей, є невід'ємним компонентом правової держави. Крім того, зазначається, що в структурному аспекті правова культура становить собою суму

об'єктивних за своїм змістом знань про державу і право [2, С.37]. Схожі визначення правової культури містяться також у навчальній літературі з теорії держави та права. Цікавим виглядає визначення правової культури, запропоноване О.Ганзенком, який визначає її як систему правових цінностей, що відповідають рівню досягнутого людством правового прогресу, відображають у правовій формі стан свободи особи і соціальної справедливості, інші найважливіші соціальні цінності у діалектичному впливі на якісний стан і спосіб правового життя особи й суспільства, в якому найвищою цінністю є реалізація прав і свобод людини та їх захист [3, С.6].

Деяка різноманітність спостерігається й у визначенні правосвідомості на доктринальному рівні. Наприклад, О.Скакун розглядає правосвідомість як систему ідей, уявлень, емоцій і почуттів, які виражають ставлення індивіда, груп, суспільства до чинного, минулого та бажаного права, а також до діяльності, пов'язаної з правом [4, С.462-464]. Цікавою також є також позиція Н.Оніщенко, яка, досліджуючи правову систему, підкреслює особливе місце в її структурі правової свідомості та зазначає, що правосвідомість відображає правову дійсність у формі юридичних знань і ціннісного відношення до права і практики його реалізації, правових установок і ціннісних орієнтацій, що регулюють поведінку (діяльність) людей в юридично значущих ситуаціях [5, С.68].

Понятійний ряд у теорії права також містить окреме визначення правової ідеології, яка розглядається як складова правової свідомості. Так, в Академічному курсі з теорії держави та права за загальною редакцією М. Марченка, правова ідеологія визначається, як систематизоване наукове вираження правових поглядів, принципів, вимог суспільства, груп та верств населення [6, С.379]. В юридичній енциклопедичній літературі правова ідеологія розглядається як система правових ідей, теорій, понять, норм, поглядів, заснованих на певних наукових і політичних знаннях та уявленнях; джерелом виникнення правових ідей є правова, соціальна, економічна, політична дійсність, практична діяльність людей, у процесі якої правові ідеї, погляди, соціальні та політичні вимоги народжуються, концентруючи в собі результати юридичної практики.

У тісних зв'язках перебуває юридична наука й із юридичною освітою, на що неодноразово зверталось увага у правовій доктрині. Так, наприклад, В.Медведчук зазначив, що завданням юридичної науки є і повинні бути не лише осмислення, аналіз, дослідження тих чи інших правових феноменів, а й поширення науково-юридичних знань. Тобто, знання, здобуті науковцями, повинні стати тією рушійною силою, яка стимулюватиме розвиток загальної правової культури і відповідні позитивні зміни в правосвідомості громадян. Саме у цьому і стає найбільш рельєфним та очевидним зв'язок між юридичною наукою, правовою

(юридичною) освітою, правовою культурою, правовою ідеологією [7, С.53]. Правова культура неможлива без постійного триваючого процесу юридичної освіти, основою якого є юридична наука. Юридична освіта не може виконувати функцію сприяння формуванню правової культури, якщо вона не ґрунтується на високому науково-теоретичному рівні. В контексті розгляду взаємозв'язку правової освіти і юридичної науки варто також акцентувати увагу на тому, що, серед основних заходів із забезпечення правової освіти населення, Національна програма правової освіти населення (затверджена Указом Президента України від 18 жовтня 2001 року), визначає активізацію дисертаційних та наукових досліджень з найбільш актуальних питань правової освіти населення [8].

Юридична наука також тісно пов'язана із правотворчою та правозастосовчою діяльністю. Правотворчість як напрям діяльності держави, пов'язаний з офіційним закріпленням норма права шляхом формування приписів, їх зміни, доповнення чи скасування [2, С.51], передбачає дотримання принципу науковості, наявності ґрунтовних наукових розробок. У свою чергу, наукові дослідження актуалізуються у випадку виявлення прогалин, колізій у законодавстві. Правозастосовча діяльність передбачає практичне втілення у життя правових приписів, розроблених із дотриманням принципу науковості, на підставі ґрунтовних доктринально-правових досліджень. У випадку виявлення проблем правозастосування, задля їх усунення активізуються доктринальні дослідження, що дозволяє вести мову і про наявність зворотного зв'язку між правозастосуванням і юридичною наукою.

На взаємозв'язок правової культури, юридичної науки і освіти звертається увага вчених-юристів [9, С.659-661]. Так, зокрема зазначається, що стан розвитку юридичної науки і освіти, ступінь залучення вчених-юристів до розробки проектів нормативно-правових актів, удосконалення їх змісту, програм боротьби зі злочинністю традиційно становлять один із важливих рівнів правової культури суспільства. Це обумовлено тим, що юридична наука здатна суттєво впливати на сприйняття передового правового досвіду, який включає в себе здобутки розвитку як національної правової системи, так і правових систем інших країн. Крім того, важливість розвитку правової науки для підвищення розвитку правової культури обумовлена її зв'язком з правовою освітою. Якщо в результаті наукової юридичної діяльності отримуються нові знання, встановлюються невідомі раніше закономірності державно-правового розвитку, формулюються пропозиції стосовно удосконалення окремих сегментів правової системи, надається допомога юридичній практиці, то в процесі правової освіти, яка має відтворювальний, репродуктивний характер, відбувається пізнання специфіки юридичної матерії, вивчення чинного законодавства. Від рівня

правової освіти, від ступеня оволодіння знаннями, отриманими юридичною наукою, передусім студентами вищих навчальних закладів юридичного профілю, безпосередньо залежить правова культура всіх представників юридичної професії. І.Яковюк досить слушно зауважує, що життя становить перед юридичною наукою нові завдання, суспільна її значущість, авторитет зростають, вона все більше набуває рис «соціального інституту, покликанням якого стає забезпечення стійкого розвитку суспільства, соціальної злагоди, добробуту і прогресу» [9, С.660].

Все це дозволяє стверджувати, що юридична наука перебуває у тісному зв'язку із юридичною освітою, правовою культурою, правовою ідеологією, правотворчістю та правозастосуванням, істотно впливаючи на них та відчуваючи зворотній вплив, однак, у жодному разі, не можна ставити знак рівняння між ними.

Література:

1. Большой юридический словарь / Под ред. А.Я.Сухарева, В.Е.Круткинских.-2-е изд., перераб. и доп.-М.:ИНФА-М,2004.-704 с.
2. Юридична енциклопедія / Редкол.: Шемшученко Ю.С. (головний редактор) та інші – К.: Видавництво «Українська енциклопедія» імені М.П.Бажана. 1999. – Т.5.
3. Ганзенко О.О. Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави Україна: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 / О.О. Ганзенко; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. - К., 2003. - 16 с.
4. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник – Х.: Консул, 2001.- 656 с.
5. Оніщенко Н.М. Правова система: проблеми теорії: Монографія. - К.: Ін-т держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, 2002.- 352 с.
6. Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х томах. Том 2. Теория права. / Под ред.проф.М.Н.Марченко.- М.: Издательство «Зерцало», 1998.-640 с.
7. Медведчук В. Правова наука і правова держава: проблеми взаємозв'язку і розвитку // Вісник Академії правових наук України. – 2003.-№2-3.-С.37-53.
8. Про Національну програму правової освіти населення: Указ Президента України від 18.10.2001 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=992%2F2001>
9. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. Т.1: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України / За заг.ред. М.В.Цвіка, О.В.Петришина.-Х.: Право, 2008.-728 с.

ПРАВО НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ ПРИ СКОЄННІ ПОРУШЕНЬ ПДР, ЯК – ВСЕБІЧНЕ, ПОВНЕ І ОБ'ЄКТИВНЕ З'ЯСУВАННЯ ОБСТАВИН СПРАВИ ТА ВИРІШЕННЯ ЇЇ В ТОЧНІЙ ВІДПОВІДНОСТІ З ЗАКОНОМ

Рибакова Марія Володимирівна

слухач магістратури юридичного факультету Запорізького національного університету

У більшості із нас є автомобілі, якими так приємно керувати, отримуючи при цьому задоволення. Але керування автомобілем несе за собою і відповідальність за виконання Правил дорожнього руху (далі - ПДР). Однак, не кожен дотримується цих правил, за що і передбачена адміністративна відповідальність. І тут, тільки трохи порушив закон, як і з'являється працівник автоінспекції, який неодмінно зупинить автомобіль і почне складати адміністративний протокол за вчинене, чи не вчинене за вашою думкою правопорушення. Значна кількість водіїв при цьому розгублюється, роблять суттєві помилки при заповненні протоколу, при написанні пояснень та взагалі у спілкуванні з представником влади. За вчинення значної кількості порушень ПДР працівники ДАІ вправі на місці виносити постанову про притягнення водія до відповідальності (накладати штраф).

Якщо постанову вже винесено, і водій не згоден з накладенням на нього штрафу, залишається лише оскаржувати постанову вищестоящому керівництву представника влади, йти до суду, звертатись у прокуратуру або ж сумлінно сплатити суму штрафу.

З 17 листопада 2008 року почали діяти зміни в законодавстві щодо порушення ПДР. Згідно закону України «Про внесення змін у деякі законодавчі акти України удосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 24.09.2008 р. [1] покарання за порушення стали суворіше, значно зросли штрафи, введено в дію і таке покарання як громадські роботи та адміністративний арешт, які раніше не передбачались у старій редакції. Як слідство - зросла кількість справ в районних судах з позовними вимогами про оскарження дій посадових осіб, та скасування постанов про притягнення до адміністративної відповідальності.

Якщо би водієві після складання протоколу надали принаймні декілька днів для того, щоб підготувати заперечення на інкриміноване йому правопорушення, порадитись з правознавцем, детально вивчити протокол та фотознімки (відеозаписи), ретельно розібратись із дорожньою ситуацією, яка стала імовірною причиною вчинення порушення... І тільки після цього виносили постанову по справі. Можна з впевненістю сказати,

що тоді і ретельніше б складались адміністративні протоколи працівниками ДАІ, та враховуючи всі обставини, зважаючи на всі факти і докази виносилась постанова про адміністративне притягнення до відповідальності за порушення ПДР. Тобто, зменшилась би кількість справ в районних судах про оскарження дій посадових осіб, та скасування постанов про притягнення до адміністративної відповідальності, полегшилась би процедура розгляду цієї категорії справ у районних судах, так як особа яка порушила ПДР вже була підготовлена до розгляду справи у суді, та точно би знала свої позиції захисту.

Отже, право на захист – правову допомогу, згідно з ч. 1 ст. 268 Кодексу про адміністративні правопорушення України особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи [2]. Зазначене право на правову допомогу гарантується ст. 59 Конституції України (далі - Конституція) «Кожен має право на правову допомогу... Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав». Дане право є непорушним та не може бути обмежене в жодному випадку в силу ст. 64 Конституції «Конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтею 59 цієї Конституції» [3].

Право на правову допомогу мають навіть самі юристи, оскільки, наприклад, юрист з цивільних правовідносин може не володіти знаннями в галузі законодавства про адміністративні правопорушення. Слід також зауважити, що право на правову допомогу гарантоване також міжнародними документами, зокрема, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основних свобод від 04.11.1950 р. (ратифіковано Верховною Радою України 17.07.1997 р.) [4] й ст. 2 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 16.12.1966 р. (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19.10.1973 р.) [5].

Тобто, якщо водій не володіє достатніми знаннями у галузі законодавства про адміністративні правопорушення, то йому необхідна кваліфікована правова допомога при розгляді даної справи, зокрема, для складання й написання ґрунтовних заперечень та пояснень, надання додаткових документів, встановлення необхідних фактів.

На момент складання протоколу про адміністративні порушення неможливо з'ясувати та документально підтвердити обставини, які пом'якшують чи обтяжують вину та ступінь вини водія, також неможливо надати відомості, що характеризують майновий стан водія та його

особистість. Для підготовки та подання таких документів в якості доказів водію потрібен певний проміжок часу. Всі ці обставини підлягають безумовному встановленню, оскільки, впливають на відповідальність та міру покарання.

Згідно законодавства про адміністративні правопорушення, щоб отримати право на правову допомогу, про це слід заявити клопотання. Якщо водієві буде у цьому відмовлено працівником ДАІ, такі дії будуть визнані незаконними в судовому порядку, а постанову про накладення штрафу без надання права на правову допомогу – скасовано. Адже, водій в такому випадку буде позбавлений свого законного права на отримання кваліфікованої юридичної допомоги, що суперечитиме не лише законодавству України та Конституції, а й міжнародним правовим актам, що діють і на території нашої держави.

Отже своєчасне отримання правової допомоги при порушенні ПДР це можливість досягнути ефективного результату, притаманного будь-якій правовій державі, - всебічного, повного і об'єктивного з'ясування обставин справи та вирішення її в точній відповідності з законом.

Література:

1. Закон України "Про внесення змін у деякі законодавчі акти України удосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху" від 24 вересня 2008 року // <http://zakon.nau.ua/doc/?code=586-17>
2. Кодекс про адміністративні правопорушення України від 07 грудня 1984 року // zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80731-10
3. Конституція України від 28 червня 1996 року // gska2.rada.gov.ua/pls/site/p_constitution
4. Конвенція про захист прав людини і основних свобод від 04 листопада 1950 року // zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_004
5. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 16 грудня 1966 року // http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_043

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Риженко Ірина Миколаївна

старший викладач кафедри цивільного та екологічного права

Херсонського юридичного інституту ХНУВС

У правовій державі, орієнтованій на захист прав і законних інтересів осіб, які займаються господарською діяльністю, важливе значення відіграє система гарантій їх прав, що забезпечуються в першу чергу суб'єктами публічного адміністрування.

Поскілки на сьогодні в теорії адміністративного права і в законодавстві не існує єдиної класифікації суб'єктів публічного адміністрування скористаємось концептуальними доктринальним напрацюванням В.В. Галуцька, використаним ним при здійсненні класифікації суб'єктів публічного управління, які здійснюють адміністративно-правову охорону права власності [1, с.214-223]. На його погляд, серед центральних суб'єктів публічного адміністрування найбільший вклад в адміністративно-правовий захист права власності суб'єктів господарювання вносять такі органи виконавчої влади: 1) МВС України; 2) Держкомпідприємство; 3) Антимонопольний комітет України; 4) Державна виконавча служба України та підпорядковані їм на місцях органи і посадові особи.

Провідним суб'єктом публічного адміністрування, який здійснює адміністративно-правовий захист права власності суб'єктів господарювання, є МВС України.

МВС України та підпорядковані йому органи, підрозділи і посадові особи, у сфері адміністративно-правового захисту права власності суб'єктів господарювання: по-перше, зобов'язані реєструвати заяви й повідомлення про адміністративні правопорушення, своєчасно приймати по них рішення; припиняти адміністративні правопорушення і здійснювати провадження у справах про них; виявляти причини й умови, що сприяють вчиненню правопорушень, вживати в межах своєї компетенції заходів до їх усунення; брати участь у правовому вихованні населення; проводити профілактичну роботу серед осіб, схильних до вчинення правопорушень, здійснювати адміністративний нагляд за особами, щодо яких його встановлено; виконувати в межах своєї компетенції адміністративні стягнення; охороняти на договірних засадах майно; по-друге, мають право: вимагати від громадян і службових осіб, припинення правопорушень; застосовувати передбачені законом заходи примусу; перевіряти у громадян при підозрі у вчиненні правопорушень

документи, що посвідчують їх особу; виявляти і вести облік осіб, які підлягають профілактичному впливу; затримувати і тримати у спеціально відведених для цього приміщеннях спеціальної категорії осіб; складати протоколи про адміністративні правопорушення, провадити особистий огляд, огляд речей, вилучення речей і документів, застосовувати інші передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення; у випадках; накладати адміністративні стягнення або передавати матеріали про адміністративні правопорушення на розгляд інших органів; проводити огляд поклажі, багажу та огляд пасажирів цивільних повітряних, морських і річкових суден, засобів залізничного та автомобільного транспорту; зберігати, носити і застосовувати спеціальні засоби та зброю [2].

Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва (Держпідприємництво України), його представництва і посадові особи на місцях, у сфері адміністративно-правового захисту права власності суб'єктів господарювання зобов'язані здійснювати контроль за додержанням регуляторної політики, ліцензування та дозвільної системи у сфері господарської діяльності, при цьому мають право звертатися з поданням про звільнення з посади державних реєстраторів у разі виявлення факту порушення ними порядку проведення державної реєстрації, складати протоколи про адміністративні правопорушення та притягувати винних до адміністративної відповідальності за ст. 166-10-166-12 КУпАП тощо [3].

Антимонопольний комітет України та підпорядковані йому органи і посадові особи зобов'язані здійснювати державний контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції при цьому мають право застосовувати низку засобів адміністративного впливу до порушників антимонопольного законодавства, в тому числі засоби адміністративного примусу [4].

Державна виконавча служба України, яка входить до складу системи органів Міністерства юстиції України, є кінцевим примусовим органом захисту права власності суб'єктів господарювання. Так, відповідно до Закону України від 21.04.1999 р. № 606-XIV «Про виконавче провадження», примусове виконання рішень в Україні, зокрема щодо відшкодування шкоди (збитків) суб'єктам господарювання покладається на Державну виконавчу службу [5].

Державна виконавча служба України, її органи і державні виконавці, у сфері адміністративно-правового захисту права власності суб'єктів господарювання, зобов'язані вживати заходів щодо примусового

виконання рішень, неупереджено, своєчасно, повно вчиняти виконавчі дії, при цьому мають право застосовувати широкого спектру адміністративно-правові засоби, зокрема: проводити перевірку виконання рішень юридичними особами всіх форм власності за виконавчими документами; здійснювати перевірку виконання юридичними особами рішень стосовно працюючих у них боржників; безперешкодно входити до приміщень і сховищ, що належать боржникам, проводити огляд зазначених приміщень і сховищ, при необхідності примусово відкривати їх в установленому порядку, опечатувати ці приміщення і сховища; накладати арешт на майно боржника, опечатувати, вилучати, передавати таке майно на зберігання; на виконання рішення суду про стягнення коштів або накладення арешту на грошові кошти та інші цінності боржника; залучати до проведення виконавчих дій понятих, працівників органів внутрішніх справ; накладати стягнення у вигляді штрафу на громадян і посадових осіб.

Отже, МВС України, Держпідприємство, Антимонопольний комітет України, Державна виконавча служба України та підпорядковані їм на місцях органи і посадові особи, які мають визначені адміністративно-правовими нормами обов'язки і права займають одне з важливих місць серед суб'єктів органів виконавчої влади, які здійснюють адміністративно-правовий захист права власності в Україні. Від результатів діяльності цих органів, виконання ними своїх обов'язків понад усе залежить соціально-економічний стан нашої країни та добробут суб'єктів господарювання.

Література:

1. Галуцько В. В. Охорона права власності: Адміністративно-правові аспекти : монографія / Валентин Васильович Галуцько ; за ред. В. К. Шкарупи. – Херсон, 2008. – 348 с.
2. Закон України «Про міліцію» : від 20.12.1990 р., № 565-ХІІ // ВВР УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
3. Указ Президента України «Питання Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва» : від 01.06.2007 р., № 721 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 22. – Ст. 888.
4. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» : від 26.11.1993 р., № 3659-ХІІ // ВВР України. – 1993. – № 50. – Ст. 472.
5. Закон України «Про виконавче провадження» : від 21.04.1999 р., № 606-ХІV // ВВР України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.

ПІДСТАВИ ТА ФОРМИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Романюк Ірина Юріївна

слухач магістратури Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка

Значною подією в правовому житті українського суспільства було прийняття Верховною Радою у 2005 році Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС), що має за мету утвердження принципу верховенства права та стало важливим кроком зі створення й запровадження спеціалізованої системи адміністративного правосуддя.

Проблематика захисту прокуратурою прав і законних інтересів громадян в адміністративному судочинстві є новою для вітчизняної юридичної науки і потребує спеціального дослідження, бо наукове осмислення цього питання має важливе практичне значення. Зазначеним проблемам присвячено праці багатьох учених, зокрема О. Анпілогова, І. Коліушка, О. Кузьменко, Р. Куйбіди, В. Лисака, І. Назарова, М. Руденка та ін. Серед іншого, сучасна українська юридична наука не вирішила питання підстав та форм участі прокурора в адміністративному судочинстві, а також визначення місця прокуратури в системі розподілу державної влади. Розгляд зазначених питань і є метою цієї роботи.

Перш за все, слід підкреслити, що завдання органів прокуратури і органів судової влади мають певні відмінності. Якщо суди мають завданням розгляд різноманітних адміністративних справ, то прокуратура – сприяння винесенню законних і обґрунтованих судових рішень.

Відповідно до п. 9 Перехідних положень Конституції України прокуратура продовжує виконувати функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів до введення в дію законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів. Як вважає О. Михайленко, функція “загального нагляду” є надбанням вітчизняної історії і як спеціальна цінність має залишитись у системі функцій прокуратури з можливим реформуванням [1, 35-36]. У межах продовження конституційно-правової реформи у законопроектах про внесення змін до Конституції України пропонується:

- а) визначити прокуратуру як незалежний орган судової влади;
- б) виключити функцію “загального нагляду”;
- в) об’єднати функції, передбачені п.п. 2, 5 ст. 121 Конституції України, та викласти їх як захист державних і суспільних інтересів, прав людини та громадянина, а також представництво їх інтересів в суді у випадках, передбачених законом.

Дослідники виділяють чотири моделі органів прокуратури, виходячи з того місця, котре вона займає у системі розподілу державної влади країни:

а) прокуратура, що входить до Міністерства юстиції (при цьому вона може діяти при судах);

б) прокуратура повністю включена до складу судової гілки влади з певною адміністративною автономією;

в) незалежна прокуратура, що не входить у жодну з гілок державної влади, підзвітна парламенту та (або) Президентові країни;

г) прокуратура або її аналог відсутня взагалі [2, 86].

Водночас положення КАС визначають нові завдання перед органами правосуддя й прокуратури у забезпеченні прав і законних інтересів людини та громадянина. Згідно з положеннями глави 5 КАС прокурор є особою, яка бере участь у справі. О. Константий вважає, що цим практично вичерпується законодавче визначення статусу зазначеного учасника процедур адміністративної юстиції в Україні [3, 26], з чим доцільно погодитись.

Склад осіб, які беруть участь у справі, визначено ст. 47 КАС (сторони, треті особи, представники сторін і третіх осіб). Отже, прокурор законодавчо не віднесений до окремої групи осіб, які беруть участь у справі. Е. Демський визначає прокурора як “особу, якій законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб в адміністративних судах” [4, 97].

Так, ч. 2 ст. 60 КАС встановлює, що прокурор здійснює в суді представництво інтересів громадянина або держави, і може здійснювати представництво на будь-якій стадії адміністративного процесу [5, 175]. Стефанюк В.С. вважає, що представництво в судовому адміністративному процесі – це процесуальна діяльність особи, спрямована на захист суб’єктивних прав та охоронюваних законом інтересів іншої особи, яка бере участь у справі, державних і громадських інтересів, а також сприяння адміністративному суду в з’ясуванні об’єктивної істини у справі, постановленні законного і обґрунтованого рішення [6, 15]. Аналіз чинного законодавства дозволяє виділити наступні найбільш характерні ознаки прокурорського представництва: здійснення представництва від імені держави; чітке окреслення в законі підстав представництва; здійснення представництва на різних стадіях процесу та у різних справах; особливий характер повноважень, наданих прокурору [7, 15].

Представництво прокуратурою інтересів громадянина або держави в суді полягає у здійсненні прокурорами від імені держави процесуальних дій, спрямованих на захист у суді інтересів громадянина або держави у випадках, передбачених законом. [8, 92-94]. Підтримуючи в адміністративному суді заявлені позовні вимоги, прокурор є

рівноправною стороною адміністративного процесу. Проте він не перестає бути представником органу, який здійснює нагляд за дотриманням Конституції і законів України, оскільки останній є одним з головних напрямів діяльності органів прокуратури в Україні.

На думку М. Руденко, найважливішою передумовою реалізації представницької функції прокуратури в межах адміністративного процесу виступає формування системи адміністративних судів, становлення в Україні інституту адміністративної юстиції. [9, 140] Деякі вчені зазначають, що підставами представництва в суді інтересів громадянина є неспроможність громадянина через фізичний, матеріальний стан чи похилий вік або з інших поважних причин самотійно захистити свої порушені чи оспорювані права або реалізувати процесуальні повноваження. Підставами представництва інтересів держави є наявність порушень або загрози порушень економічних, політичних та інших державних інтересів унаслідок протиправних дій (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб, що вчиняються у відносинах між ними або з державою [10, 93].

Вважаємо, цю норму закону (ч. 2 ст. 60 КАС) необхідно розуміти так, що вона надає прокурору загальну (безвідносну) можливість звернутись до адміністративного суду для захисту прав і свобод будь-якого громадянина, якщо в процесі нагляду він установить факт порушення органами публічного управління прав, свобод і законних інтересів громадян та інтересів держави, що є головною підставою участі прокурора в адміністративному судочинстві. Однак вступ прокурора в адміністративний процес на будь-якій стадії зовсім не означає його право, наприклад, вступити у справу, котра розглядається адміністративним судом першої інстанції, на етапі судових дебатів. Тому, на наш погляд, прокурор вправі вступити в адміністративну справу шляхом подання адміністративного позову, оскарження судового рішення, подання скарги про перегляд справи за винятковими чи нововиявленими обставинами.

Загалом, запроваджений КАС порядок захисту прав та інтересів громадян в адміністративних судах, визначення чисельних форм участі прокурора в судочинстві можна розглядати як засіб утвердження й забезпечення верховенства права, зміцнення законності та правопорядку в Україні.

Так, з урахуванням положень ч. 1 та 2 ст. 60, ч. 4 ст. 61 КАС вважаємо, що формами участі прокурора в адміністративному судочинстві з метою захисту прав і свобод людини в публічно-владних правовідносинах є наступні:

1) звернення до адміністративного суду з відповідним адміністративним позовом;

2) участь у розгляді місцевим або окружним адміністративним судом адміністративної справи за позовом прокурора з метою захисту прав і законних інтересів особи;

3) подання апеляційної заяви та скарги на рішення місцевого адміністративного чи окружного суду, в тому числі в справах, у яких прокурор не брав участі;

4) участь у розгляді адміністративної справи апеляційним адміністративним судом;

5) касаційне оскарження рішень адміністративного суду першої інстанції після їх перегляду в апеляційному порядку, судових рішень апеляційної інстанції;

6) участь у розгляді касаційної скарги в судовому засіданні у Вищому адміністративному суді України;

7) подання скарги про перегляд судового рішення адміністративного суду після його перегляду в касаційному порядку і рішення адміністративного суду касаційної інстанції за винятковими обставинами та участь у розгляді цієї скарги Судовою палатою з адміністративних справ Верховного суду України;

8) подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, яке набрало законної сили, і участь у судовому засіданні відповідного адміністративного суду з розгляду цієї справи;

9) ініціювання питання і забезпечення в межах, установлених законодавством, примусового виконання рішень адміністративних судів у справах, в яких прокурор брав участь з метою захисту прав і свобод громадян у публічно-владній сфері.

На наш погляд, при наділенні прокурорів функцією представництва прав і законних інтересів людини та громадянина необхідно забезпечити відповідний захист працівників прокуратури від незаконного втручання в їх діяльність інших органів державної влади. Доцільно залишити прокуратуру незалежною інституцією, котра не входить до жодної з гілок державної влади й внести відповідні зміни до Закону України “Про прокуратуру”.

Вважаємо, що зазначені пропозиції певною мірою сприятимуть й вирішенню більшості дискусійних питань щодо участі прокурорів в адміністративному судочинстві.

Література:

1. Михайленко, О.Р. Проблеми функцій у системі органів прокуратури України [Текст] / О.Р. Михайленко // Вісник Академії прокуратури України. – 2006. – № 1. – С. 33-37.
2. Назаров, І. Прокуратура України на шляху до європейських стандартів [Текст] / І. Назаров // Право України. - 2007. - № 2. – С. 85-88.

3. Константи́й, О. Щодо питання статусу прокурора в адміністративному судовому процесі [Текст] / О. Константи́й // Підприємництво, господарство і право. - 2009. - № 7. – С. 26-30.
4. Демський, Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України [Текст]: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
5. Кодекс адміністративного судочинства України [Текст]: науково-практичний коментар / за заг. ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. Харитонової. – К.: Правова єдність, 2009. – 656 с.
6. Стефанюк, В.С. Судовий адміністративний процес [Текст]: монографія / В.С. Стефанюк / АпрН України, Інститут приватного права і підприємництва. – К.: Консум, 2003. – 464 с.
7. Марочкін, І. Прокурорське представництво: суть та проблеми удосконалення [Текст] / І. Марочкін, Г. Гаврюшенко // Вісник прокуратури. – 2007. - № 4 (70) квітень. – С. 14-19.
8. Руденко, М. Представництво прокурора в адміністративному судочинстві: новий напрям прокурорської діяльності [Текст] / М. Руденко // Вісник прокуратури. – 2007. - № 4 (70) квітень. – С. 89-96.
9. Руденко, М. Обсяг та межі повноважень прокурора в адміністративному судочинстві: деякі теоретичні і практичні аспекти [Текст] / М. Руденко // Право України. – 2008. - № 10. – С. 139-144.
10. Основи адміністративного судочинства в Україні [Текст]: Навчальний посібник / О.П. Рябченко, В.І. Бутенко, М.М. Ясинюк, Л.Г. Лічман, С.О. Погрібний. – Суми: Видавництво “МакДен”, 2008. – 200 с.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ПРОВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО ОГЛЯДУ ВІЙСЬКОВИМИ НАРЯДАМИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

Синюк Роман Олегович

курсант факультету внутрішніх військ Навчально-наукового інституту підготовки кадрів громадської безпеки та психологічної служби Київського національного університету внутрішніх справ

В статті 2 Закону України «Про внутрішні війська МВС України» визначені основні завдання, які покладаються на підрозділи внутрішніх військ. Одним з них є участь в охороні громадського порядку та боротьбі із злочинністю. Для забезпечення виконання цього завдання від частин спеціального призначення та спеціальних моторизованих військових частин міліції споряджаються військові наряди з охорони громадського порядку.

У повсякденній діяльності дуже гостро стоїть питання проведення зовнішнього огляду, і право на його проведення не передбачено ні в одному нормативно-правовому акті, не у: Законах України «Про міліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про внутрішні війська МВС України», окрім наказу МВС України від 05.07.2005 №521 «Про організацію служби спеціальних моторизованих військових частин міліції, військових частин спеціального призначення та підрозділів оперативного призначення внутрішніх військ МВС України», який не має юридичної сили перед законами, і положення про порядок проведення зовнішнього огляду, які викладені в цьому наказі не є правовими та не мають законної сили.

Практика несення патрульно-постової служби свідчить про необхідність обмеження конституційних прав громадян під час виконання військовими нарядами своїх службових обов'язків. Так, огляд зовнішнього одягу, речей злочинця та особи, затриманої за підозрою у вчиненні злочину, є попереджувальною мірою, спрямованою на забезпечення особистої безпеки військовослужбовця та міліціонера, що становить перед собою ціль вилучення зброї та інших предметів у затриманого, які можуть бути використані ним для нападу на військовослужбовця, міліціонера та інших громадян.

Відповідно до наказу МВС №521 стосовно осіб, які вчинили адміністративні правопорушення або злочини, військовий наряд проводить їх огляд, а також огляд речей, що є при них, транспортних засобів і вилучає документи та предмети, які можуть бути речовими доказами або використані на шкоду їх здоров'я, а також записуються дані потерпілих осіб та свідків вчинення правопорушення.

Як показує досвід несення патрульно-постової служби, досить часто стосовно військовослужбовців, які проводили поверхневий огляд порушували кримінальні справи за злочини передбачені статтями 189 (Вимагання), 364 (Зловживання владою або іншим службовим становищем) та 365 (Перевищення влади або службових повноважень) Кримінального кодексу України.

Це пояснюється тим, що коли військовий наряд затримує і проводить, згідно вимог керівних документів, поверхневий огляд, який юридично ніде не закріплений, окрім відомчих наказів, він несвідомо вчиняє злочин передбачений вищеназваними статтями Кримінального кодексу України. Так, проводячи огляд під час затримання фахівця в галузі права, як свідчить практика, він відразу ж подасть до райвідділу міліції заяву про факт вчинення злочину передбаченого статтею 365 Кримінального кодексу України перевищення влади або службових повноважень військовим нарядом.

На законодавчому рівні це питання частково вирішено в Кримінально-процесуальному кодексі України, а саме в статті 183 Порядок проведення обшуку та виїмки, де зазначається, що перед обшуком або виїмкою слідчий пред'являє постанову особам, що займають приміщення, або представникові підприємства, установи чи організації, де проводиться обшук або виїмка, і пропонує їм видати зазначені в постанові предмети або документи, а також вказати місце, де переховується злочинець. У разі відмови виконати його вимоги слідчий проводить обшук або виїмку в примусовому порядку.

Так у статті 177 цього кодексу передбачено підстави для проведення обшуку та порядок надання згоди на його проведення, і зокрема зазначено, що обшук проводиться в тих випадках, коли є достатні підстави вважати, що зняття злочину, речі й цінності, здобуті злочинним шляхом, а також інші предмети і документи, які мають значення для встановлення істини в справі чи забезпечення цивільного позову, знаходяться в певному приміщенні або місці чи в якої-небудь особи.

Згідно цієї статті, обшук проводиться також і в тому випадку, коли є достатні дані про те, що в певному приміщенні або місці знаходяться розшукувані особи, а також трупи чи тварини.

Обшук проводиться за вмотивованою постановою слідчого з санкції прокурора чи його заступника, за винятком житла чи іншого володіння особи.

У невідкладних випадках обшук, за винятком житла чи іншого володіння особи, може бути проведений без санкції прокурора, але з наступним повідомленням прокурора в добовий строк про проведений обшук та його результати.

Як впливає зі змісту статей Кримінально-процесуального кодексу України обшук і виїмку, необхідно зазначити, що про зовнішній огляд не згадується, мають право проводити органи дізнання та досудового слідства за вмотивованою постановою відповідного органу з санкції прокурора чи його заступника, а не так як це роблять військові наряди з охорони громадського порядку – за усним рішенням начальника військового наряду.

Виходячи з цього, вважаємо, що було б доцільно внести зміни та доповнення до існуючих нормативно-правових актів, які регламентують діяльність підрозділів внутрішніх військ, основним завданням яких є охорона громадського порядку. Розглядаючи статтю 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», в якій вказані підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, та зазначається, що оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами, в перелік яких входить і Міністерство внутрішніх справ

України, а саме такі його підрозділи як: кримінальна, транспортна та спеціальна міліція, спеціальні підрозділи по боротьбі з організованою злочинністю та судова міліція. На нашу думку в цей перелік необхідно включити і внутрішні війська, оскільки вони у своїй повсякденній діяльності виконують оперативно-розшукові заходи пов'язані з виявленням та затриманням злочинців, проведення профілактичних заходів тощо.

Окрім вищеназваного необхідно внести доповнення до статті 8, яка називається «Права підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність». Відповідно до цієї статті оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності при наявності передбачених статтею 6 підстав для проведення оперативно-розшукової діяльності надається право проводити чітко визначені оперативні заходи. Стаття 8 нараховує 18 таких заходів і на нашу думку, доцільно було б внести до них ще й пункт 19, приблизно такого змісту: «проводити поверхневий огляд осіб перед їх затриманням, з метою вилучення у них предметів, заборонених законом»

Внесення цих змін до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» дасть змогу врегулювати питання проведення зовнішнього огляду не лише військовослужбовцями внутрішніх військ, а й іншими працівниками силових структур.

Для більш повноцінного та правового закріплення вищеназваних положень необхідно внести зміни і в Закон України «Про внутрішні війська МВС України», а саме до статті 4, в якій зазначається, що правовою основою діяльності внутрішніх військ є Конституція України, Закон України «Про внутрішні війська МВС України», постанови Верховної Ради України, інші законодавчі акти України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, військові статuti Збройних Сил України. Так, до вищеперерахованих нормативних актів необхідно додати і Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» із внесеними до нього змінами. Та до статті 10, в якій зазначається що військовослужбовцям внутрішніх військ для виконання покладених на них обов'язків надаються права, і в пункті 2 зазначено, що у разі залучення до виконання завдань з охорони громадського порядку та боротьби із злочинністю затримувати і доставляти в органи внутрішніх справ громадян, підозрюваних у вчиненні злочинів, і тих, які вчинили адміністративні правопорушення, та інші права, передбачені Законом України "Про міліцію" для працівників міліції при виконанні цих завдань. На нашу думку в цей пункт необхідно внести зміни і в новій редакції він мав би наступний зміст: «у разі залучення до виконання завдань з охорони громадського порядку та боротьби із злочинністю затримувати, проводити поверхневий огляд і доставляти в органи внутрішніх справ громадян,

підозрюваних у вчиненні злочинів, і тих, які вчинили адміністративні правопорушення, та інші права, передбачені Законом України "Про міліцію" для працівників міліції при виконанні цих завдань».

Результатом написання статті стало розроблення практичних рекомендацій, щодо правового закріплення порядку проведення зовнішнього огляду. Внесенні зміни на законодавчому рівні юридично закріплять порядок проведення зовнішнього огляду та виключать кримінальну відповідальність військовослужбовців за сумлінне виконання своїх службових обов'язків.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 року
2. Закон України „Про міліцію” від 20.12.1990 року
3. Закон України „Про оперативно-розшукову діяльність” від 18.02.1992 року
4. Закон України „Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України” від 26.03.1992 року
5. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28.12.1960 року
6. Кримінальний кодекс України від 01.09.2001 року
7. Наказ МВС України №404 „Про затвердження Статуту патрульно-постової служби міліції України” від 28.07.1994 року
8. Наказ МВС України №521 „Тимчасове положення про організацію служби спеціальних моторизованих військових частин міліції, військових частин спеціального призначення та підрозділів оперативного призначення внутрішніх військ МВС України” від 5.07.2005 року

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯК СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Твердохліб Вадим Юрійович

здобувач кафедри адміністративного та господарського права Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, начальник Фрунзівського районного управління юстиції Одеської області

В сучасній правовій дійсності категорія «відповідальність» пронизує всю систему законодавства України. Але в той же час, у самих різних галузях законодавства України ми не побачимо легального визначення відповідальності. Як відомо, законодавець також не дає легального поняття «адміністративна відповідальність».

У науці загально визнано, що відповідальність – різновид юридичних наслідків, що настають за наявності певних фактів, що це форма дії норм права на суспільні відносини.

Розглядаючи історичні аспекти виникнення інституту адміністративної відповідальності, можна визначити основну особливість адміністративної відповідальності, яка полягає в тому, що її підставою є адміністративне правопорушення, а заходами - адміністративні стягнення.

До теперішнього часу вченими-адміністративістами, такими як Д.Н. Бахрах, І.А. Галаган, Б.М. Лазарев, А.Е. Лунев та іншими виконана колосальна робота по дослідженню проблем адміністративної відповідальності, в тому числі і громадських організацій, проте не всі питання вирішені.

Тому вирішити питання відповідальності громадської організації, як юридичної особи, в даний час життєво необхідно.

В Україні інститут відповідальності юридичних осіб стає активно затребуваним і виправданим ще внаслідок того, що у нас виникає безліч господарюючих суб'єктів, які часто не мають ясної і формально встановленої структури управління або приховують її. Як наслідок, виникають труднощі при вирішенні конфліктів із законом і з'ясуванні сфер компетенції співробітників, без чого вельми утруднене притягнення до відповідальності безпосередніх винуватців правопорушень.

Особливістю юридичної відповідальності є те, що вона настає лише в результаті порушення правових норм.

Можна визначити юридичну відповідальність, як складне правове явище, що полягає в застосуванні до особи (суб'єкта), що скоїла правопорушення, передбачених законом заходів державного примусу у встановленому для цього процесуальному порядку.

Можна визначити наступні проблеми, що пов'язані з юридичною відповідальністю громадських організацій: з якого моменту можливе притягнення до юридичної відповідальності громадської організації; чи розмежовується відповідальність керівних органів і організації в цілому.

Згідно зі статтею 25 Закону України "Про об'єднання громадян" [1] державний контроль за діяльністю об'єднань громадян здійснюється державними органами у порядку, передбаченому законодавством України. Органи, що проводять легалізацію об'єднань громадян, здійснюють контроль за додержанням ними положень статуту.

Громадські організації набувають правосуб'єктності з моменту офіційного визнання – легалізації. Саме з цього моменту громадські організації і підлягають юридичній відповідальності у разі вчинення правопорушення.

Правосуб'єктні громадські організації несуть відповідальність як і інші суб'єкти права. Підставою юридичної відповідальності є

правопорушення, а притягнення до юридичної відповідальності можливе тільки у визначеному процесуальному порядку. Сьогодні правовою підставою для притягнення до юридичної відповідальності громадських організацій є Конституція України [2] і Закон України “Про об’єднання громадян”.

Слід відмежовувати публічно-правову (конституційну) відповідальність громадських організацій від адміністративної та кримінальної відповідальності її керівників та членів організації. При цьому слід виходити з того, що законні права та інтереси громадської організації представляють її керівні органи, які обов’язково повинні діяти відповідно до статутних цілей і завдань. Прийняття керівними органами (особами) рішень або вчинення дій, що суперечать статуту, є неправомірними. Якщо керівні органи (особи) діють в межах статуту і наданих їм повноважень, здійснюючи при цьому цивільно-правові порушення, то до відповідальності притягується організація. Громадська організація підлягає відповідальності і у випадку, якщо протизаконні рішення приймає вищий керівний орган організації, тому що у повному обсязі волевиявлення учасників організації може виражати тільки вищий керівний орган.

Слід зазначити, що чинне законодавство України прямо не передбачає, а положення Кодексу України про адміністративні правопорушення не містять відповідальності за діяння, пов’язанні з незаконним обмеженням права громадянина на участь в громадській діяльності, за незаконну заборону діяльності громадських організацій та інші порушення в цій сфері.

Адміністративна відповідальність громадської організації не є відповідальністю колективною. Адже поняття колективу має свої особливості, з якими особливості поняття громадської організації або юридичної особи не збігаються.

Таким чином, відповідальність учасників первинних організацій, громадських організації в цілому і їх керівних органів повинна розмежовуватися.

Встановлення юридичної, зокрема адміністративної, відповідальності є одним із ефективних засобів забезпечення дотримання учасниками правовідносин приписів правових норм. З огляду на це, практичне значення нормативного визнання громадських організацій суб’єктами адміністративної відповідальності полягає в тому, що в ряді випадків при порушенні порядку і правил, встановлених законодавством, немає можливості встановити відповідальність безпосередньо керівних осіб.

Наглядним прикладом сказаного є Закон України «Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних

правопорушень», який набрав чинності 18 липня 2009 року та буде введений в дію з 01 січня 2010 року [3]. Потрібно зазначити, що цей закон встановлює відповідальність юридичних осіб за вчинення їх уповноваженими особами (від імені організації та в її інтересах керівником такої юридичної особи, її засновником, учасником тощо) корупційних правопорушень, а також визначає порядок притягнення їх до відповідальності. Дія цього закону не поширюється на юридичних осіб публічного права, які повністю утримуються за рахунок державного чи місцевих бюджетів, а також міжнародні організації.

Розглянувши відповідальність за зобов'язаннями юридичної особи та осередку, ми бачимо наступне:

а) відокремлені підрозділи (філії, представництва) будь-якої юридичної особи відповідають субсидіарно;

б) осередки громадської організації зі статусом юридичної особи відповідають солідарно або відповідальність зовсім відсутня;

в) спілки громадських організацій – на підставі та в межах членських внесків учасників спілки; юридична особа не відповідає за зобов'язаннями своїх учасників.

В обов'язковому порядку необхідно звернути увагу на положення частини першої статті 58 Конституції України про те, що закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи, треба розуміти так, що вони стосуються лише людини і громадянина (фізичної особи). Але це не означає, що цей конституційний принцип не може поширюватись на закони та інші нормативно-правові акти, які пом'якшують або скасовують відповідальність юридичних осіб. Проте надання зворотної дії в часі таким нормативно-правовим актам може бути передбачено шляхом прямої вказівки про це в законі або іншому нормативно-правовому акті [4].

Інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб, зокрема і громадських організацій, в сучасних умовах стає могутнім важелем державного регулювання економіки. Основною особливістю цього інституту на відміну від адміністративної відповідальності фізичних осіб є не тільки його правоохоронна, але й фіскальна спрямованість.

Вбачається, що це дослідження стане поштовхом до подальшого вивчення проблематики щодо застосування належних санкцій до громадських організацій за порушення ними вимог законодавства.

Література:

1. Про об'єднання громадян: Закон України від 16.06.1992 р., № 2460-ХІІ зі змінами і доповненнями. – Режим доступу до закону: <http://www.rada.gov.ua>.

2. Конституція України: Конституція від 28.06.1996 р., № 254к/96-ВР зі змінами і доповненнями. – Режим доступу до закону: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень: Закон України від 11.06.2009 р., № 1507-VI // Офіційний вісник України. – 2009. – № 53. Ст. 25.

4. Справа про зворотну дію в часі законів та інших нормативно-правових актів: Рішення Конституційного суду України від 09.02.1999 р., N I-рп/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 7. Ст. 160.

МЕЖІ АДМІНІСТРАТИВНО – ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Черниш Інна Анатолівна

магістр права, Херсонський юридичний інститут Харківського національного університету внутрішніх справ

Торгівельне середовище є надзвичайно динамічним і чутливо реагує на будь-які зміни, що відбуваються в суспільно-політичному житті, економічному механізмі і соціальній структурі суспільства.

На слухну думку С.В. Ващенко, торгівельна діяльність як об'єкт адміністративно-правової охорони становить різновид підприємницької діяльності: це ініціативна, самостійна діяльність юридичних осіб всіх форм власності, громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, не обмежених у правоздатності й дієздатності згідно із законодавством України, які зареєстровані як суб'єкти підприємницької діяльності, щодо здійснення угод купівлі та продажу товарів у галузі оптової та роздрібної торгівлі, а також торговельно-виробничій сфері з метою отримання прибутку. Торговельна діяльність здійснюється відповідно до встановлених державою загальнообов'язкових правил торгівлі, належне виконання яких забезпечується за допомогою різноманітних правових, зокрема адміністративно-правових засобів [1, с.10-11].

Таким чином, правове регулювання торгівельної діяльності в Україні є невід'ємним, а у багатьох випадках, й провідним чинником забезпечення фізичних та юридичних осіб якісними товарами та послугами.

Виходячи з положень ст.42 Конституції України, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [2], та ст.263 ГК України, що однією з форм господарсько-торгівельної діяльності, яка здійснюється суб'єктами господарювання, є роздрібна

торгівля [3], здійснимо розкриття поняття та змісту адміністративно-правового регулювання у сфері торгівлі.

При цьому зазначимо, що правові відносини між суб'єктами господарювання, які здійснюють торгівельну діяльність та покупцями, забезпечуються нормами цивільного права, між самими господарюючими суб'єктами засобами господарського права та залишаються за межами нашого дослідження. Що стосується суспільних відносин між суб'єктами господарювання та публічними органами, які здійснюють дозвільно-контролюючі державні функції, то вони є предметом науки адміністративного права, або адміністративної складової норм міжгалузевого утворення - господарського права.

Проблем адміністративно-правового регулювання торгівлі частково торкалися С.В. Ващенко [1], А.П. Гаврилішин [4], О.І. Дорошенко [5], О.В. Комах [6], О.А.Кривенко [7], В. Кузнєцов [8], В.П. Підчибій [4], О.М. Роїна [9], Л.А. Савченко [4], А.А Трофімчук [10], А.В. Цимбалюк [4]. Поряд із цим, увага зазначених адміністративістів зосереджувалась лише на фрагментарному аналізі предмета адміністративно-правового регулювання сфери торгівлі. Тим самим проблематика адміністративно-правового регулювання у сфері торгівлі є такою що потребує подальшої розробки.

Аналізуючи їх погляди, джерела права у зазначеній сфері та теоретичні положення адміністративного права, зазначимо, що межі адміністративно-правового правового регулювання торгівельної діяльності характеризується наступними ознаками:

1) торгівельна діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання - це різновид господарської діяльності самостійної діяльності юридичних осіб усіх форм власності, громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, не обмежених у правоздатності і дієздатності згідно із законодавством України, які зареєстровані як суб'єкти підприємницької діяльності, щодо здійснення угод купівлі та продажу товарів у галузі оптової та роздрібно торгівлі, а також торговельно-виробничій сфері з метою отримання прибутку;

2) торгівельна діяльність, як об'єкт адміністративно-правового регулювання базується на положеннях ст. 42 Конституції України, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом та ст.263 ГК України, що однією із форм господарськоторгівельної діяльності, яка здійснюється суб'єктами господарювання, є роздрібна торгівля;

3) суспільних відносин між суб'єктами господарювання та публічними органами, які здійснюють дозвільно-контролюючі державні функції, є предметом адміністративного права;

4) основою нової адміністративно-правової доктрини є людиноцентристська ідеологія, згідно з якою держава повинна найповніше задовольняти та захищати інтереси громадян, тобто діяти на благо людини шляхом всебічного забезпечення пріоритету прав і законних інтересів суб'єктів господарювання, які здійснюють торгівельну діяльність, і захисту прав споживачів у сфері діяльності публічної адміністрації;

5) переважна кількість вітчизняних адміністративістів зазначають, що предметом правового регулювання адміністративного права виступають суспільні відносини управлінського характеру, в яких основним методом правового регулювання є адміністративні методи одностороннього імперативного впливу владного суб'єкта та підпорядковані об'єкти;

6) адміністративно-правовими засобами торгівельної діяльності є: способи забезпечення суб'єктами публічного адміністрування прав і законних інтересів суб'єктів, які займаються торгівельною діяльністю, а також захист права споживачів, засобами контролю за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяння діяльності громадських організацій споживачів;

7) господарсько-торгівельна діяльність здійснюється у формах реалізації продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання, а також допоміжної діяльності, яка забезпечує їх реалізацію шляхом надання відповідних послуг.

Отже межі адміністративно-правового регулювання торгівельної діяльності характеризується наявністю специфічного предмета, методів видів впливу на суспільні відносини з метою їх врегулювання.

Література:

1. Ващенко С. В. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі торговельної діяльності: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / С. В. Ващенко; Ун-т внутр. справ.-Х., 1999.-15с.
2. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР України. - 1996. - № 30.-С. 141.
3. Господарський кодекс України : від 16.01.2003 р., № 436-Г7 // ВВР України. -2003. -№ 18, № 19-20, № 21-22.-Ст. 144.
4. Правові основи та методика застосування працівниками державної податкової служби України адміністративного законодавства у сферах торгівлі, фінансів і підприємницької діяльності: навч. посібник / [А.П.Гаврилішин, В.П. Підчибій, Л.А. Савченко, А.В. Цимбалюк]. - Ірпінь: Державна податк. адміністрація України; Академія держ. податкової служби України, 2003. - 106 с.

5. Правове регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі: збірник нормативно-правових актів / у поряд. О. І. Дорошенко. - Д.: Дніпрокнига, 2008. - 1056 с.
6. Комах О. В. Правовий статус підприємств роздрібною торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 / О. В. Комах ; НАН України ; Ін-т економіко-правових досліджень. - Донецьк, 1999.-20 с.
7. Регулювання підприємницької діяльності у сфері торгівлі: збірник законодавчих актів/ред. О. А. Кривенко. - К.: С.В.Д. Трейдінг, 2001.-116 с.
8. Правила роздрібною торгівлі непродовольчими товарами / уклад. В. Кузнецов. - Х.: Фактор, 2007. - 96 с.
9. Правила торгівлі та права споживачів: нормативні документи / уклад. О. М. Роїна. -К.:КНТ, 2007.-439 с.
10. Трофімчук А. А. Профілактика адміністративних правопорушень у сфері виготовлення, гуртової та роздрібною торгівлі аудіовізуальною продукцією : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / А.А. Трофімчук; Львівськ. нац. ун-т ім. Івана Франка.-Л.,2009.-18с.

ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Юркова Євгенія Валеріївна

*Херсонський юридичний інститут Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Охорона суб'єктів інтелектуальної власності є одним із важливих напрямків адміністративно-правової охорони, яка переживає в сучасних умовах період динамічного теоретичного і практичного становлення. Значну роль у забезпеченні зазначених положень відведено реалізації конституційного права громадян на володіння, користування і розпорядження своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 41) [1].

Досліджувана проблема певною мірою висвітлювалась в працях таких науковців, як В.В. Галуцько, В.С. Дроб'яко, Р.В. Дроб'яко, О.М. Мельник, Р.Б. Шишка та ін. Разом з тим, залишається неврегульованим питання визначення саме адміністративно-правової охорони інтелектуальної власності.

Інститут охорони суб'єктів інтелектуальної власності охоплює різноманітні інтелектуальні права: промислова власність, об'єктами якої є винахід, корисна модель, промисловий зразок, торгівельна марка,

географічне зазначення; нетрадиційна інтелектуальна власність, об'єктами якої є сорти рослин, топографії інтегральних мікросхем, комерційна таємниця; авторські і суміжні права. Основними джерелами публічного права, які закріплюють засоби юридичної відповідальності за порушення прав суб'єктів інтелектуальної власності є КУпАП, ЦК України, КК України. Зокрема, законодавець визнав суспільно шкідливими та встановив адміністративну відповідальність за такі проступки: ст.51-2 КУпАП «Порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності» та ін. (ст.ст. 164-3, 164-6, 164-7, 164-9, 164-13) [2].

Адміністративно-правова охорона суб'єктів інтелектуальної власності здійснюється суб'єктами публічного управління трьома основними способами:

а) шляхом здійснення державної реєстрації об'єктів інтелектуальної власності та видання на них охоронних документів; б) застосуванням до порушників режиму інтелектуальної власності засобів адміністративного примусу; в) у процесі адміністративного провадження за скаргами та заявами суб'єктів інтелектуальної власності. Розглянемо їх.

Провідне місце в системі адміністративно-правової охорони інтелектуальної власності щодо попередження протиправних посягань займає державна реєстрація об'єктів промислової власності та видання на них охоронних документів (патенту, свідоцтва), яку здійснює патентне відомство (Державний департамент інтелектуальної власності). Автор (розроблювач) об'єкта інтелектуальної власності або інша визнана законом особа одержує від держави виключні права на створений об'єкт інтелектуальної власності на визначений період часу. Ці права регламентуються охоронним документом, що видається власнику об'єкта інтелектуальної власності [2]. Різновидом охорони права інтелектуальної власності є протидія Антимонопольного комітету України та ОВС України діянням, які визначені законодавством як недобросовісна конкуренція.

Адміністративно-правовий захист права інтелектуальної власності здійснюється посадовими особами ОВС України, державними інспекторами з питань інтелектуальної власності та деякими іншими суб'єктами публічного управління шляхом застосування до порушників режиму інтелектуальної власності засобів адміністративного примусу (складання на порушників, які допускають незаконне використання охоронюваних творів і об'єктів, протоколів про адміністративні правопорушення за ст.ст.51-2, 164-6, 164-7, 164-9, 164-13 КУпАП).

У процесі адміністративного провадження за скаргами та заявами суб'єктів інтелектуальної власності. Одним із способів захисту авторських прав у адміністративному порядку є провадження за заявами суб'єктів інтелектуальної власності. Зазначене робиться, як правило, шляхом

заперечення проти рішень ДДІВ, що здійснюється в Апеляційній палаті, яка є колегіальним органом. З метою захисту своїх інтелектуальних прав будь-яка особа може звернутись не тільки до суду, але й до Апеляційної палати із запереченням проти рішення ДДІВ щодо набуття авторських прав, а також з іншими питаннями, віднесеними до її компетенції [4, с. 43].

Таким чином, адміністративно-правова охорона суб'єктів - це важливий напрям діяльності органів і посадових осіб Державного департаменту інтелектуальної власності МОН України, ОВС України та Антимонопольного комітету України, яка здійснюється в процесі реєстрації об'єктів інтелектуальної власності, видачі на них охоронних документів, застосування до порушників режиму інтелектуальної власності засобів адміністративного примусу та забезпечення адміністративного провадження у зазначеній сфері.

Література:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // ВВР України. - 1996. - № 30.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р., № 8073-X // ВВР УРСР. - 1984. - Додаток до № 51. - Ст. 1122.
3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Державного департаменту інтелектуальної власності» від 04.04.2000 р., № 601 // Офіційний вісник України. - 2000. - № 14. - Ст. 568.
4. Галуцько В. В. Адміністративно-правова охорона суб'єктів права власності в Україні: монографія / Валентин Васильович Галуцько. - Херсон : ВАТ ХМД, 2006. – 356 с.

ЗМІСТ

Частина I

Теорія та історія держави і права. Історія політичних і правових вчень. Філософія права

<i>Бортун Микола Іванович</i> ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО СТАНОВИЩА ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ.....	3
<i>Жаровська Ірина Мирославівна</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	4
<i>Зінченко Юлія Олегівна</i> НЕОБХІДНІСТЬ ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИНЦИПУ ПРОПОРЦІЙНОСТІ У КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ.....	7
<i>Кравчук Клавдія Георгіївна</i> ДІЯЛЬНІСТЬ ГЕТЬМАНА П. СКОРОПАДСЬКОГО ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	10
<i>Мамонтов Ігор Олександрович</i> ТЕОРЕТИЧНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО РУХУ СЕРЕДИНИ ХХ СТ.....	16
<i>Марусяк Олександр Васильович</i> ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЮРИДИЧНОЇ ФІКЦІЇ» В СУЧАСНІЙ ТЕОРІЇ ПРАВА.....	17
<i>Ромалійська Катерина Вікторівна</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА.....	19
<i>Теймурова Сабіна Алісаївна</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ СУВЕРЕННОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	21
<i>Тімочко Олена Юріївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТА ТА ОБ'ЄКТА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА.....	24

Фелді Олексій Вікторович СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ.....28

Шишко Яна Русланівна СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВИ В КОНТЕКСТІ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ
РЕФОРМ.....31

**Конституційне право. Конституційне процесуальне право.
Міжнародне право**

Азжеурова Галина Геннадієвна ПРОБЛЕМИ ОБЕСПЕЧЕННЯ ПРАВ
ДЕТЕЙ В УКРАЇНЕ.....34

Беляєва Марина Валеріївна РЕФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ
СИСТЕМИ УКРАЇНИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....37

Григоренко Дар'я Вадимівна ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ
ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПОНЯТТЯ «НАЙВИЩІ
ІНТЕРЕСИ ДИТИНИ».....39

Діус Надія Іванівна НЕМОЖЛИВІСТЬ ВИКОНАННЯ СВОЇХ
ПОВНОВАЖЕНЬ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я ЯК ПІДСТАВА
ДОСТРОКОВОГО ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРЕЗИДЕНТА
УКРАЇНИ.....41

Клименко Яна Александрова НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ
РЕФОРМИРОВАНИЯ КОНСТИТУЦИИ УКРАИНЫ КАК
ОСНОВНОГО ЭЛЕМЕНТА ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА
ГОСУДАРСТВА.....45

Люта Анастасія Олександрівна ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ
ПОБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ.....48

Магновський Ігор Йосифович ОСОБЛИВОСТІ КОНСТИТУЦІЙНО-
ПРАВОВОГО СТАТУСУ МІСТ КИЄВА І СЕВАСТОПОЛЯ.....51

Носовицька Еліна Станіславівна ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗАХИСТУ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНІХ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ
ТА ОРГАНАМИ ПРОКУРАТУРИ.....53

<i>Павшук Катерина Олександрівна</i> ПРАВОВА ПРИРОДА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ.....	56
<i>Руснак Ілона Орестівна</i> КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ОРГАН КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ.....	58
<i>Трихліб Крістіна Олексіївна</i> ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА В КОНСТИТУЦИЯХ РОССИИ И УКРАИНЫ.....	60
<i>Ченакал Юлія Івановна</i> ПРИОРИТЕТНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКИ УКРАИНЫ.....	64

Фінансове право. Банківське право

<i>Кириченко Олександр Анатолійович, Харченко Олег Іванович</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ.....	67
<i>Кудрицький В.Д., Конончук О.В.</i> РОЛЬ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ФУНКЦІОНУВАННІ КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	71
<i>Патерікіна Лілія Володимирівна, Кириченко Олександр Анатолійович</i> ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ СКОРИНГОВИХ СИСТЕМ В ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ – ЯК ЗАПОРУКА ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	76
<i>Токунова Анастасія Володимирівна</i> ПРОБЛЕМАТИКА СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ СТОРІН У ДОГОВОРІ ФАКТОРИНГУ.....	79

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

<i>Oleksandra Chornous</i> WORLD ENVIRONMENTAL CONSTITUTION.....	81
<i>Бригадир Іван Васильович</i> ЗАСОБИ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ АВТОМОБІЛІВ.....	86

Частина II

Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право. Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне приватне право

<i>Беген Ігор Іванович</i> ПРОЦЕСУАЛЬНА ФОРМА УЧАСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	3
<i>Борисова Юлія Олегівна</i> ЕКСКУРС В ІСТОРІЮ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЇЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.....	5
<i>Грабар Наталія Михайлівна</i> ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО АДВОКАТОМ ПРАВ В СУДІ.....	10
<i>Гринюк Олександр Володимирович</i> ПОРІВНЯЛЬНО – ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО МОРАЛЬНУ ШКОДУ ДЕРЖАВ АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ І РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВИХ СІМЕЙ.....	13
<i>Дульська Анастасія Вікторівна</i> ВИЗНАННЯ І ВИКОНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА МІЖНАРОДНИМИ ДОГОВОРАМИ.....	15
<i>Євхутич Ірина Миколаївна</i> ПРИПУЩЕННЯ ЯК ОСНОВА ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ДОКАЗУВАННЯ.....	17
<i>Іванченко Оксана Павлівна</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ОБМІН ЗМАГАЛЬНИМИ ПАПЕРАМИ ТА РОЗКРИТТЯ ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	20
<i>Кириченко Олександр Анатолійович, Ваганова Олена Володимирівна</i> ДЕ ЯКІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ.....	24
<i>Ковалишин Олександр Романович</i> ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ПРИ ВЧИНЕННІ ЗНАЧНИХ ПРАВОЧИНІВ.....	28

<i>Коваль Ольга Петрівна</i> ПОНЯТТЯ ТРАСТУ В АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКІЙ СИСТЕМІ ПРАВА ТА В КРАЇНАХ КОНТИНЕНТАЛЬНОГО ПРАВА.....	31
<i>Кравчук Остап Леонідович</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ НЕГАТОРНОГО ПОЗОВУ	35
<i>Луценко Лідія Анатоліївна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ УТРИМАННЯ МІЖ ПОДРУЖЖЯМ.....	38
<i>Охримович Мар'яна Михайлівна</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОМБАРДІВ.....	42
<i>Романчук Христина Степанівна</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ЗБЕРІГАННЯ АВТОТРАНСПОРТУ	45
<i>Руда Христина Петрівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ.....	47
<i>Свіжа О.О.</i> ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ "ДИТЯЧИЙ БУДИНОК СІМЕЙНОГО ТИПУ"	50
<i>Станіславчук Тетяна Сергіївна</i> МИРОВА УГОДА В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	54
<i>Хараджса Наталя Вікторівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ МЕЖІ ДІЇ СІМЕЙНИХ ДОГОВОРІВ.....	56
<i>Цопіна Наталія Леонідівна</i> ОСОБЛИВОСТІ СПАДКУВАННЯ МАЙНА НЕРЕЗИДЕНТІВ.....	58
<i>Шевченко Олександр Вікторович</i> ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ НАБУВАЛЬНОЇ ДАВНОСТІ У ВІТЧИЗНЯНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ.....	60

Господарське право. Господарське процесуальне право

<i>Андрусь Ірина Олегівна</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	64
--	----

<i>Батрин Станіслав Віталійович</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВОВІДНОШЕННЯ.....	65
<i>Зверева Елена Владимірова</i> ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ РЫНОК И ЕГО УЧАСТНИКИ.....	68
<i>Кучеравенко Тетяна Євгенівна</i> ДО ПИТАННЯ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВЖИТТЯМ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....	70
<i>Олейников Олег Валентинович</i> СПЕЦИФИКА МЕТОДА АВТОНОМНЫХ РЕШЕНИЙ В РЕГУЛИРОВАНИИ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ВОСТОЧНОЙ АЗИИ.....	74
<i>Портянко Євген Вікторович</i> ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ БАНКРУТСТВА ВІДСУТНЬОГО БОРЖНИКА.....	79
<i>Сидоренко Юлія Миколаївна</i> САНАЦІЯ, ЯК СУДОВА ПРОЦЕДУРА, ЩО ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДО БОРЖНИКА В ПРОЦЕСІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО.....	81

Трудове право та право соціального забезпечення

<i>Миколаєць Вікторія Анатоліївна</i> ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ДЕФІНІЦІЇ «ПРАВА НА ПРАЦЮ».....	84
---	----

Право інтелектуальної власності та його захист. Інформаційне право

<i>Аксьонова Ірина Анатоліївна</i> АВТОРСЬКА ІДЕЯ. МОЖЛИВІСТЬ ЇЇ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ.....	86
<i>Богдан Олена Іванівна</i> ЗАХИСТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ:ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	89
<i>Панова Ірина Вікторівна</i> ПРЕДМЕТ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА: ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ З ПУБЛІЧНОПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ.....	90

Частина III

Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право. Криміналістика. Криминологія. Кримінально-виконавче право

<i>Бабенко Ірина Юрійівна</i> ПРАВА ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНИХ УГОД.....	3
<i>Безуглий Леонід Анатолійович</i> ПРОБЛЕМИ ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЧИН І УМОВ, ЯКІ СПРИЯЮТЬ ВЧИНЕННЮ ЗЛОЧИННИХ ПОРУШЕНЬ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	6
<i>Богачук Василь Степанович</i> ПИТАННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ФАЛЬШИВОМОНЕТНИЦТВА.....	7
<i>Воробей Андрій Олегович</i> ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ДОПУСТИМОСТІ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ В ХОДІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ.....	9
<i>Герасимов Роман Разяпович</i> ПОШУКОВИЙ ПОРТРЕТ ЗЛОЧИНЦЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВА У ПРОЦЕСІ РОЗБІЙНОГО НАПАДУ.....	11
<i>Гребенюк Анна Валентинівна</i> СИТУАЦІЙНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ ТАКТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ПО ВИКРИТТЮ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ.....	14
<i>Денисенко Віталій Анатолійович</i> ПРОБЛЕМИ ВИЛУЧЕННЯ РЕЧОВИХ ДОКАЗІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КОНТРАБАНДИ ІСТОРИЧНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.....	16
<i>Дубець Оксана Степанівна</i> ТИПОВІ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПІДРОБЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ПЕЧАТОК, ШТАМПІВ, БЛАНКІВ ТА ЇХ ЗБУТУ.....	18
<i>Заєць Наталя Олександрівна</i> ПИТАННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВБИВСТВ НА ЗАМОВЛЕННЯ.....	19

<i>Запорощенко Наталія Андріївна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МІСЦЬ ДЛЯ НЕЗАКОННОГО ВЖИВАННЯ, ВИРОБНИЦТВА ЧИ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН АБО ЇХ АНАЛОГІВ.....	21
<i>Карабанов Дмитро Олександрович</i> КОМПЛЕКТИ ТЕХНІКО- КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ АВТОТРАНСПОРТНИМ ЗАСОБОМ.....	25
<i>Кожсакарь Іван Юрійович</i> ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДАКТИЛОСКОПІЮВАННЯ ТРУПІВ З НЕУШКОДЖЕНИМИ ШКІРНИМИ ПОКРИВАМИ РУК.....	26
<i>Лютій Віталій Віталійович</i> ЗАВДАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ (ПРОФІЛАКТИЧНОЇ) ПОЛІТИКИ.....	28
<i>Максименко Олександр Євгенович</i> ОКРЕМІ ПОШУКОВІ ТЕХНІКО- КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ СЕКСУАЛЬНИХ УБИВСТВ.....	30
<i>Марчук Олександр Петрович</i> ОКРЕМІ ТЕХНІКО- КРИМІНАЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРАДІЖОК ІСТОРИЧНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.....	32
<i>Прокоп'юк Олег Іванович</i> ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННИМ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	34
<i>Сибаль Олег Богданович</i> ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ.....	35
<i>Старушкевич Анатолій Володимирович</i> ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «ВИКЛЮЧЕННЯ» ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ СЕРІЙНИХ УБИВСТВ.....	39
<i>Сулейманова Зейнеп Ресульївна</i> ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМОГИ СПЕЦІАЛІСТА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНУ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ.....	43
<i>Тимошенко Ніна Олександрівна</i> ДО ДЕЯКИХ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИХ ПРОБЛЕМ ВИЗНАЧЕННЯ ОЗНАК СУБ'ЄКТА ЗЛОЧИНУ.....	44

Яремко Галина Зіновіївна БЛАНКЕТНІ ВІДСИЛКИ У СКЛАДАХ
ЗЛОЧИНІВ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ СТАТТЯМИ 116, 123 КК УКРАЇНИ.....46

**Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право. Митне
та податкове право. Муніципальне право**

Берлач Юрій Анатолійович ПРОТИДІЯ РЕЙДЕРСТВУ В
УКРАЇНІ В МЕЖАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ
ВИКОНАВЧОЇ ГІЛКИ ВЛАДИ.....49

Білик Ольга Олегівна ОБ'ЄКТ ПРОСТУПКУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ЗА ПОРУШЕННЯ ВЕДЕННЯ
ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ ТА НАДАННЯ АУДИТОРСЬКИХ
ВИСНОВКІВ.....51

Віхляєв Михайло Юрійович ГЕНЕЗИС ДОСЛІДЖЕННЯ
ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВНИЧИХ ГРОМАДСЬКИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПИТАНЬ ПОРЯДКУ ЇХ
СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ У РАДЯНСЬКІЙ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ.....54

Докучаєва Вікторія Юрійівна ЩОДО ПОНЯТТЯ ІСТОРИЧНИХ ТА
КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.....56

Дьомін Ігор Анатолійович АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ
СТАТУС ПІДРОЗДІЛІВ МІЛІЦІЇ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ЗАХОДИ
ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....58

Калашник Олена Миколаївна ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО
ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ.....61

Каліщук Уляна Олегівна ПРАВОМІРНІСТЬ ВІДНЕСЕННЯ ДО
ПОДАТКОВОГО КРЕДИТУ ВХІДНОГО ПДВ ЩОДО
ПОБУТОВОЇ ТЕХНІКИ.....62

Коллер Юрій Сергійович ДО СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ
ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА
ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.....65

Кукурудз Роман Орестович ОЗНАКИ ТА ПОНЯТТЯ АПЕЛЯЦІЇ В
АДМІНІСТРАТИВНО-СУДОЧИНСЬКОМУ ПРОЦЕСІ.....66

<i>Меліхова Ольга Юріївна</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ІЗ ПРАВОВОЮ КУЛЬТУРОЮ, ПРАВОВОЮ ІДЕОЛОГІЄЮ, ЮРИДИЧНОЮ ОСВІТОЮ, ПРАВОТВОРЧОЮ ТА ПРАВАЗАСТОСОВЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: АНАЛІЗ СПІЛЬНИХ ТА ВІДМІННИХ РИС.....	68
<i>Рибакова Марія Володимирівна</i> ПРАВО НА ПРАВОВУ ДОПОМОГУ ПРИ СКОЄННІ ПОРУШЕНЬ ПДР, ЯК – ВСЕБІЧНЕ, ПОВНЕ І ОБ'ЄКТИВНЕ З'ЯСУВАННЯ ОБСТАВИН СПРАВИ ТА ВИРШЕННЯ ЇЇ В ТОЧНІЙ ВІДПОВІДНОСТІ З ЗАКОНОМ.....	72
<i>Риженко Ірина Миколаївна</i> ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ.....	75
<i>Романюк Ірина Юріївна</i> ПІДСТАВИ ТА ФОРМИ УЧАСТІ ПРОКУРОРА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	78
<i>Синюк Роман Олегович</i> ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ПРОВЕДЕННЯ ЗОВНІШНЬОГО ОГЛЯДУ ВІЙСЬКОВИМИ НАРЯДАМИ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ.....	82
<i>Твердохліб Вадим Юрійович</i> ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ, ЯК СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	86
<i>Черниш Інна Анатолівна</i> МЕЖІ АДМІНІСТРАТИВНО – ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	90
<i>Юркова Євгенія Валеріївна</i> ПОНЯТТЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	93

Підписано до друку 25.12.2009
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 100 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99, 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net